

LUONNOS

Uudenkaupungin kaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2025

Julkaisija
Hyvinvointipalvelut
Uudenkaupungin kaupunki

Päätöksentekotiedot

Hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta

Kaupunginhallitus

Kaupunginvaltuusto

Sisällys

Alkusanat	5
1 Johdanto	6
1.1 Hyvinvointikertomuksen vastuutahot ja viitekehys	6
1.1.1 Hyvinvointikertomuksen tiedonkeruu	7
1.1.2 Uudenkaupungin kaupungin strategia	8
2 Väestörakenne	9
2.1 Lapset ja nuoret	10
2.2 Työikäiset	31
2.3 Ikäihmiset	34
3 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet kunnassa	37
4 Kuntalaiskyselyn tulokset	40
4.1 Palvelutyytyväisyys	40
4.2 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kokeminen	41
4.3 Kaupungin kehittäminen ja tulevaisuus	43
5 Turvallisuus, työllisyys ja koulutusaste	44
5.1 Yleinen turvallisuus	44
5.2 Liikenneturvallisuus	44
5.3 Työllisyys ja koulutusaste	46
5.4 Huono-osaisuus	47
6 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ Uudessakaupungissa	49
6.1 TEA-viisari	49
6.1.1 TEA-viisari liikunta	49
6.1.2 TEA-viisari kulttuuri	50
6.1.3 TEA-viisari kuntajohtaminen	51
6.1.4 TEA-viisari perusopetus	52
6.1.5 TEA-viisari lukio	53
6.2 Hyte-kerroin	54
7 Palvelukeskusten katsaus hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen vuosina 2021–2025	59
7.1 Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut	59
7.2 Kasvun ja oppimisen palvelut	65
7.3 Tekniset ja ympäristöpalvelut	67

7.4	Hallinto- ja elinvoimapalvelut	70
8	Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen valtakunnallisesti, hyvinvointialueilla ja kunnissa.....	73
9	Strateginen ohjelmatyö Uudessakaupungissa.....	74
9.1	Hyvinvointikertomustyö	74
9.2	Hyvinvointisuunnitelman 2023–2025 toteuttaminen	74
9.2.1	Elintapaohjaus; ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen, kulttuurihyvinvointi	74
9.2.2	Mielen hyvinvoinnin tukeminen; järjestöyhteistyö; ehkäisevä päihdetyö	76
9.2.3	Turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen; kotouttamistyö, yhteisöllisyyden tukeminen, liikenneturvallisuustyö ja sosiaalinen vahvistaminen.....	78
10	Tiivistelmä ja johtopäätökset	81
11	Katse tulevaisuuteen	83
	Loppusanat.....	84
	Lähteet	85

Alkusanat

Hyvinvointi ja sen edistäminen on kunnan perustehtävä. Vuosituhannen alussa puhuttiin vielä pääosin terveyden edistämisestä ja bruttokansantuotteesta. Sitten on yhä vahvemmin siirrytty puhumaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä ja hyvinvoinnin mittaamisesta sekä kehitetty siihen soveltuvia indikaattoreita. Lakisääteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävän rinnalle on sittemmin nostettu myös turvallisuuden edistäminen, joka ei kuitenkaan ole lakisääteinen tehtävä kunnille.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suurin yksittäinen muutoksen ajuri on ollut Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön, OECD toimesta julkaistu raportti, "Measurement of Economic Performance and Social Progress" (2009), joka tunnetaan nimellä Stiglitzin komission raportti.

Professori Joseph Stiglitzin lisäksi raporttia koosti kaikkiaan viisi taloustieteen nobelistia ja muita arvostettuja talous- ja yhteiskuntatutkijoita. Komitean työskentelylle oli tilausta, koska useissa Euroopan Unionin eri ohjelmien toimeenpanovaiheissa huomattiin, että pelkästään taloustilastojen ja muun taloudellisen tiedon avulla tehtävä arviointi antaa väärän ja yksiulotteisen kuvan kehityksestä. Heräsi kysymys siitä, miten kehitystä voidaan ylipäättänsä ohjata oikeaan suuntaan, jos tavoiteltavien tulosten seurantaan ei ole sopivia välineitä. Kritiikin ydin kiteytyi nobelisti Joseph Stiglitzin toteamukseen: "Bruttokansantuote on vanhentunut mittari, jonka käyttö johtaa huonoihin päätöksiin".

Stiglitzin komissio tähdensi, että talouden mittaamisessa painopiste tulee siirtää perinteisestä tuotantoon keskittyvästä mittaamisesta koskemaan laajemmin kansalaisten hyvinvointia. Sekä kehittää tähän soveltuvia mittareita. Komission raportin vaikutus on ollut erittäin merkittävä toimivan ja hyvinvoivan yhteiskunnan suunnittelussa kaikkialla kehittyneissä maissa. Se on avannut oven monitahoiseen kansalaisten hyvinvoinnin tukemiseen ja edistämiseen.

Suomessa nykymuotoinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kehittynyt voimakkaasti Stiglitzin komission raportin viitoittamalla tiellä. Suomessa kaikki hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskeva lainsäädäntö on säädetty tai uudistettu Stiglitzin komission raportin julkaisemisen jälkeen.

1 Johdanto

Arvoisia lukija,

Uusikaupunki on yksi Suomen vanhimmista kaupungeista, noin 15 000 asukkaan kehittyvä ja idylliltään ainutlaatuinen kaupunki, joka sijaitsee lounaisrannikolla Saaristomeren rannalla. Uudenkaupungin kaupunkialueen lisäksi kaupunki tunnetaan erityisesti myös Kalannin, Lokalahden, Pyhämaan ja Maalaiskunnan alueista.

Uudessakaupungissa oli 43 valtuutettua kaudella 2021–2025, kun kaudelle 2025–2029 valtuutettuja on 37. Valtuusto käyttää kaupungin ylintä päätösvaltaa sikäli, kun siitä ei ole erikseen toisin säädetty tai valtuusto ei ole toimivaltaansa siirtänyt muulle toimielimelle. Uudenkaupungin kaupunginjohtajana toimii Atso Vainio ja hänen alaisuudessaan kaupungin johtoryhmä. Kaupungin vakituksessa palveluksessa oli raportointijakson päättyessä 464 henkilöä (15.5.2025).

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) on yksi kuntien, ja siten myös Uudenkaupungin kaupungin tärkeimmistä tehtävistä. Hyvinvointityö ja sen kehittäminen on osa Uudenkaupungin strategiatyötä. Vuoden 2023 Sote-uudistuksen jälkeenkin kunnilla säilyi ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä niissä palveluissa, jotka kunta tuottaa.

Uudenkaupungin kaupunki on koostanut vuosittaiset hyvinvointiraportit vuosina 2017, 2018, 2019, 2021, 2022, 2023 sekä vuosista 2017–2021 laajan hyvinvointikertomuksen, joka kattaa myös vuoden 2020 vuosiraportin. Sekä tämän laajan hyvinvointikertomuksen 2021–2025, joka kattaa myös vuoden 2024 vuosiraportin.

Tässä laajassa Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointikertomuksessa käsitellään valtuustokauden 2021–2025 aikana kerättyä väestötietoa, muuta hyvinvointitietoa sekä kaupungin hyvinvointisuunnitelman toteutumista. Kertomuksessa tarkastellaan niitä muutoksia, jotka ovat viimeisen neljän vuoden aikana vaikuttaneet asukkaiden hyvinvointiin, terveyteen sekä turvallisuuteen sekä näiden edistämiseen Uudessakaupungissa. Lopuksi lukijalle tarjotaan lyhyt tiivistelmä ja johtopäätökset asukkaiden tämänhetkisen hyvinvoinnin tilasta. Tämän kertomuksen tavoitteena on palvella päätöksentekijöitä, virkamiehiä ja kaikkia niitä tahoja, jotka ovat kiinnostuneita uusikaupunkilaisten hyvinvoinnista.

1.1 Hyvinvointikertomuksen vastuutahot ja viitekehys

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) ohjeistaa kuntia laajan hyvinvointikertomuksen, vuotuisten hyvinvointiraporttien sekä hyvinvointisuunnitelman tekemisessä. Hyvinvointiraportointityön tarkoituksena on tarjota tietoa hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta sekä hyvinvointityön edistymisestä. Raportointivastuu on Uudessakaupungissa määritelty hyvinvointijohtajan tehtäväksi. Raportti kootaan moniammatillisessa yhteistyössä ja sisältö käsitellään poikkihallinnollisessa UKIHYTE-ohjausryhmässä sekä kaupungin toimielimissä.

Laillisen viitekehyksen Suomessa tehtävälle hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyölle määrittelee lainsäädäntö:

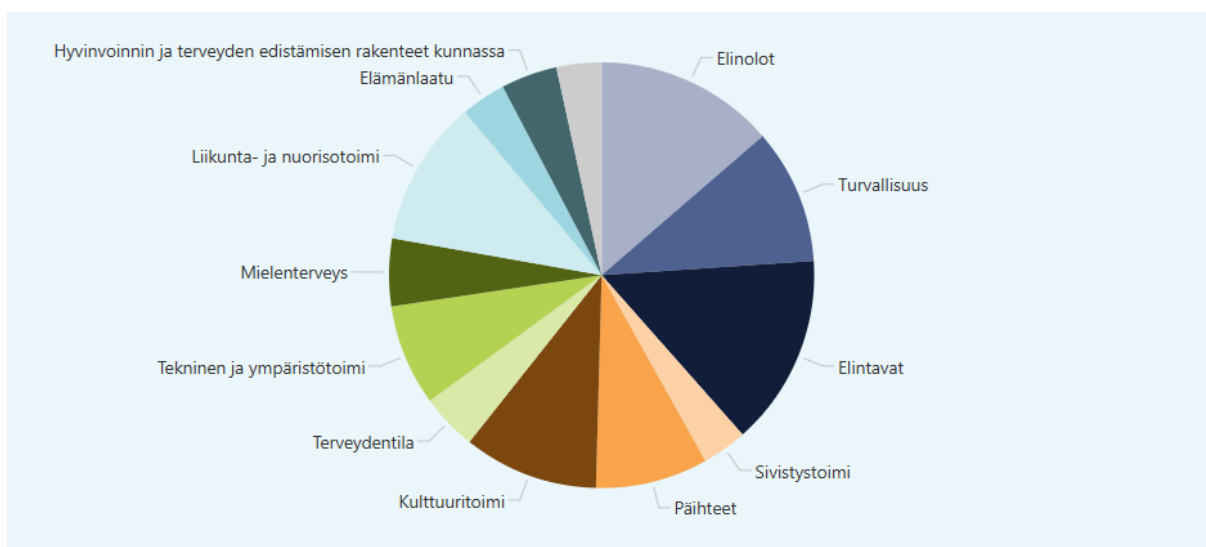
- Kuntalaki (410/2015)
- Terveydenhuoltolaki 1326/2010
- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
- Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (2015)
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (2021)

1.1.1 Hyvinvointikertomuksen tiedonkeruu

Tämän laajan hyvinvointikertomuksen raportoinnissa on hyödynnetty seuraavia tietolähteitä:

- Kouluterveyskyselyt 2021–2024, Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL),
- Kuntamaisema- tietokanta 2025 (Sotkanet, THL, Tilastokeskus, Liitu),
- Lounaistieto- tietokanta 2025,
- Move! – fyysisen toimintakyvyn seurantajärjestelmän tulokset 2021–2024, Opetushallitus, Sotkanet
- TEA-viisari- kunnan terveydenedistämistyön mittari 2021–2024 Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL),
- Uudenkaupungin kaupungin kuntalaiskysely 2025, Finnish Consulting Group, (FCG),
- Uudenkaupungin kaupungin, Varsinais-Suomen hyvinvointialueen (Varha) sekä ELY-keskuksen eri hallinnonalojen tuottamaa paikallista sekä maakunnallista tietoa ja tilastoja sekä valtakunnallisia tilastotietoja.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) on määrittänyt hyvinvointikertomuksen vähimmäistietosisällön, joka tulee sisällyttää laajaan hyvinvointikertomukseen. Tiedonkeruu jakautuu oheisen taulukon jaon mukaisesti.

Kun tämän kertomuksen tilastotietoidoissa käytetään termiä paikallisesti, viitataan sillä Uuteenkaupunkiin ja kun tekstissä käytetään termiä alueellinen, viitataan sillä Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kuntien tilastotulokseen ja kun tekstissä viitataan valtakunnalliseen tietoon tarkoittaa se koko Suomen tilastotulosta.

1.1.2 Uudenkaupungin kaupungin strategia

Strategian tehtävänä on auttaa suuntaamaan käytettävissä olevat resurssit oikeisiin kohteisiin. Päähuomio kohdistetaan erityisesti niille painopistealueille, jotka strategiassa on valittu. Strategia on siten pitkäjänteisen kehittämisen työväline sekä luottamushenkilöille että henkilöstölle.

Uudenkaupungin kaupungin strategia- oikeenlaista kemiaa on viimeksi päivitetty ja hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.5. 2024.

[Uudenkaupungin kaupungin strategia - Oikeenlaista kemiaa \(hyv. kv 13.5.2024\).pdf](#)

2 Väestörakenne

Uudenkaupungin väkiluku on 15.5.2025 otetun tilaston mukaan 14 761, väestö jakautuu ikäryhmittäin seuraavasti:

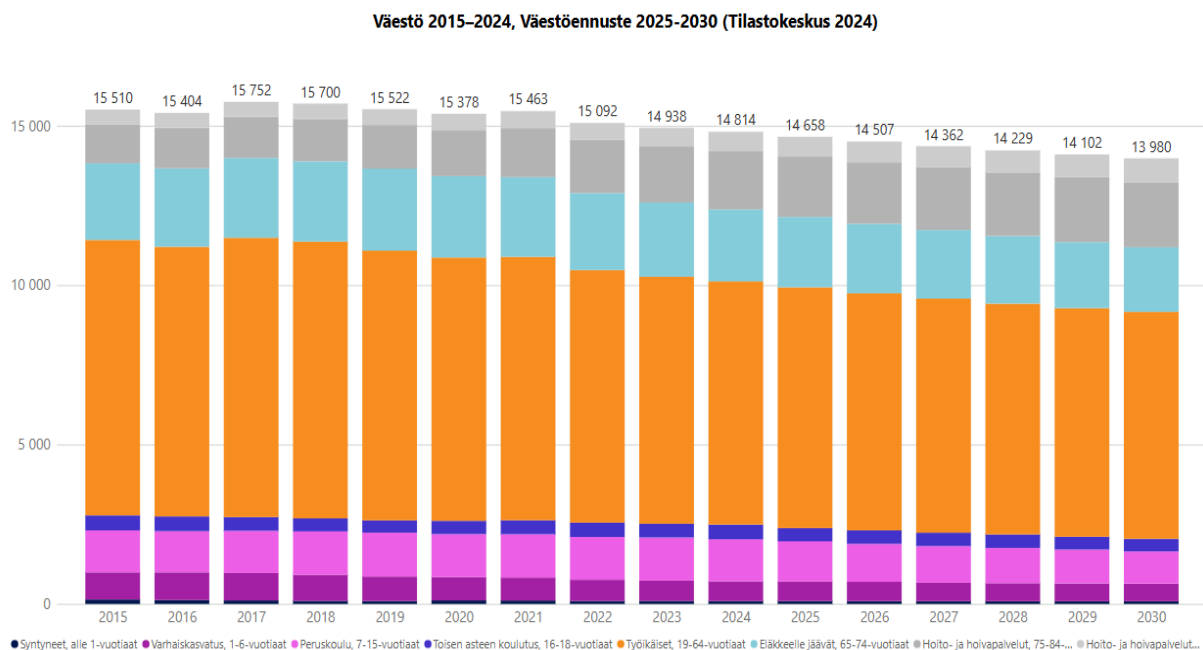
0–18 vuotiaat 2 457 henkilöä

18–29 vuotiaat 1 304 henkilöä

18–64 vuotiaat 7 746 henkilöä

yli 65 vuotiaat 4 718 henkilöä

Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan Uudenkaupungin asukasluku laskee keskimäärin noin 140 asukkaalla per vuosi.

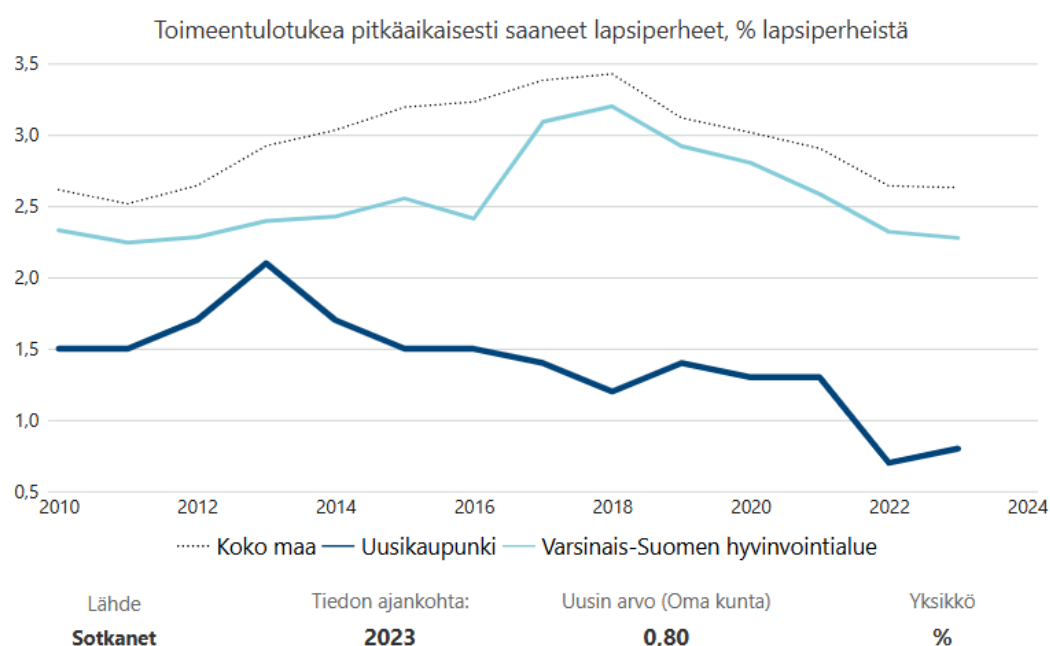

Syntyneet, alle 1-vuotiaat	Työikäiset 19–64-vuotiaat
Varhaiskasvatus, 1–6-vuotiaat	Eläkkeelle jäävät, 65–74-vuotiaat
Peruskoulu 7–15-vuotiaat	Hoito- ja hoivapalvelut, 74–84-vuotiaat
Toisen asteen koulutus 16–18-vuotiaat	Hoito- ja hoivapalvelut, 85-vuotiaat ja yli

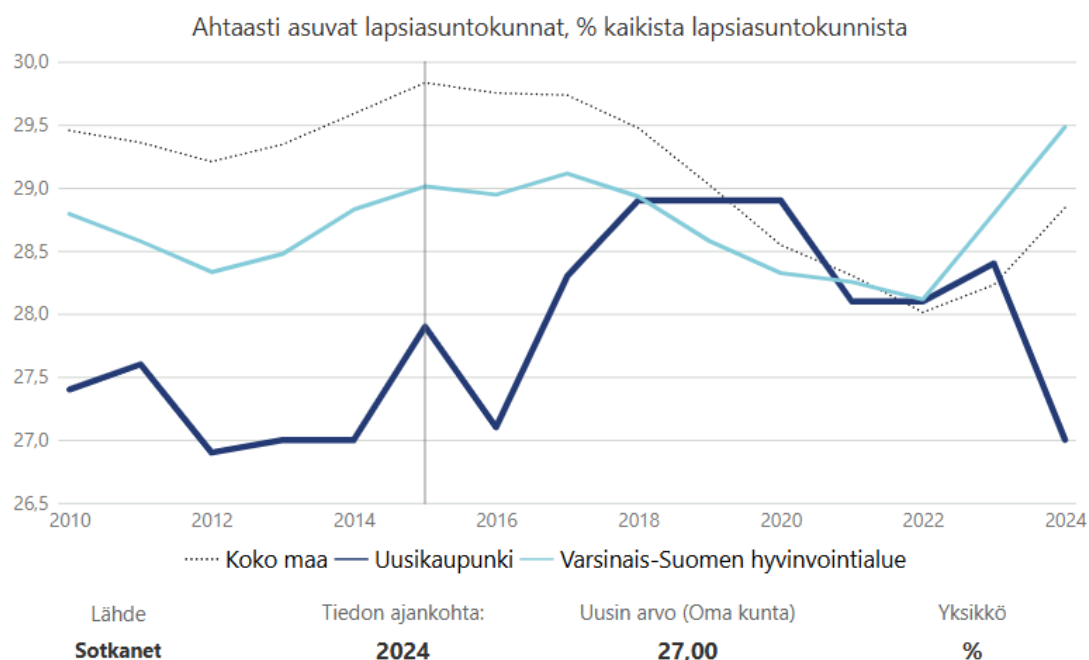
2.1 Lapset ja nuoret

Elinolojen indikaattoreilla kuvataan hyvinvointia, ihmissuhteita, elämänlaatua, sosiaalista osallistumista ja turvallisuutta. Indikaattorit perustuvat tilastoituihin tietoihin.

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneiksi lasketaan vuoden aikana vähintään 10 kuukautena toimeentulotukea saaneet lapsiperheet. Uudessakaupungissa toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneita perheitä on merkittävästi vähemmän koko maahan ja Varisnais-Suomen hyvinvointialueeseen verrattuna. Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien lapsiperheiden alahainen määrä Uudessakaupungissa on merkillä pantavaa, koska arvioiden mukaan kaupungin lapsista noin 11–12 % arvioidaan elävän pienituloisissa perheissä, joka puolestaan vastaa kansallista keskiarvoa, jonka mukaan noin 11,7 % kaikista lapsiperheistä elää pienituloisissa talouksissa.

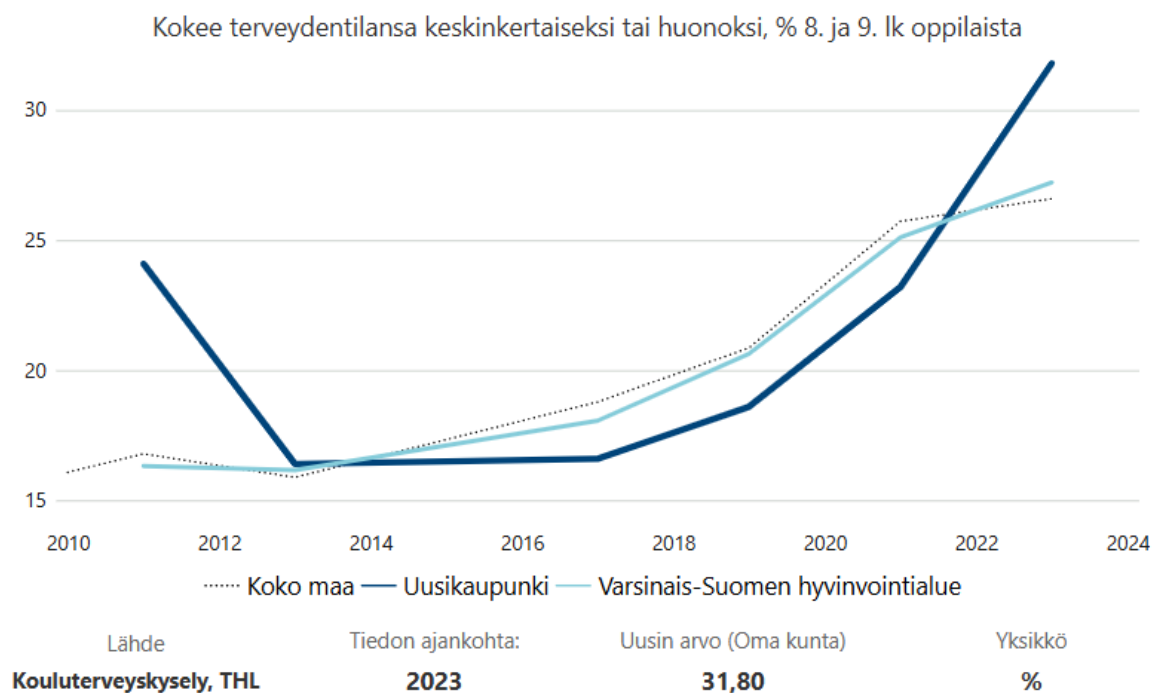
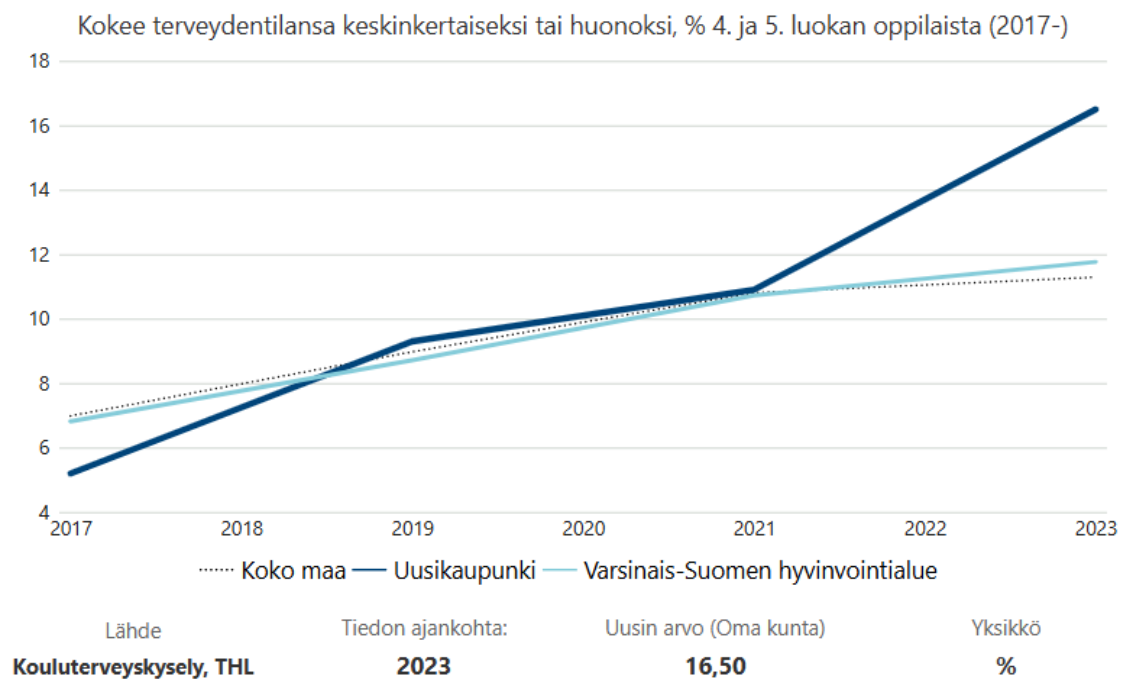

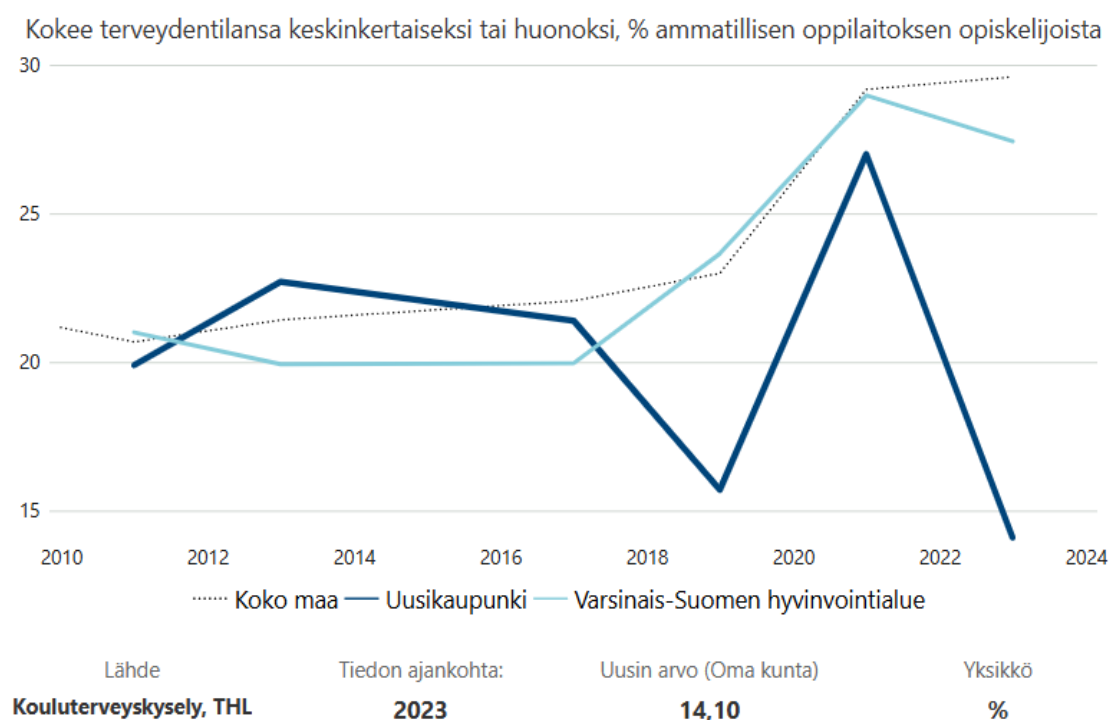
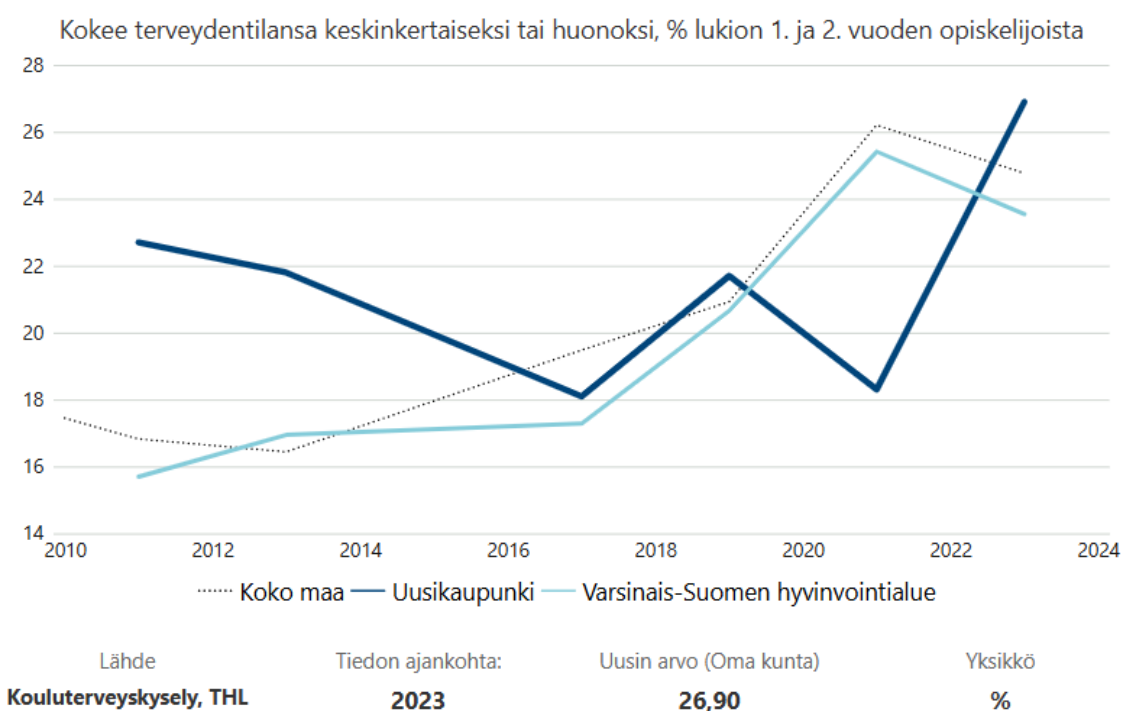
Suomessa vallitsevan määritelmän mukaan asunto on ahdas, jos huoneita on vähemmän kuin yksi asukasta kohti, kun keittiötä ei lasketa huoneeksi. Uudenkaupungin lapsiperheiden asumisväljyys heijastelee alueellista ja valtakunnallisia lukuja tarkasti aina vuoteen 2023 asti, jonka jälkeen uusikaupunkilaisten lapsiperheiden asumisväljyys paranee verrattuna alueelliseen tai valtakunnalliseen vertailulukuun nähden.

Lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveydentilaa selvitetään Suomessa kouluterveyskyselyn avulla, joka on Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tiedolla johtamisen ja vertaiskehittämisen vastuualueen toteuttama valtakunnallinen kysely. Kouluterveyskysely tuottaa seurantatietoa eri ikäisten lasten ja nuorten hyvinvoinnista, terveydestä, koulunkäynnistä, opiskelusta, osallisuudesta sekä avun saamisesta ja palveluista. Kyselyyn vastaavat perusopetuksen 4. ja 5. luokkien oppilaat, perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijat ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Ammatillisissa oppilaitoksissa kyselyyn osallistuvat ammatillista perustutkintoa opiskelevat alle 21-vuotiaat. Kouluterveyskysely toteutetaan joka toinen vuosi, tässä kertomuksessa esiteltävät viimeisimmät tulokset ovat vuodelta 2023.

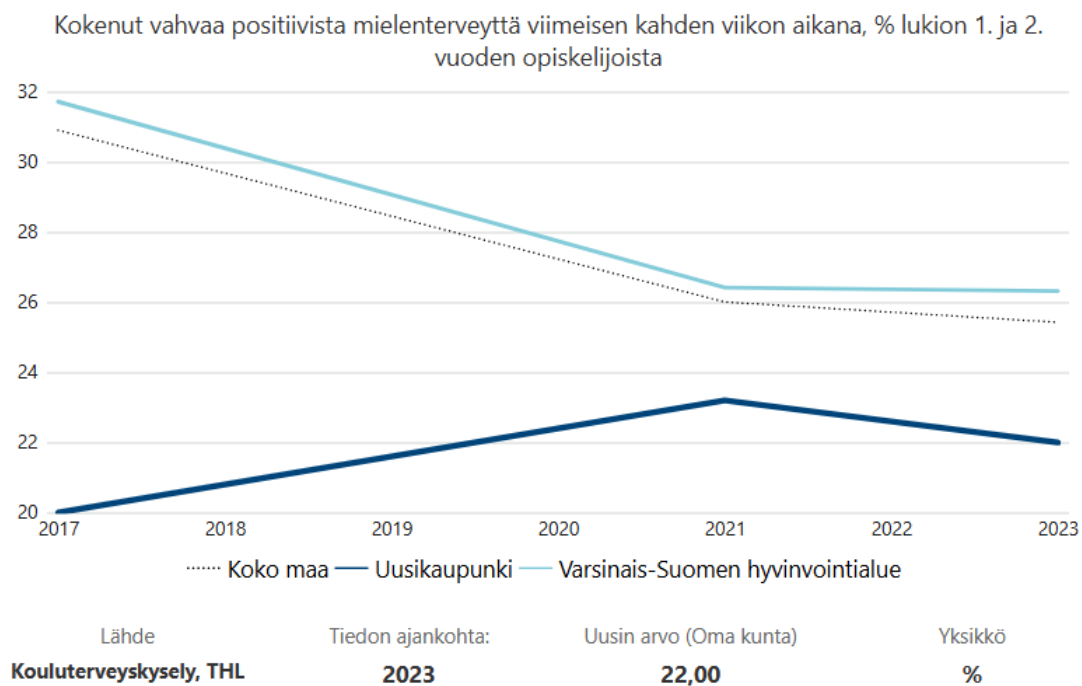
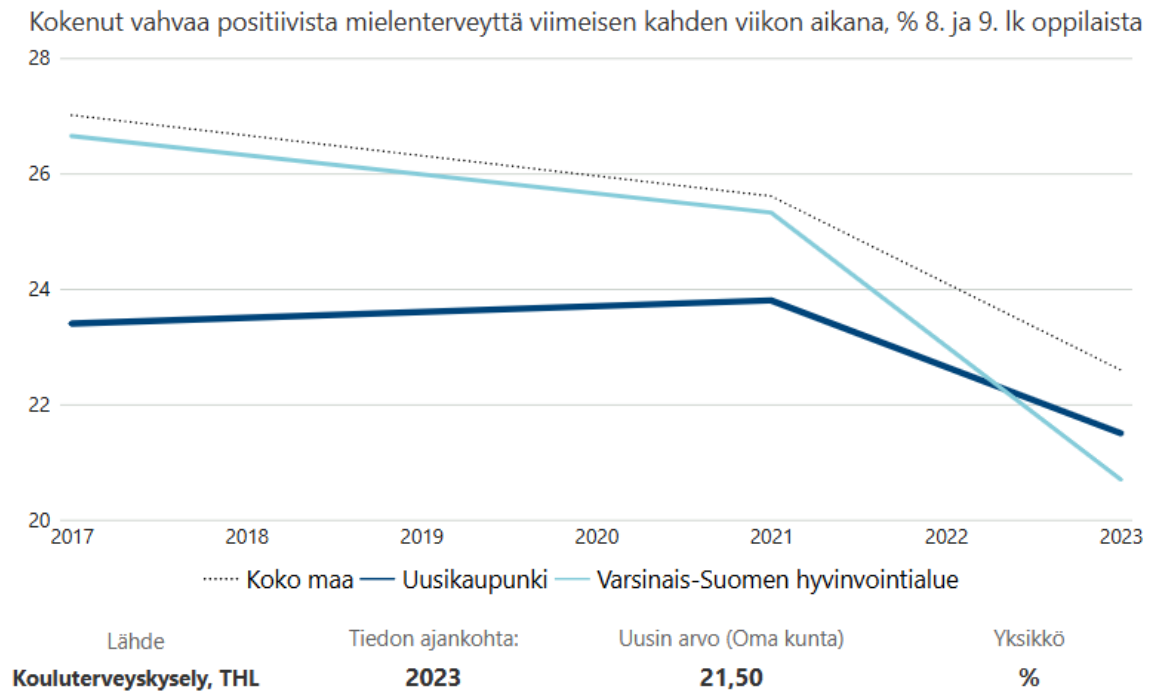
Uudessakaupungissa terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi kokevien lasten ja nuorten määrät ovat kasvaneet merkittävästi ja ylittävät alueellisen ja valtakunnallisen vertailuarvon kaikissa muissa ryhmissä paitsi ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden ryhmässä, jossa vertailuluku on merkittävästi parempi niin alueelliseen kuin valtakunnalliseen vertailulukuun nähden.

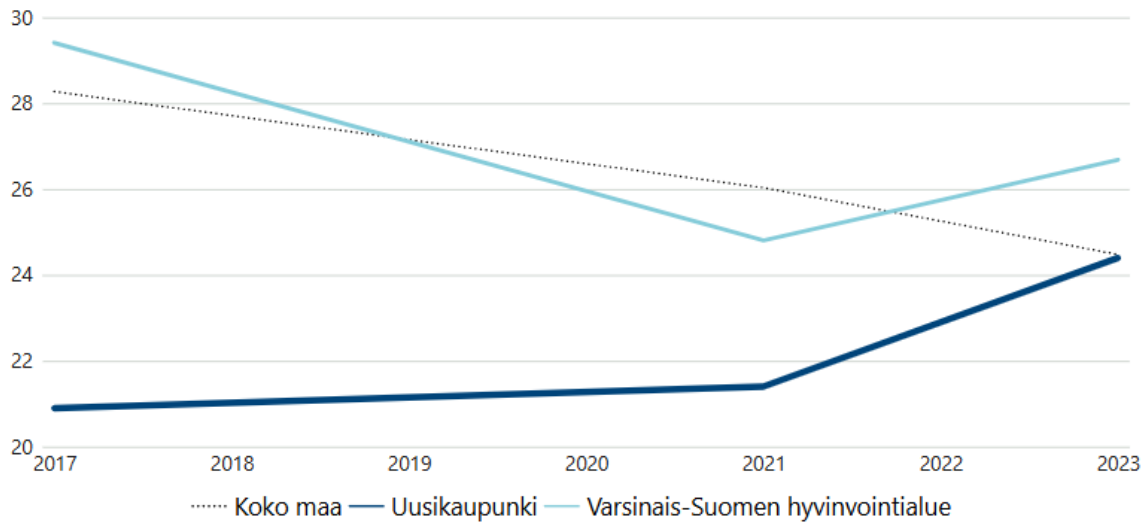

Positiivinen mielenterveys tarkoittaa mielen hyvinvointia, joka on voimavara ja olennainen osa terveyttä ja hyvinvointia. Positiivisen mielenterveyden katsotaan olevan yksilön toimintakyvyn ja

yleishyvinvoinnin kannalta tärkeää. Positiivisen mielenterveyden kokemista voi jokainen vahvistaa itse panostamalla ihmissuhteisiin, liikkumalla, syömällä terveellisesti ja huolehtimalla riittävästä levosta. Uudenkaupungin tulokset ovat suhteellisen tasaisia alueellisiin ja valtakunnallisiin tuloksiin nähden, lukion tulokset ovat hieman heikoimpia kuin verrokeilla.

Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % ammattikoulun 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2023

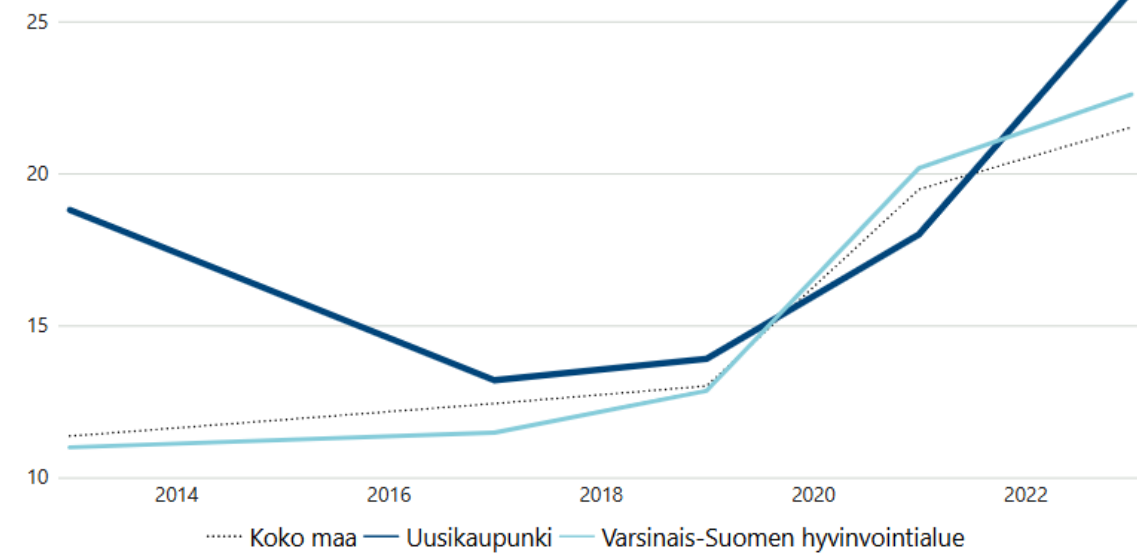
Uusin arvo (Oma kunta)
24,40

Yksikkö
%

Lasten ja nuorten ahdistuneisuus ja kiusaamisen kokemukset ovat lisääntyneet kouluterveyskyselyn (2023) tietoon pohjautuen. Kyselyn mukaan niiden osuus, jotka kertoivat kohtalaisesta tai vaikeasta ahdistuneisuudesta, on vielä suurempi kuin korona-aikana vuonna 2021. Jo vuonna 2021 oli nähtävissä, että erityisesti tyttöjen ahdistuneisuus oli lisääntynyt merkittävästi.

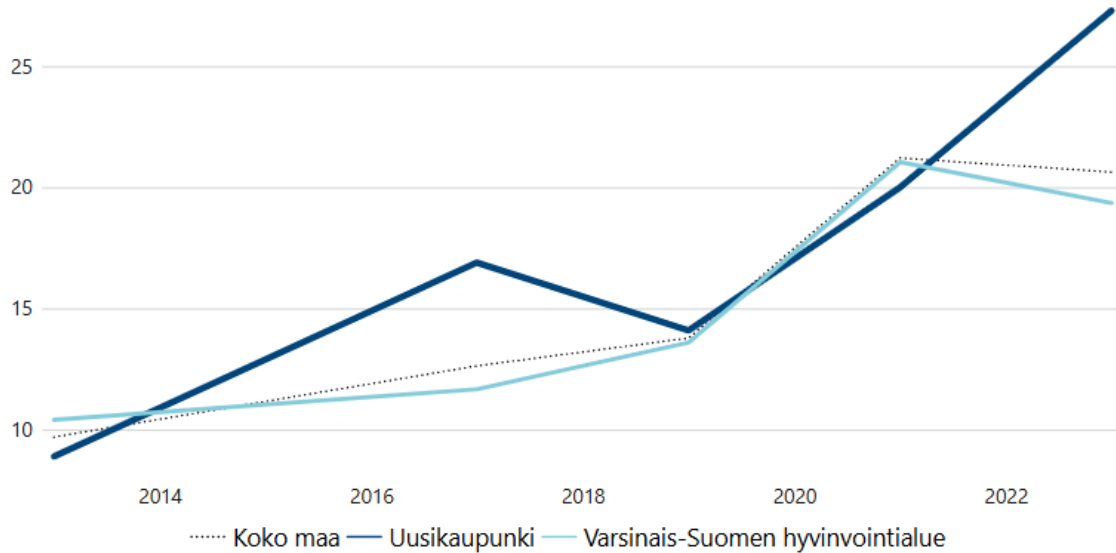
Tytöt (34 %) kokivat ahdistuneisuutta huomattavasti yleisemmin kuin pojat (9 %). Vuonna 2021 luku oli tytöillä 30 ja pojilla 8 prosenttia. Uudenkaupungin tuloksista voidaan todeta, että ahdistuneisuus ja kiusaamisen kokemukset ovat yleisempiä kuin valtakunnallisesti, poikkeuksena ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoiden ryhmä, jossa vertailuluku on verrokkeja merkittävästi parempi.

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % 8. ja 9. lk oppilaista

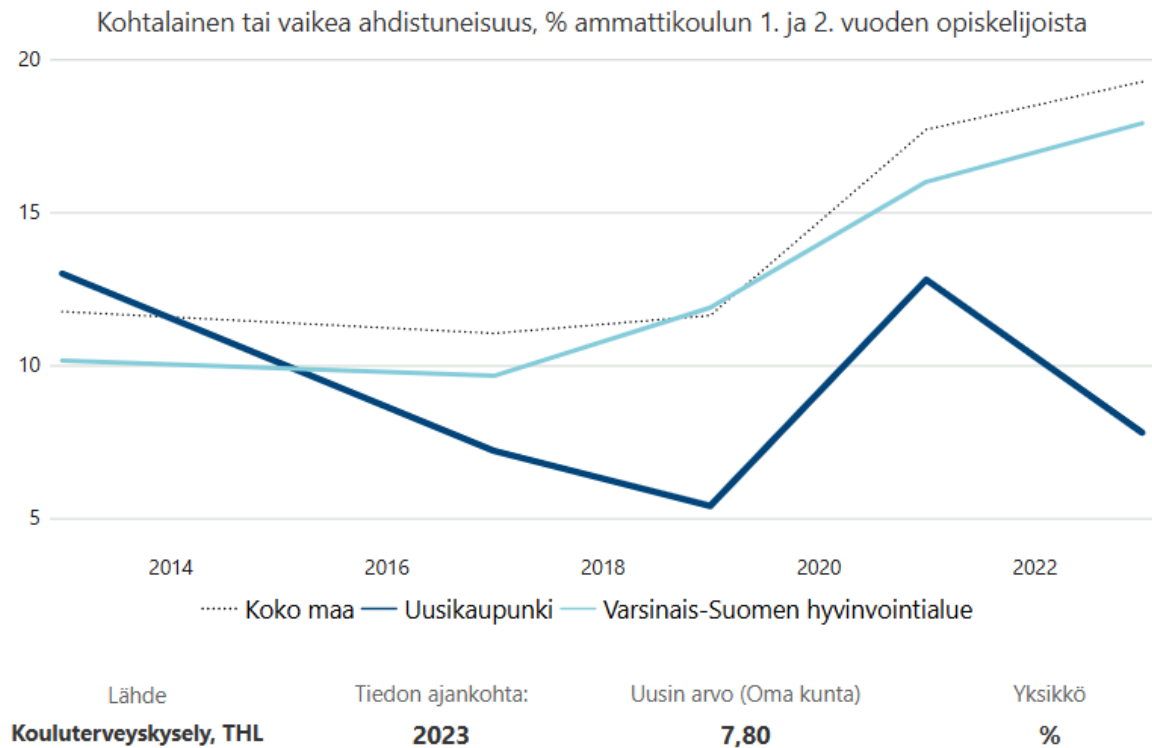

Lähde: Kouluterveyskysely, THL
Tiedon ajankohta: 2023
Uusin arvo (Oma kunta): 26,00
Yksikkö: %

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

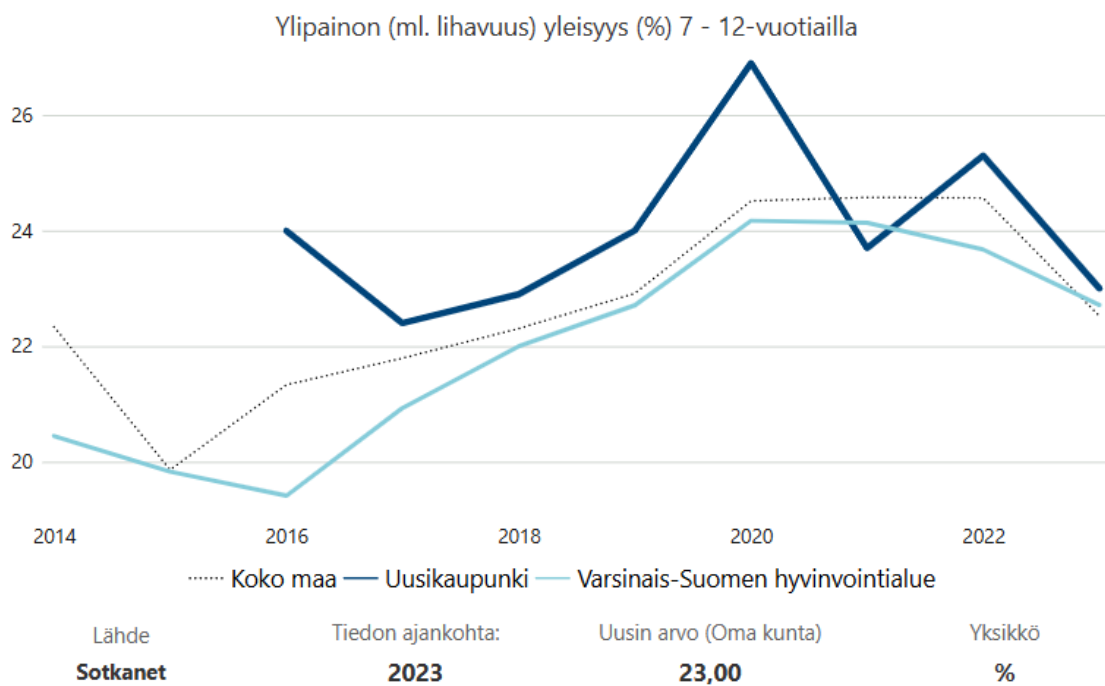
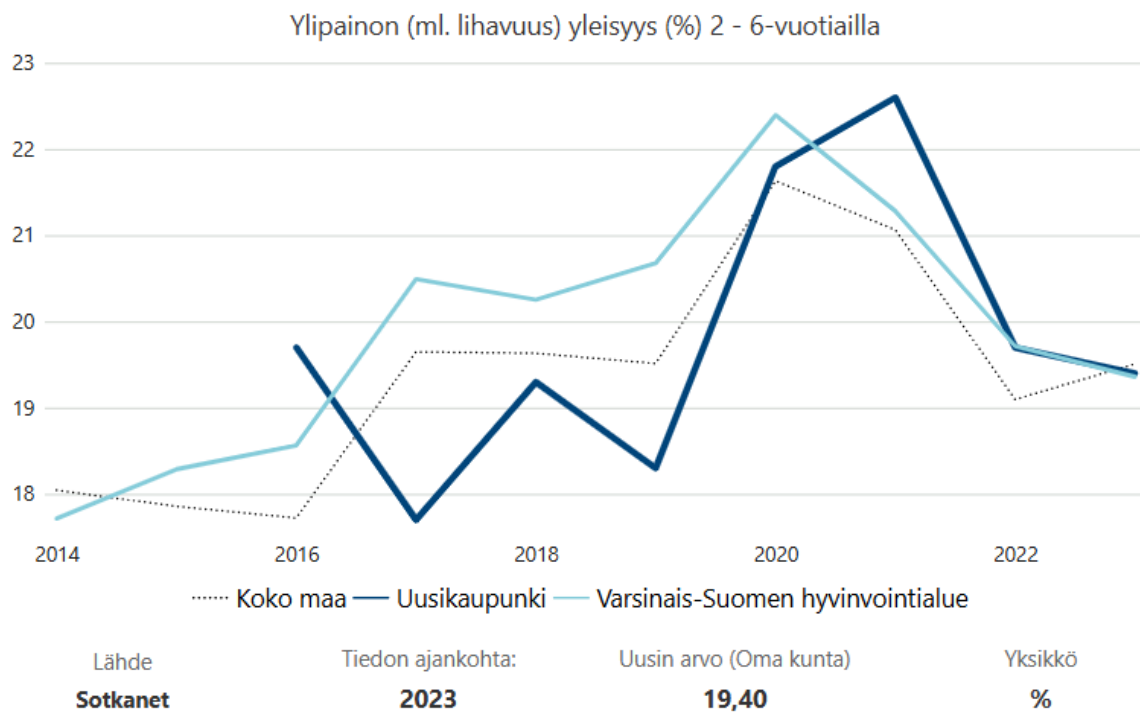
Lähde: Kouluterveyskysely, THL
Tiedon ajankohta: 2023
Uusin arvo (Oma kunta): 27,30
Yksikkö: %

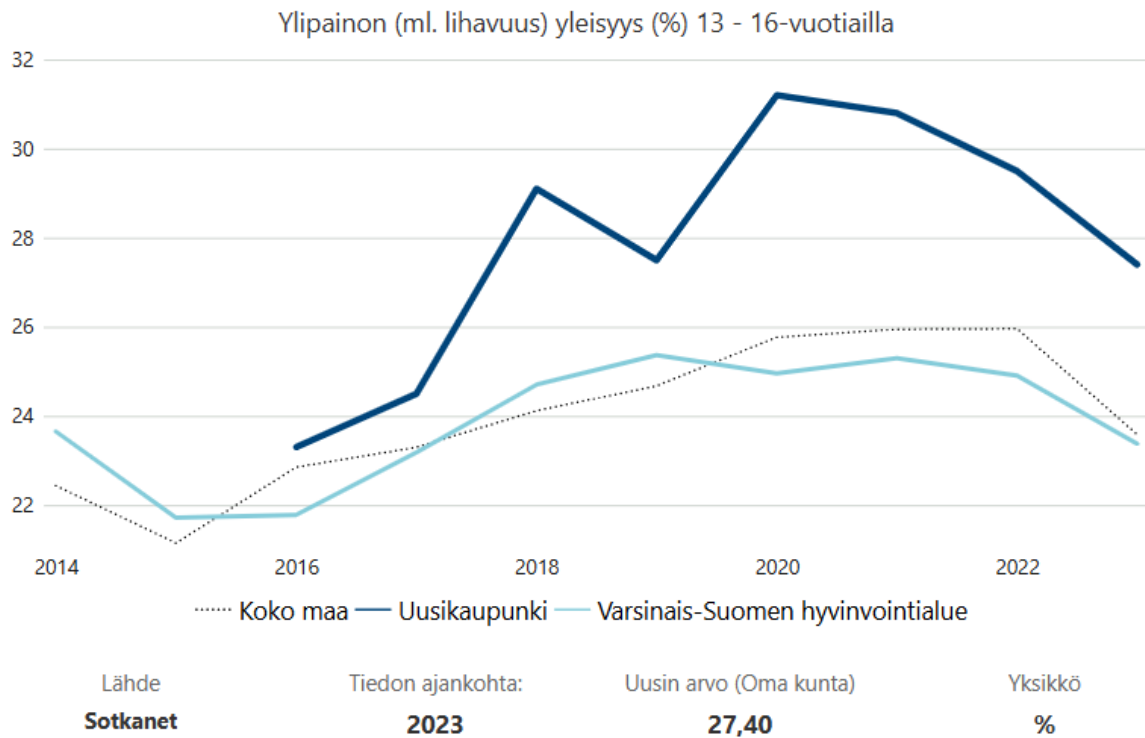

Elintavoilla tarkoitetaan kaikkia niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat yksilön kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin, työ - ja toimintakykyyn kuten esimerkiksi; fyysinen kunto, paino, ruokailutottumukset, alkoholin, päihteiden ja nikotiinituotteiden käyttö.

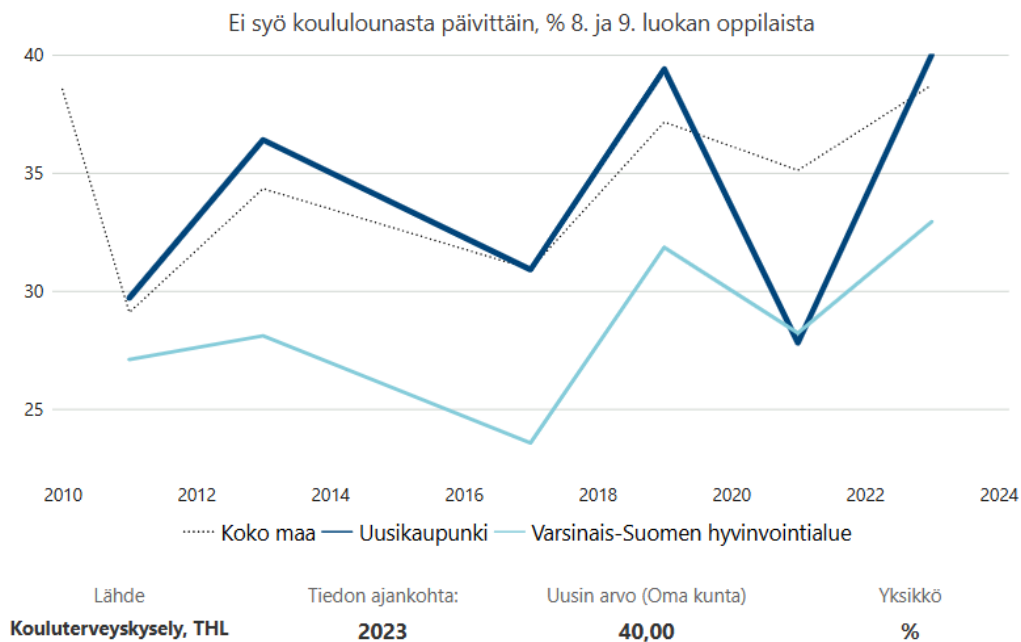
Mitä paremmat elintavat sitä todennäköisempää on, että yksilön kokonaisvaltainen hyvinvointi vahvistuu, terveys kohenee ja koettu hyvinvointi lisääntyy.

Kun tarkastellaan 2–12 vuotiaiden lasten ylipainoa paikalliset tulokset ovat miltei identtisiä alueellisiin ja valtakunnallisiin tuloksiin nähden. Kun sitten tarkastellaan 13–16 vuotiaiden ikäryhmää Uudenkaupungin tulokset ovat jo selvästi koholla vertailualueisiin nähden.

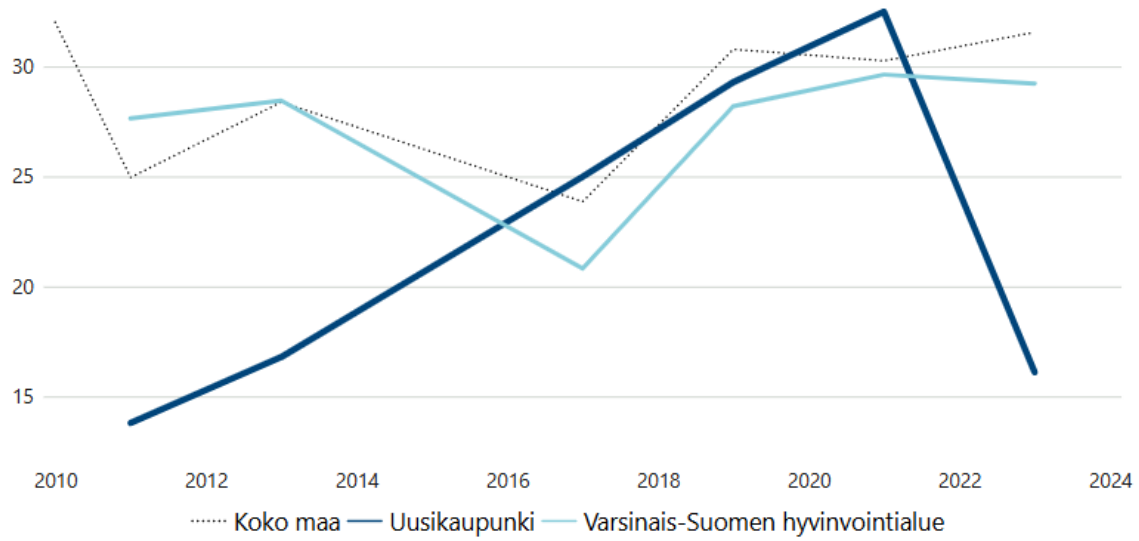

Kouluterveyskyselyyn (2023) vastanneista perusopetuksen 8. ja 9. luokkaa käyvistä nuorista 40 % kertoi, ettei syö koululounasta joka päivä. Lukioiden 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vain 16 % jätti lounaan syömättä, kun taas ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijoista miltei 47 % ilmoitti, ettei syö lounasta joka koulupäivä. Uudenkaupungin tulosten osalta on erityisesti huomioitavaa, että lukiolaisten tulokset viime vuosilta ovat merkittävästi paremmat kuin alueellinen tai valtakunnallinen vertailuluku.

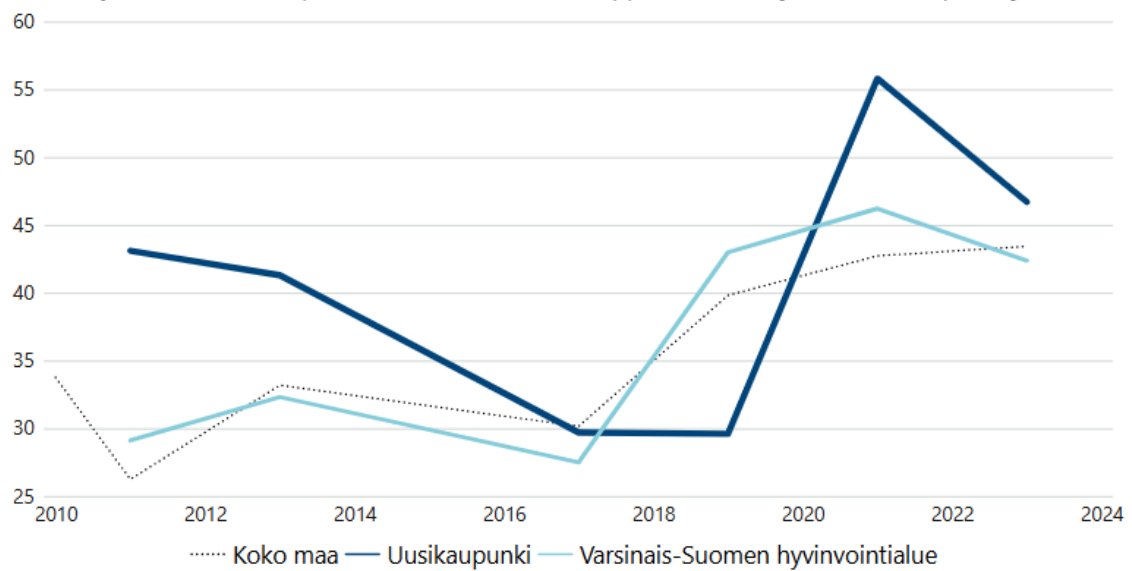

Ei syö koululounasta päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lähde: Kouluterveyskysely, THL
 Tiedon ajankohta: 2023
 Uusin arvo (Oma kunta): 16,10
 Yksikkö: %

Ei syö koululounasta päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lähde: Kouluterveyskysely, THL
 Tiedon ajankohta: 2023
 Uusin arvo (Oma kunta): 46,70
 Yksikkö: %

Move! on perusopetuksen 5. ja 8. vuosiluokkien oppilaille tarkoitettu fyysisen toimintakyvyn mittaus-, palaute- ja seurantajärjestelmä, jonka keskeisenä tarkoituksena on kannustaa lapsia ja nuoria omasta terveydestä ja hyvinvoinnista huolehtimiseen. Tarkoituksena on myös auttaa oppilasta ja hänen perhettään ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn yhteydet oppilaan terveyteen, päivittäiseen hyvinvointiin, jaksamiseen ja opiskeluun. Mittaukset koostuvat kuudesta eri osiosta, jotka mittaavat kestävyys- ja lihaskuntoa, liikkuvuutta sekä motorisia taitoja. Move! -mittaustietoa hyödynnetään koulujen liikuntakasvatuksessa, oppilaiden laajoissa terveystarkastuksissa sekä tiedolla johtamisen työkaluna valtakunnallisesti ja alueellisesti.

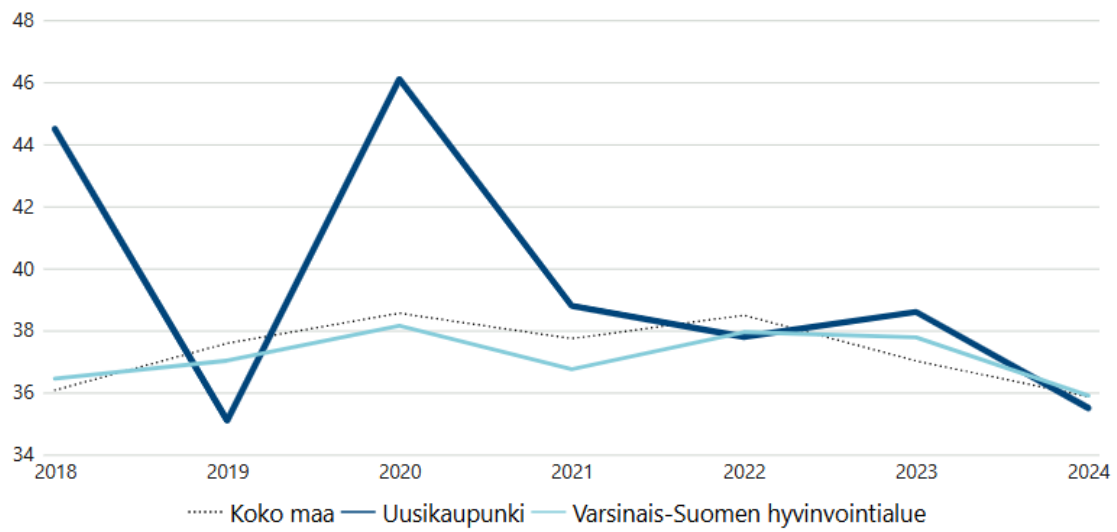
Uudenkaupungin viimeisimmät (2024) MOVE- tulokset ovat parantuneet 5. luokkalaisten tyttöjen osalta ja pysyneet samana 8. luokkalaisten tyttöjen osalta. Poikien osalta tulokset ovat heikentyneet niin 5. luokkalaisten kuin 8.luokkalaistenkin osalta.

Lasten ja nuorten fyysiseen kuntoon voidaan vaikuttaa monialaisella ja suunnitelmallisella työllä. Esimerkiksi fyysisen kunnon parantamiseksi tulee etsiä kannustimia, joilla saadaan lisättyä arkiliikuntaa. Koulumatkojen ja harrastuksiin tehtyjen matkojen tekeminen entistä useammin kävellen tai pyörällä luo hyvän pohjan paremmalle fyysiselle kunnolle.

Uudenkaupungin kouluissa on tehty paljon toimenpiteitä aktiivisten ja pitkien liikunnallisten välituntien lisäämiseksi ja tätä työtä jatketaan ja tehostetaan myös tulevaisuudessa. Liikunnan lisäksi hyvä ja terveellinen ravitsemus on keskeisessä asemassa, kun mietitään lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja fyysisen kunnon parantamista. Uudenkaupungin ravitsemussuunnitelmassa on yksityiskohtaiset tavoitteet lasten ja nuorten ravitsemukselle ja tätä tavoitteellista ravitsemustyötä jatketaan kaupungin ravitsemuspalveluissa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja hyvinvointi ja vapaa-ajanpalveluissa.

Tämän lisäksi myös lasten ja nuorten parissa tehtävällä ehkäisevällä päihdetyöllä ja harrastamisen Uudenkaupungin mallilla pyritään tukemaan lapsia ja nuoria ja heidän perheitänsä tekemään valintoja, jotka tukevat hyvinvointia ja ylläpitävät fyysistä kuntoa.

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 5. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

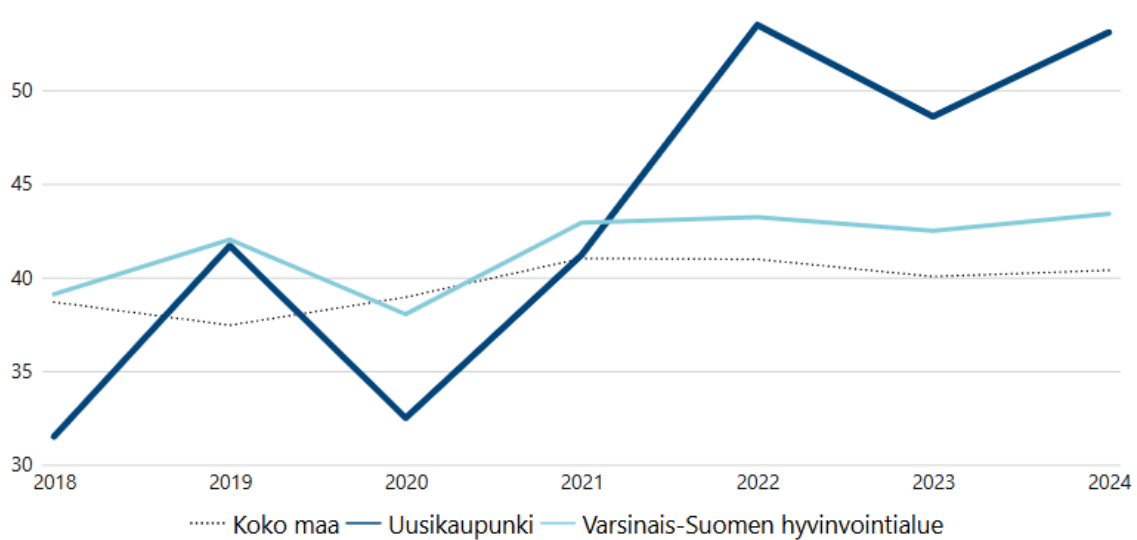
Lähde
Sotkanet

Tiedon ajankohta:
2024

Uusin arvo (Oma kunta)
35,50

Yksikkö
%

Lasten ja nuorten fyysinen toimintakyky (MOVE!-mittaus), % 8. luokan oppilaista, joilla heikko fyysinen toimintakyky

Lähde
Sotkanet

Tiedon ajankohta:
2024

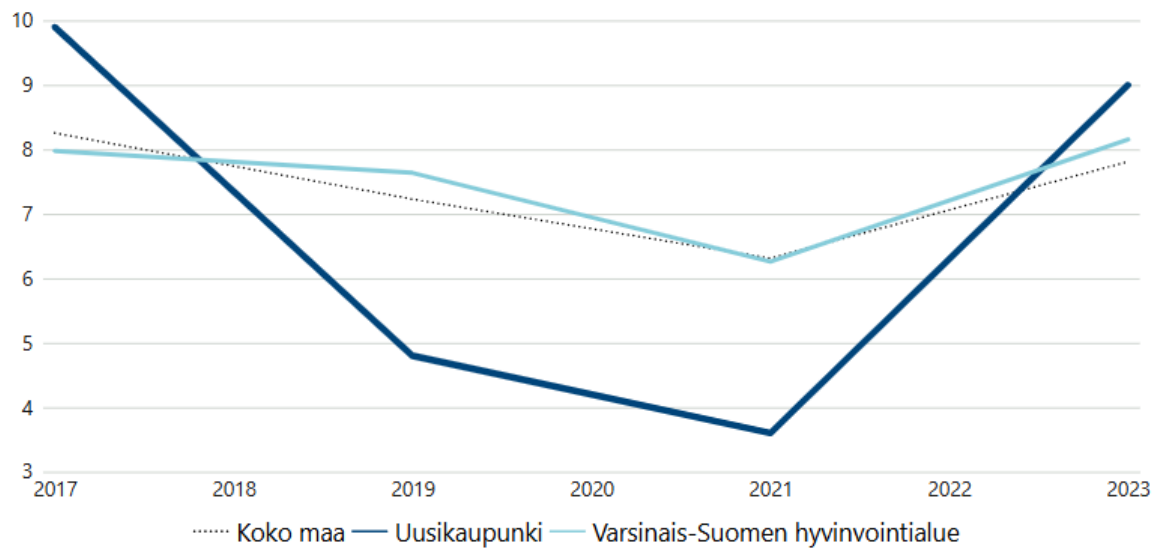
Uusin arvo (Oma kunta)
53,10

Yksikkö
%

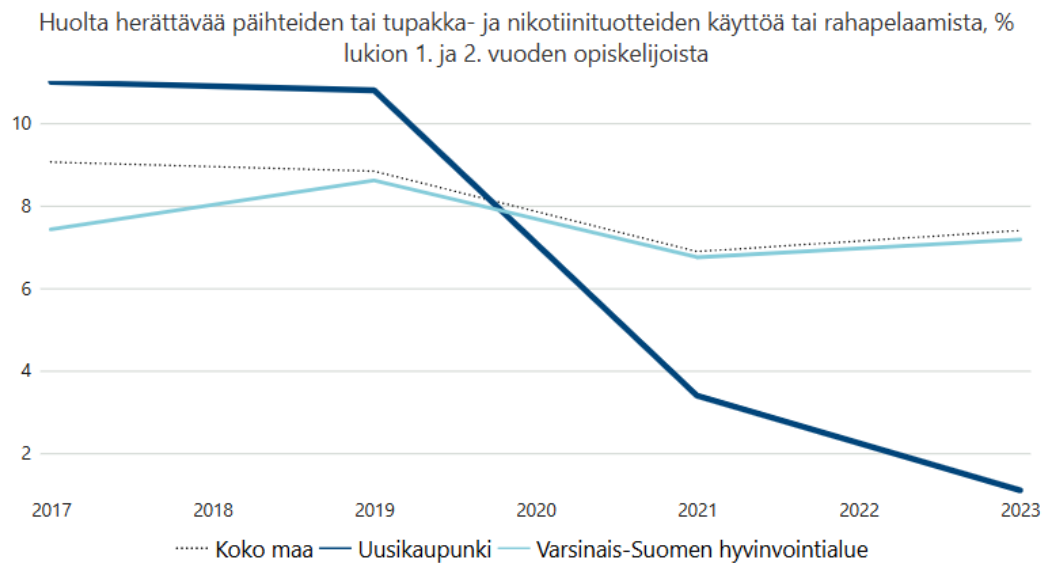
Uusikaupunkilaisten nuorten päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelaamisen indikaattorit ovat hyvin samansuuntaisia kuin ne ovat alueellisten ja valtakunnallisten tilastojen kanssa, selvä poikkeama on Uudenkaupungin lukio, jossa tulokset ovat merkittävästi parempia kuin verrokeilla. Erityisen huolestuttavaa on se, että nuorten huolta herättävä päihteiden käyttö on kasvanut vertailun nuorimassa ikäryhmässä eli 8. ja 9. luokan oppilaiden keskuudessa. Uudessakaupungissa kasvu on ollut erittäin jyrkkää tässä ikäryhmässä.

THL on kesällä 2025 poistanut päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelaamisen indikaattorin vähimmäistietosisällöstä. Jatkossa tämä indikaattori on jaettu eri osiin ja esitettävät indikaattorit ovat: a) käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, b) pelaa rahapelejä viikoittain, c) kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa ja d) tosi humalassa vähintään kerran kuussa.

Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde: Kouluterveyskysely, THL
Tiedon ajankohta: 2023
Uusin arvo (Oma kunta): 9,00
Yksikkö: %

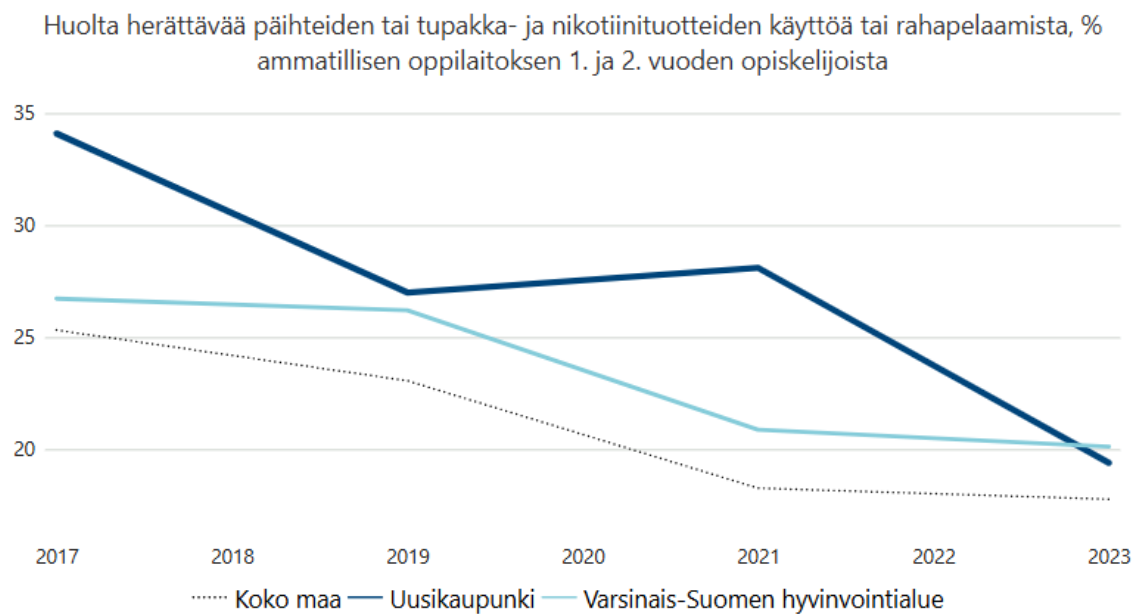

Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2023

Uusin arvo (Oma kunta)
1,10

Yksikkö
%

Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2023

Uusin arvo (Oma kunta)
19,40

Yksikkö
%

Kuten lasten ja nuorten haitallisen tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelaamisen indikaattorit osoittavat on entistä nuorempien ikäryhmien määrässä kasvutrendi myös Lounais-Suomen poliisin tilastoissa. Kun tarkastellaan alle 21-vuotiaiden väkivaltatilastoa, on havaittavissa trendi, jossa rikollinen käyttäytyminen on siirtynyt selvästi nuorempiin ikäryhmiin.

Alle 21-vuotiaiden väkivaltarikollisuus

- Alle 21-vuotiaiden epäiltyjen väkivaltarikosten määrä on kasvanut viime vuosina. Edellisvuoteen verrattuna määrä Lounais-Suomessa suhteellisen samalla tasolla
 - Laskua** 18-20-vuotiaiden epäiltyjen tekemissä rikoksissa, **nousua** alle 15-vuotiaissa
- Satakunnassa kehitys päinvastainen kuin Varsinais-Suomessa: väkivaltarikokset vähenivät kaikissa ikäryhmissä.

Lounais-Suomi

	2019	2020	2021	2022	2023	1-12-2023	1-12-2024	+-	+- %
<= 14	198	216	331	472	688	688	778	90	13 %
15 - 17	246	230	348	430	565	565	577	12	2 %
18 - 20	330	333	332	353	375	375	321	-54	-14 %
Yhteensä	774	779	1 011	1 255	1 628	1 628	1 676	48	3 %

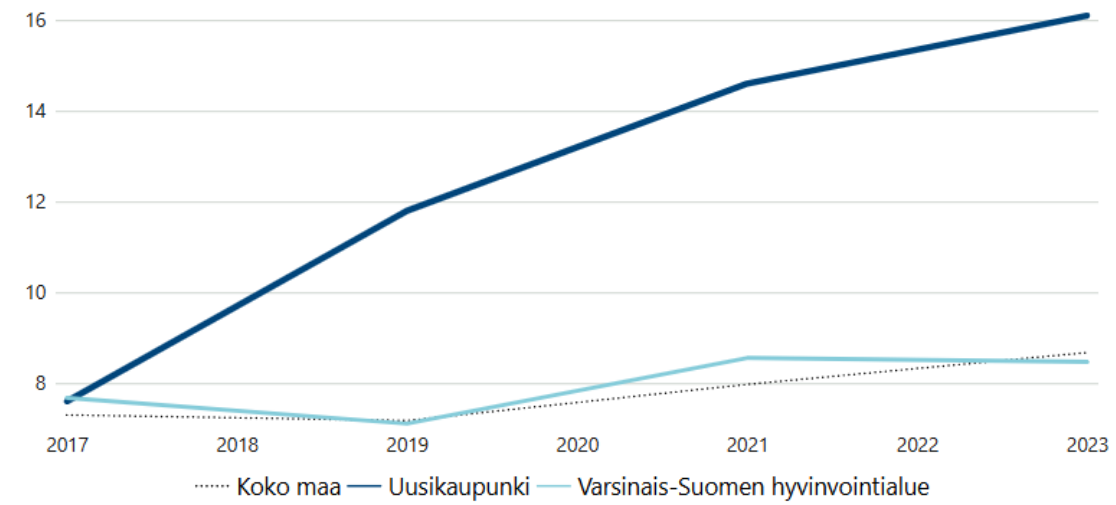
21.6.2025

Turvallisuus määritellään lapsen ja nuoren perusoikeudeksi. Suomessa tätä työtä on toteutettu erityisesti lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan ehkäisytyön avulla. Valtakunnalliseen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelmaan on kirjattu laajasti eri painopistealueet kuten tapaturma- ja itsemurhien ehkäisy, liikenneturvallisuustyö, kuritusväkivallan ehkäisy ja liikuntavammojen ehkäisy. Tämän valtakunnallisen ohjelman työryhmä toteaa, että: ”Lapsuusajan kokemukset vaikuttavat pitkäaikaisesti koko myöhempään elämäntapaan ja terveyteen. Lapsuudessa koettu turvattomuus, väkivalta ja kaltoinkohtelu liittyvät tutkimusten mukaan myöhempään epäterveelliseen käyttäytymiseen, kuten tupakointiin, päihteiden käyttöön ja riskikäyttäytymiseen sekä aikuisena kasvaneeseen riskiin sairastua pitkäaikaissairauksiin kuten diabetekseen tai sydänsairauksiin. Mitä enemmän haitallisia kokemuksia on lapsuuden ja nuoruuden aikana, sitä suuremmaksi kasvaa riski myös syrjäytymiseen ja heikkoon sosioekonomiseen asemaan aikuisuudessa. Kierteestä koituvat kustannukset ovat kalliita myös yhteiskunnalle.” (Ulla Korpilahti (toim.). (2018) Kansallinen lasten ja nuorten turvallisuuden edistämisen ohjelma/toimenpidesuunnitelma 2018–2025)

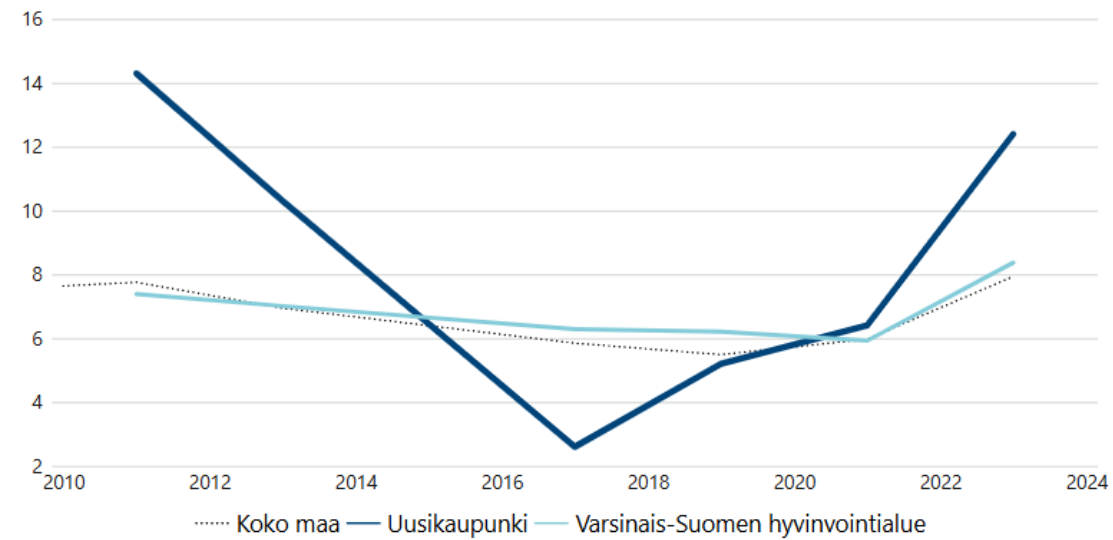
Lasten ja nuorten koulukiusatuksi joutumisen kokemukset ovat Uudessakaupungissa huomattavasti todennäköisempiä kuin alueella tai valtakunnassa keskimäärin. Poikkeuksena ammatillisen koulun opiskelijat, joiden kokemukset ovat miltei identtisiä verrokkialueiden kanssa.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 4. ja 5. luokan oppilaista

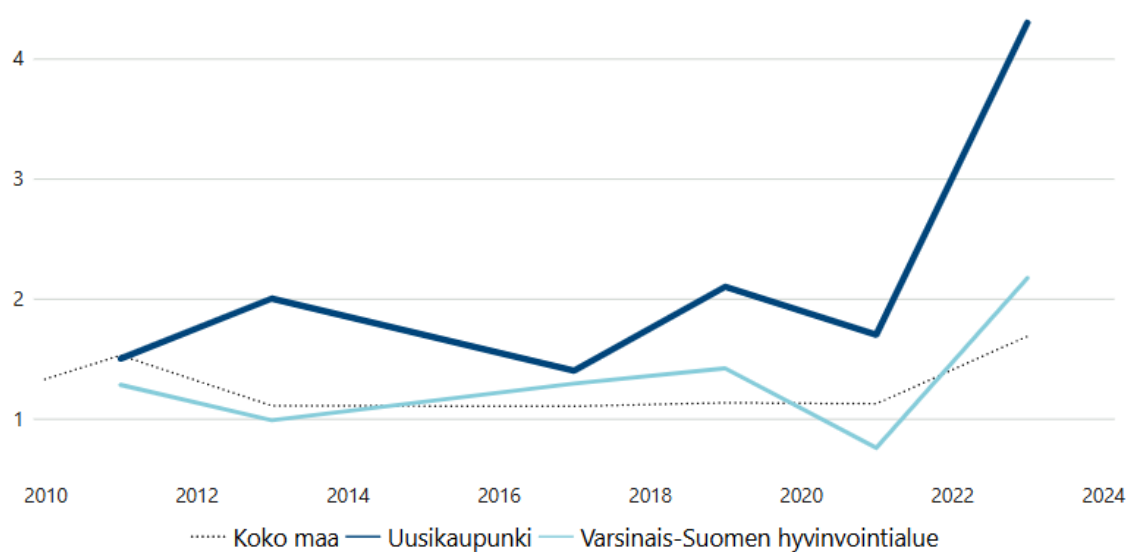
Lähde: Kouluterveyskysely, THL
 Tiedon ajankohta: 2023
 Uusin arvo (Oma kunta): 16,10
 Yksikkö: %

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Lähde: Kouluterveyskysely, THL
 Tiedon ajankohta: 2023
 Uusin arvo (Oma kunta): 12,40
 Yksikkö: %

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

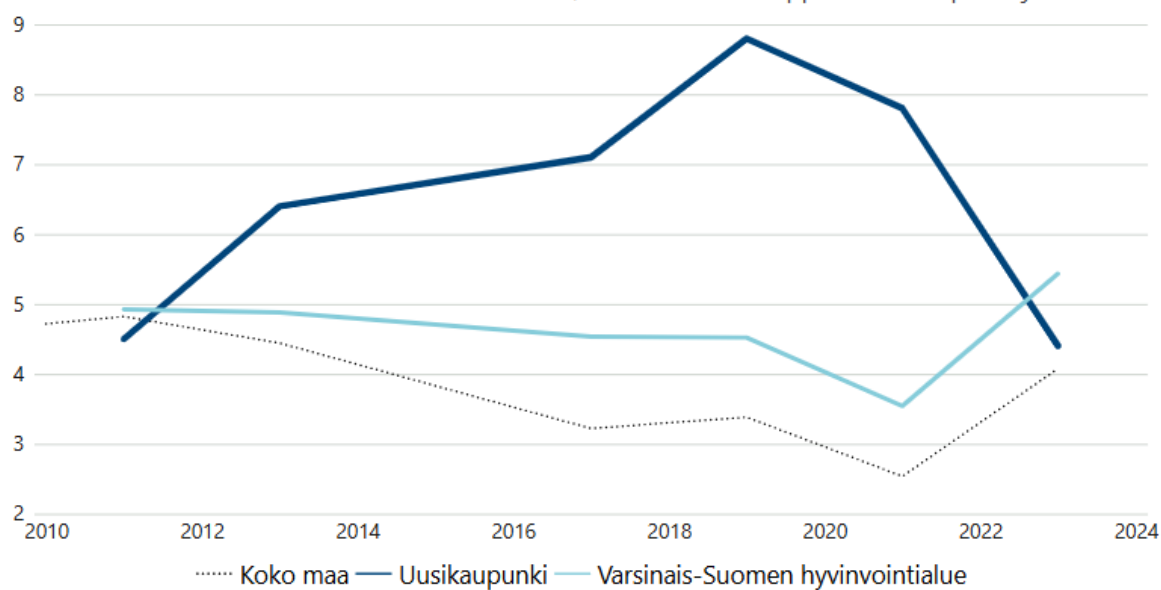
Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2023

Uusin arvo (Oma kunta)
4,30

Yksikkö
%

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoista

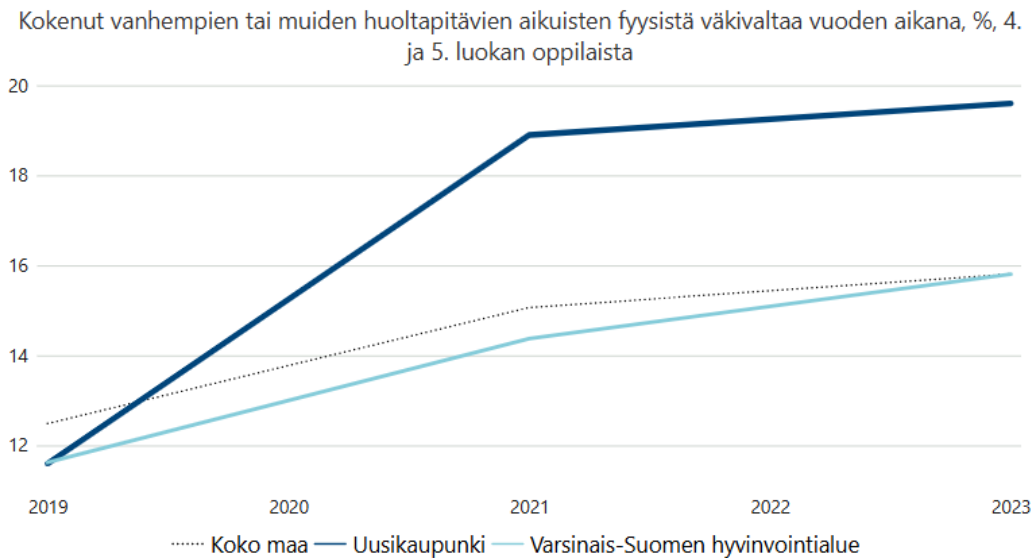
Lähde
Kouluterveyskysely, THL

Tiedon ajankohta:
2023

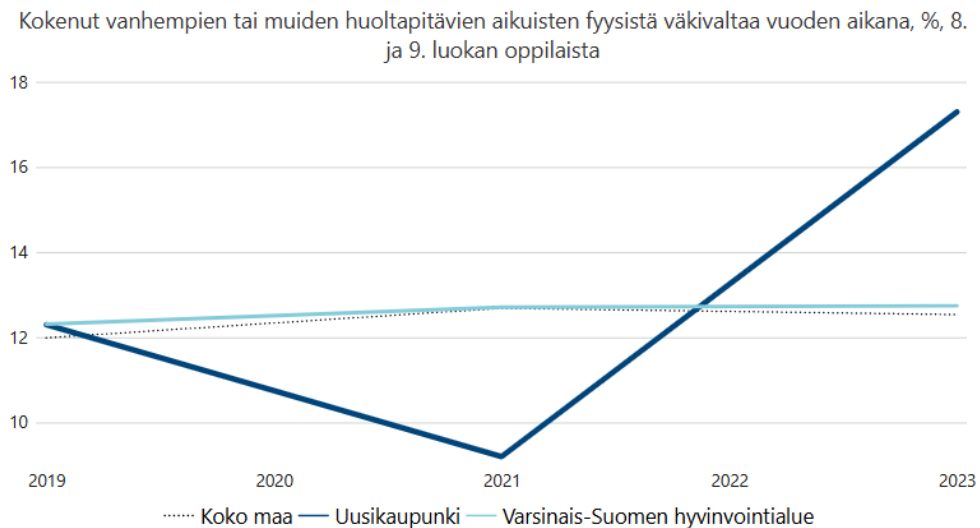
Uusin arvo (Oma kunta)
4,40

Yksikkö
%

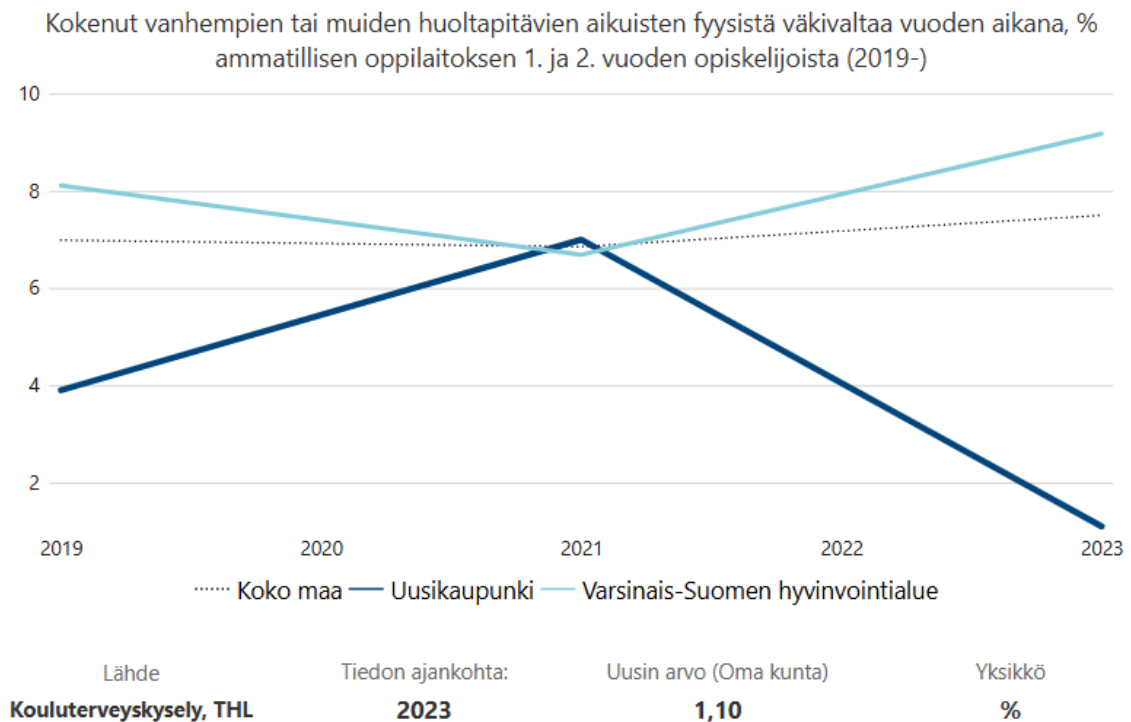
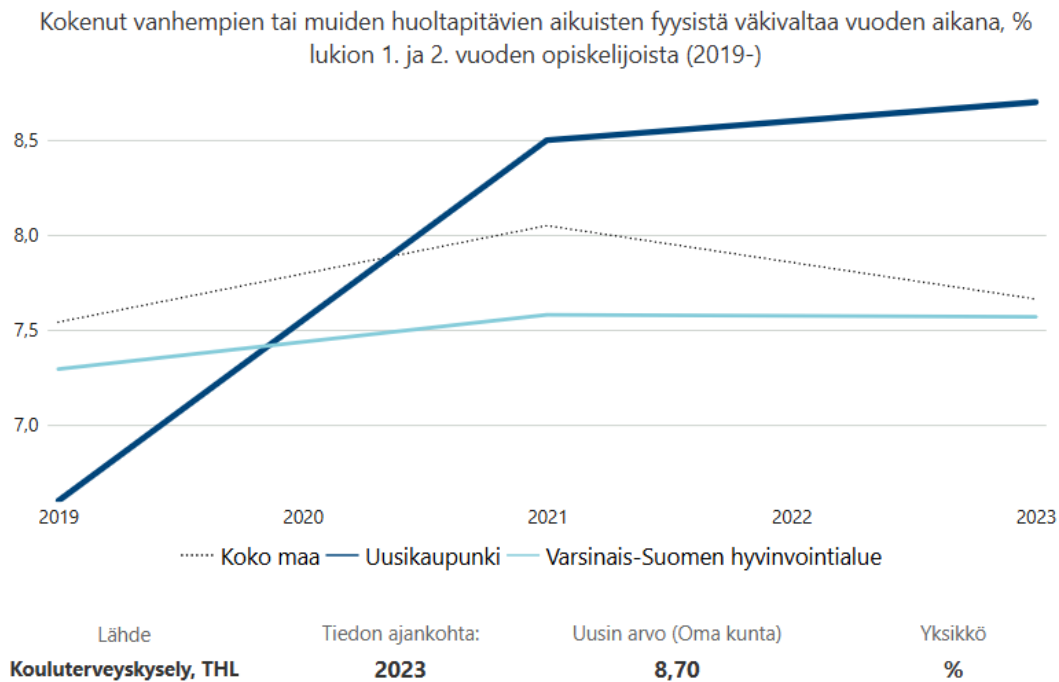
Uusikaupunkilaiset lapset ja nuoret kokevat vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten taholta fyysistä väkivaltaa merkittävästi enemmän kuin alueella tai valtakunnassa keskimäärin. Peruskoulun 4. ja 5. luokkalaisista sekä 8. ja 9. luokkalaisista miltei joka viides uusikaupunkilainen lapsi ja nuori kertoo joutuneensa fyysisen väkivallan kohteeksi. Lukiolaisistakin miltei joka kymmenes, kun taas ammattikoululaisista vain joka sadas opiskelija raportoi väkivallan kohteeksi joutumisesta.

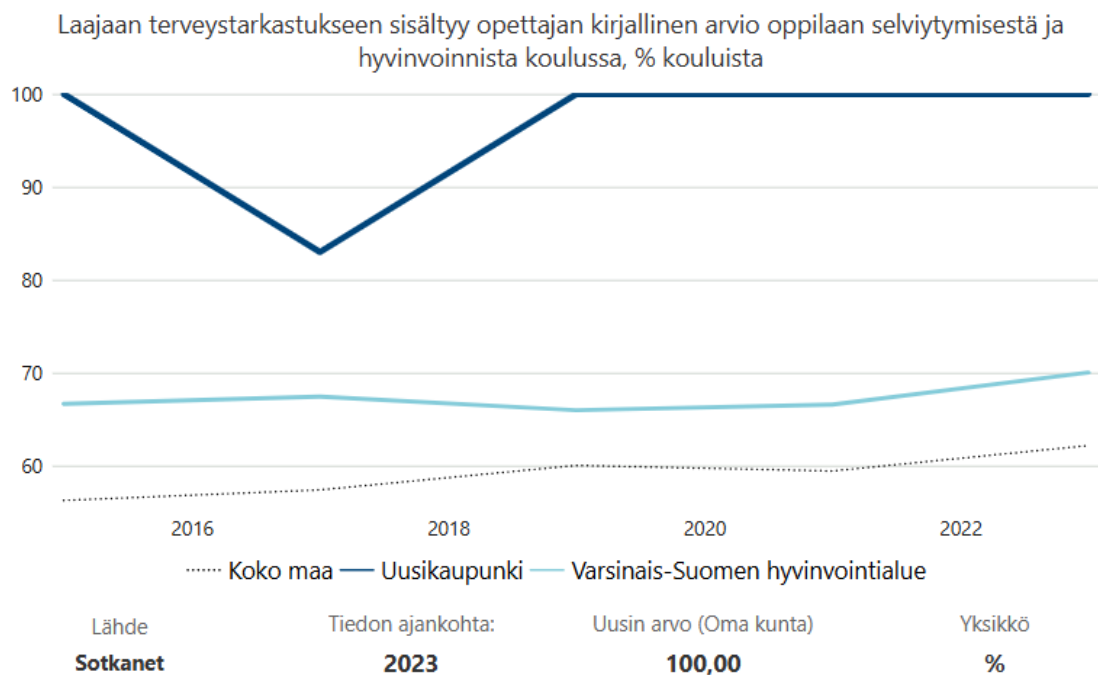
Lähde: Kouluterveyskysely, THL
Tiedon ajankohta: 2023
Uusin arvo (Oma kunta): 19,60
Yksikkö: %

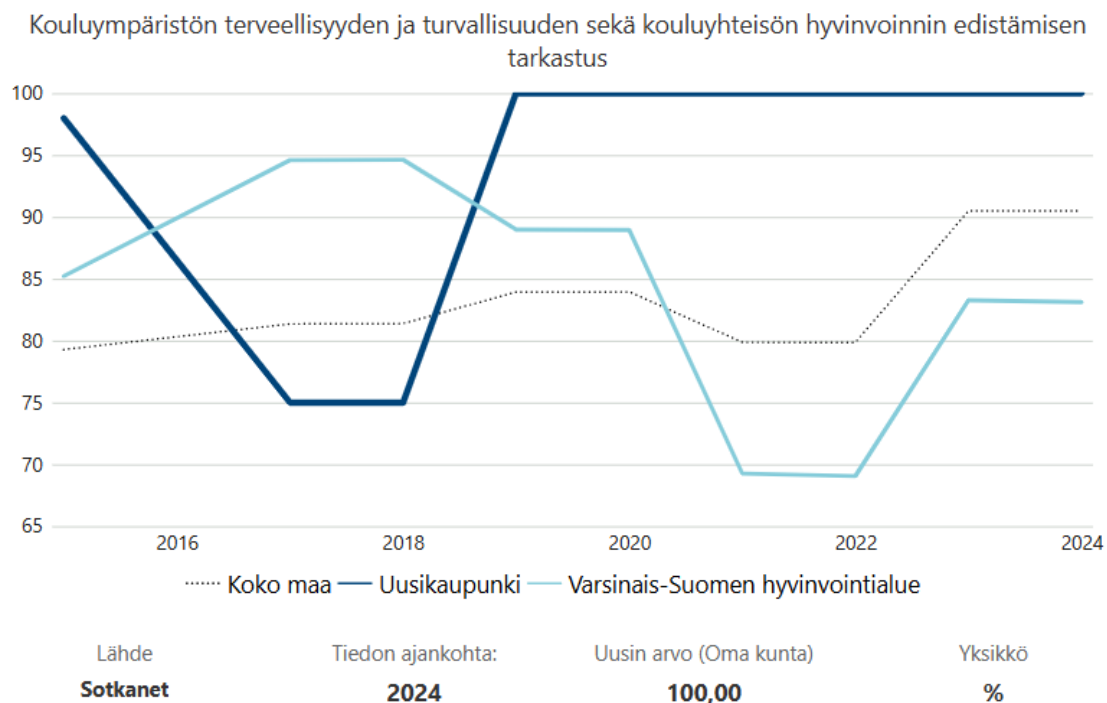
Lähde: Kouluterveyskysely, THL
Tiedon ajankohta: 2023
Uusin arvo (Oma kunta): 17,30
Yksikkö: %

Lasten ja nuorten laajaan terveystarkastukseen sisältyy Uudessakaupungissa aina kirjallinen arvio oppilaan selviytymisestä ja hyvinvoinnista koulussa. Alueelliset ja paikalliset tulokset ovat merkittävästi alhaisempia.

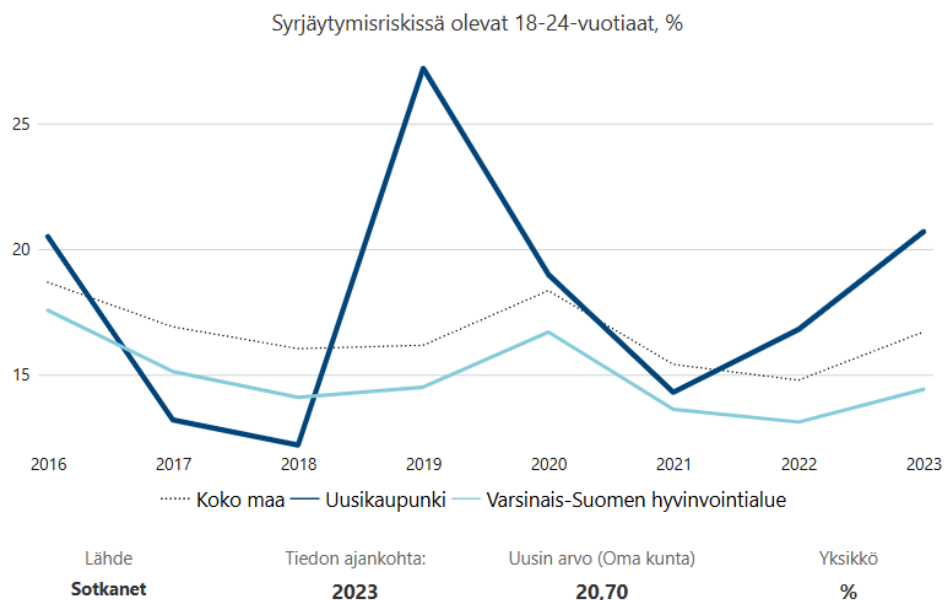

Kouluympäristön tarkastukset toteutuvat Uudessakaupungissa myös täysimääräisesti ja tulokset ovat vertailualueilla selvästi heikommat.

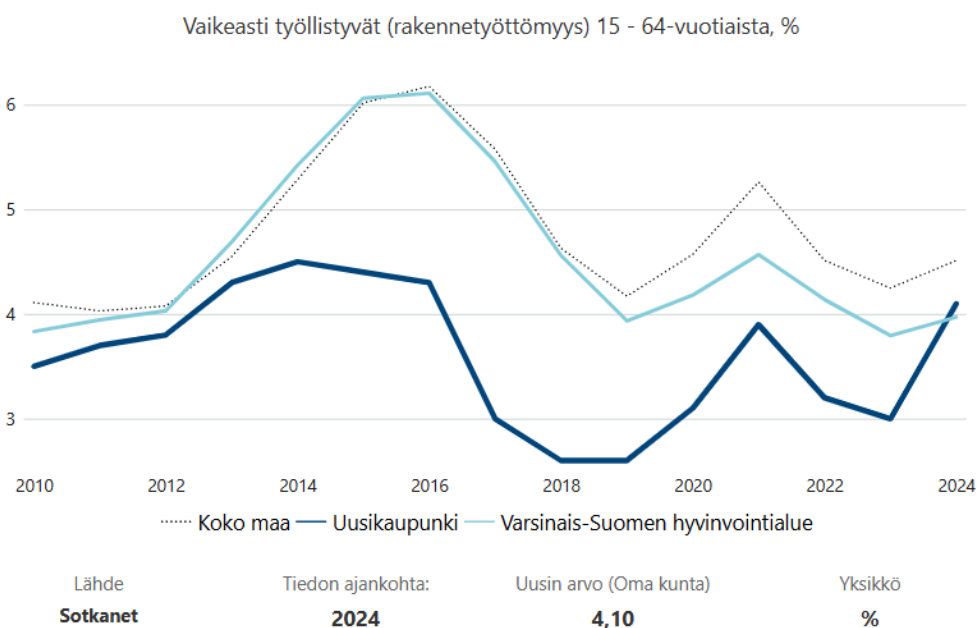

2.2 Työikäiset

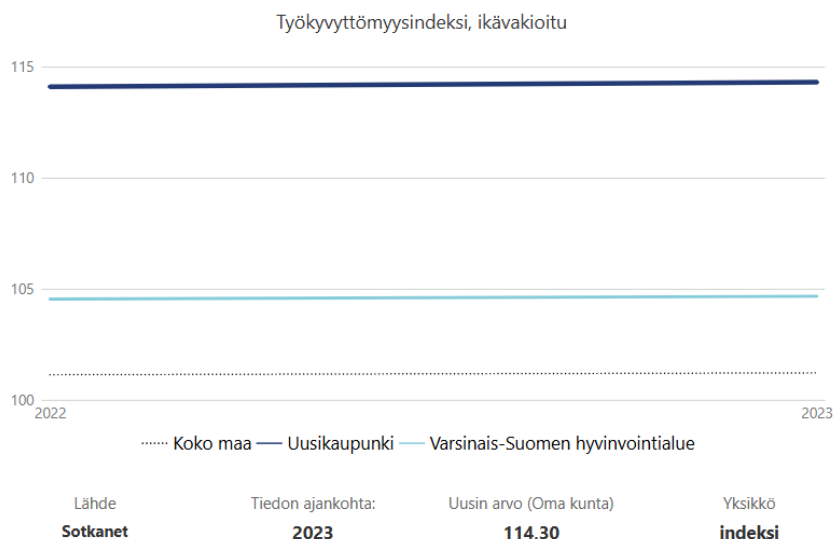
Tilastokeskuksen mukaan köyhyys tai syrjäytymisriski on yleisintä 18–29-vuotiailla ja toisaalta yli 85-vuotiailla tai sitä vanhemmilla henkilöillä. Kun tarkastellaan 18–24 vuotiiden ryhmää on Uudessakaupungissa merkittävästi enemmän nuoria aikuisia, jotka ovat syrjäytymisriskissä kuin vertailualueilla.

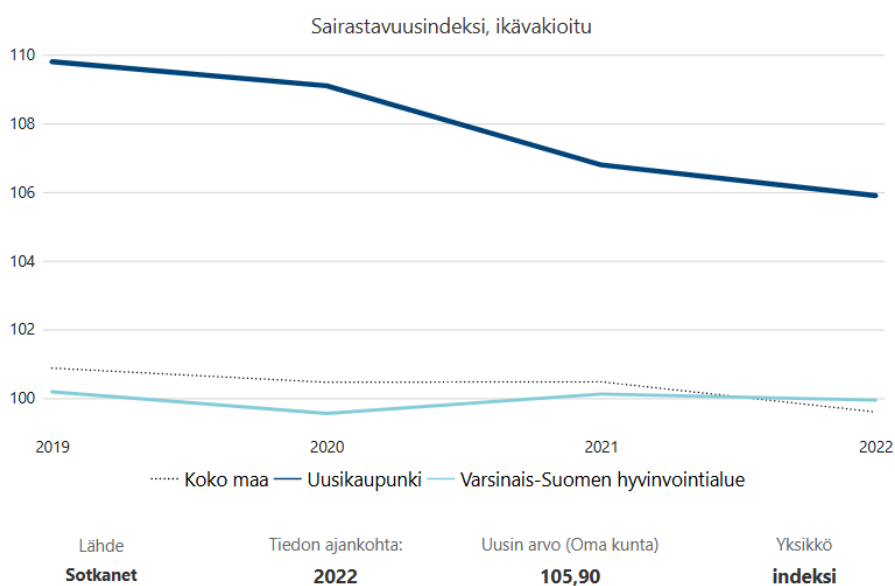
Vaikeasti työllistyvällä henkilöllä tarkoitetaan työtöntä työnhakijaa, jolla on alentuneen työkyvyn tai korkean iän ja/tai pitkittyneen työttömyyden takia erityisiä haasteita työllistyä avoimille työmarkkinoille. Uudenkaupungin työnhakijoista vaikeasti työllistyviä on vähemmän kuin valtakunnallisesti. Uudenkaupungin ja Varsinais-Suomen alueella tilanne on miltei sama.

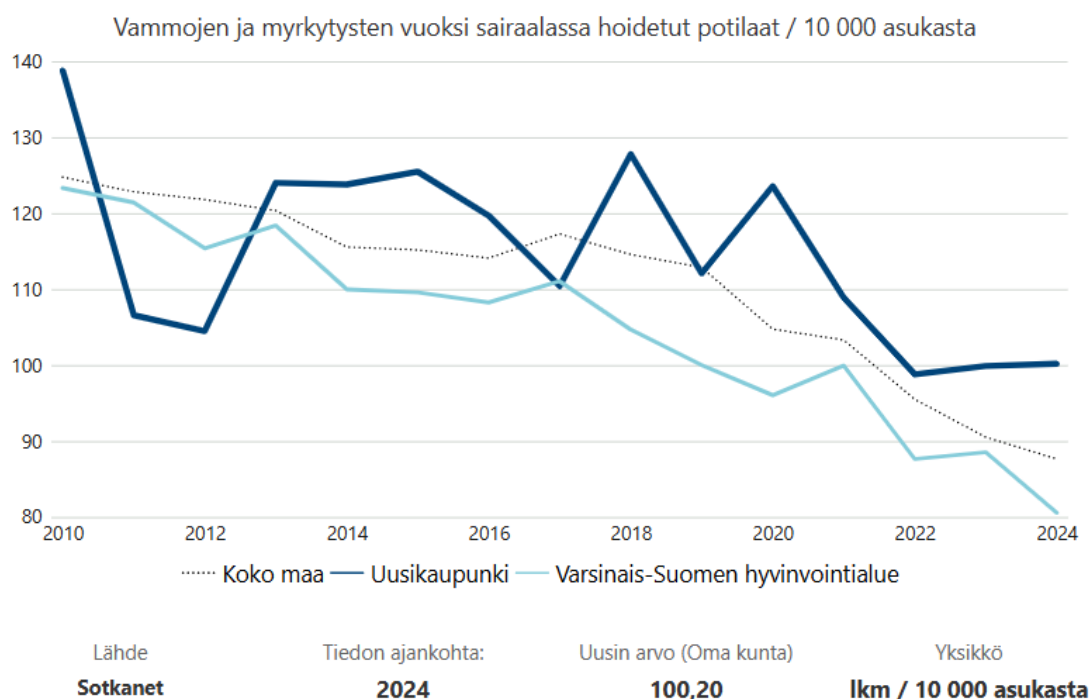
Työkyvyttömyysindeksi ja sen osaindeksit: työkyvyttömyyseläkkeet, sairauspäivärahat ja ammatillisen kuntoutuksen myöntävät ratkaisupäätökset. Työkyvyttömyysindeksi raportoidaan indeksilukuna, joissa vertailuarvona on indikaattorin kuvaaman ilmiön yleisyys koko maan väestössä. Koko maan indeksiluku saa arvon 100. Indeksien arvo on sitä suurempi, mitä yleisempää sairastavuus tai työkyvyttömyys alueen väestössä on. Uudenkaupungin luku on merkittävästi koholla suhteessa alueelliseen ja valtakunnalliseen vertailuun.

Sairastavuusindeksi kuvaa kuntien ja alueiden väestön sairastavuutta suhteessa koko maan tasoon. Indeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa, joista sairauksien merkitystä arvioidaan. Indeksien sisältämät sairausryhmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, aivoverisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielenterveyden ongelmat, tapaturmat ja dementia. Indeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on ko. sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja terveydenhuollon kustannusten kannalta. (Sotkanet) Uudenkaupungin indeksiarvoluku on merkittävästi koholla suhteessa valtakunnalliseen ja alueelliseen arvoon.

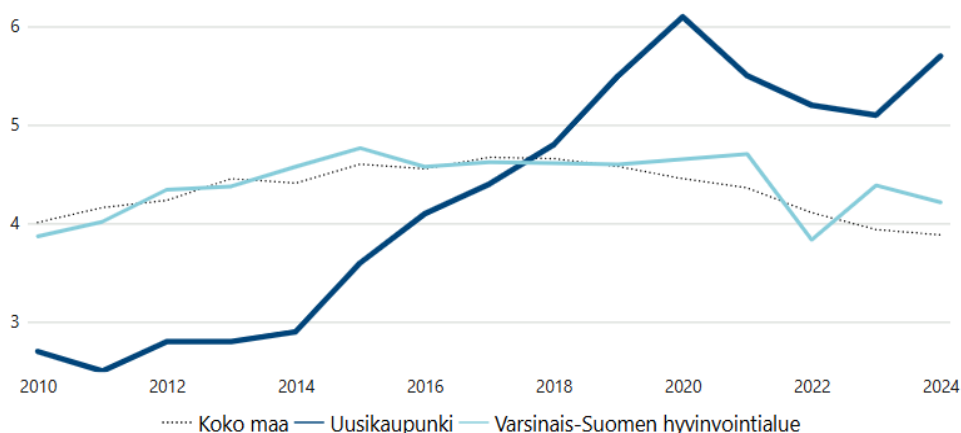
Vammojen ja myrkytysten vuoksi sairaalassa hoidettujen indikaattori ilmaisee vuoden aikana päädiagnoosilla vammat, myrkytykset ja eräät muut ulkoisten syiden seurauksista sairaalahoidossa olleiden potilaiden osuuden kymmentä tuhatta asukasta kohti. Vuoden aikana sairaalassa hoidettujen vammojen ja myrkytysten lukumäärä suhteessa alueen väestömäärään. Uudenkaupungin vertailuluku on selvästi korkeampi kuin vertailualueilla. Valtakunnallinen tavoitetaso on 50 henkilöä/per 10 000 asukasta kohden, paikallinen luku on 50 % tätä korkeampi. Tämä indikaattori on poistettu kesällä 2025 kuntien vähimmäistietoindikaattorien listalta, joten tätä indikaattoria ei raportoida jatkossa.

2.3 Ikäihmiset

Omaishoidon tukea myönnetään omaishoitolain perusteella, jos henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa. Omaishoidon tuen myöntämisen edellytyksenä on, että hoidettavan omainen tai läheinen suostuu omaishoitajaksi ja hoidettava hyväksyy hänet hoitajakseen. Uudessakaupungissa omaishoidon tuella kotona asuvien yli 75-vuotiaiden määrä on merkittävästi korkeampi kuin alueella tai valtakunnallisesti. Toisaalta yksinasuvien yli 75-vuotiaiden määrä on paikallisesti selvästi alhaisempi kuin vertailualueilla.

Omaishoidon tuella kotona hoidettavat 75 vuotta täyttäneet vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä

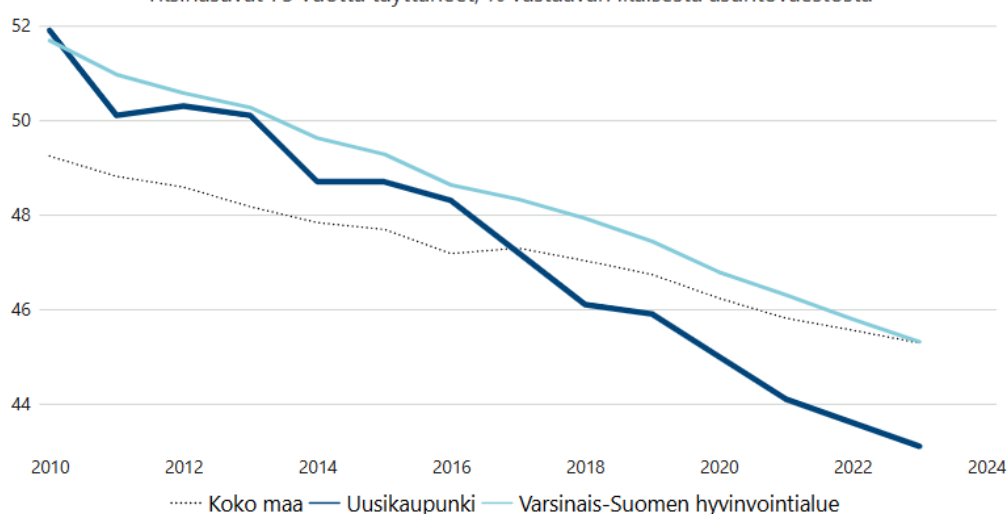
Lähde
Sotkanet

Tiedon ajankohta:
2024

Uusin arvo (Oma kunta)
5,70

Yksikkö
%

Yksinasuvat 75 vuotta täyttäneet, % vastaavan ikäisestä asuntoväestöstä

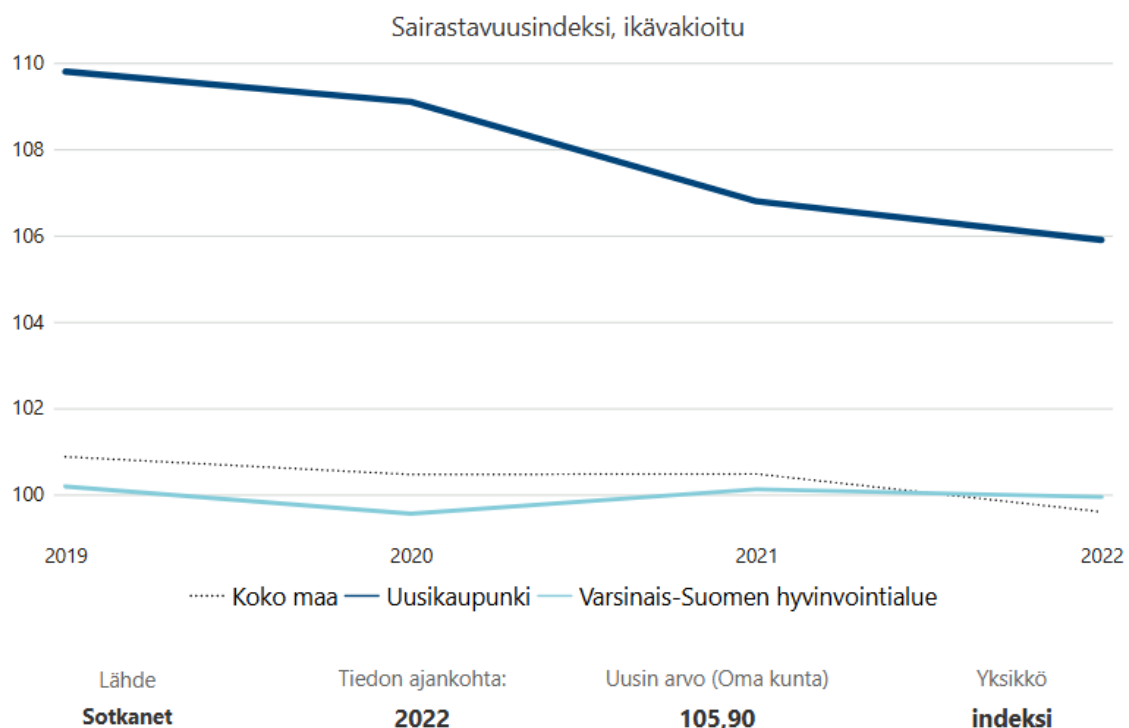
Lähde
Sotkanet

Tiedon ajankohta:
2023

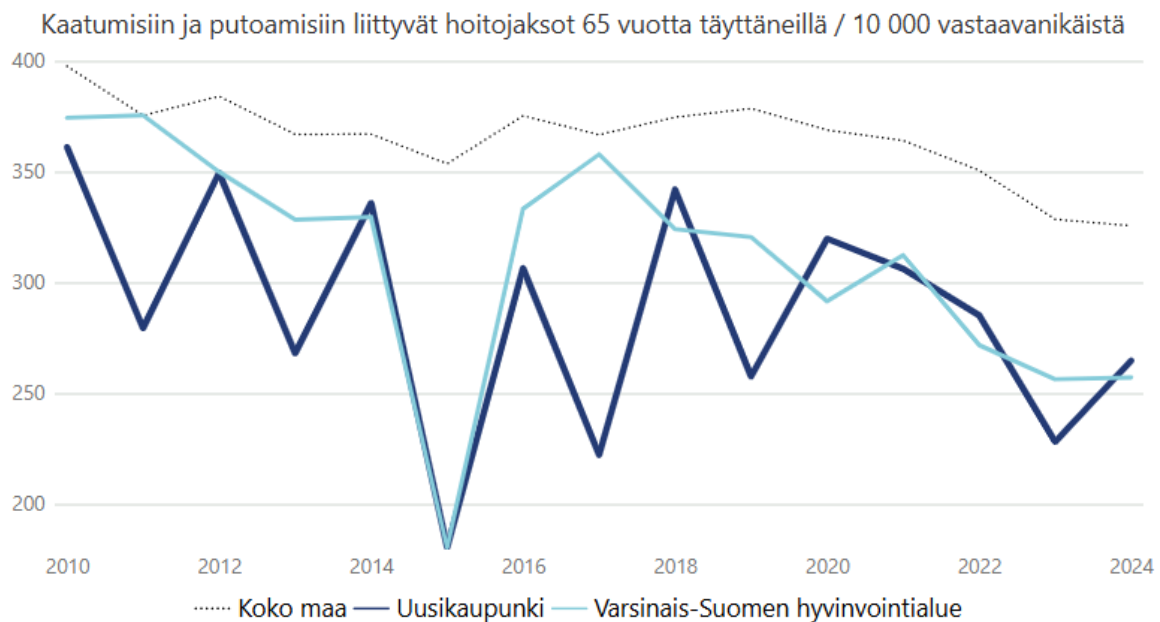
Uusin arvo (Oma kunta)
43,10

Yksikkö
%

Sairastavuusindeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa, joista sairauksien merkitystä arvioidaan. Indeksissä sisältyvät sairausryhmät ovat syöpä, sepelvaltimotauti, aivoverisuonisairaudet, tuki- ja liikuntaelinsairaudet, mielen- terveyden ongelmat, tapaturmat ja dementia. Indeksissä kunkin sairausryhmän yleisyyttä painotetaan sen perusteella, mikä on kyseisen sairausryhmän merkitys väestön kuolleisuuden, työkyvyttömyyden, elämänlaadun ja/tai terveydenhuollon kustannusten kannalta. (Sotkanet) Uudenkaupungin sairastavuusindeksiluku on merkittävästi korkeampi kuin vertailualueilla.

Kaatumisen tai putoamisen vuoksi sairaanhoitoa saaneiden 65 vuotta täyttäneiden potilaiden hoitojaksojen lukumäärä- indikaattorista selviää vuoden aikana sairaalahoitoa saaneiden määrä kymmentä tuhatta vastaavan ikäistä asukasta kohti. Sairaalahoito sisältää sekä julkisen sektorin (kunnat, kuntayhtymät ja valtio) että yksityisen sektorin järjestämän sairaalahoidon. Uudessakaupungissa näitä hoitojaksoja on merkittävästi vähemmän kuin valtakunnallisesti ja myös vähemmän kuin hyvinvointialueella keskimäärin.

Lähde
Sotkanet

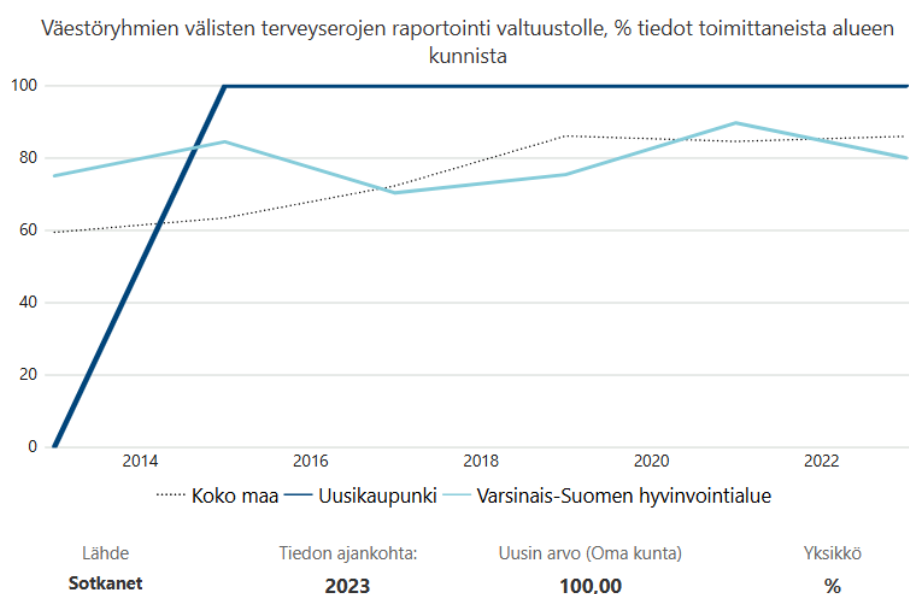
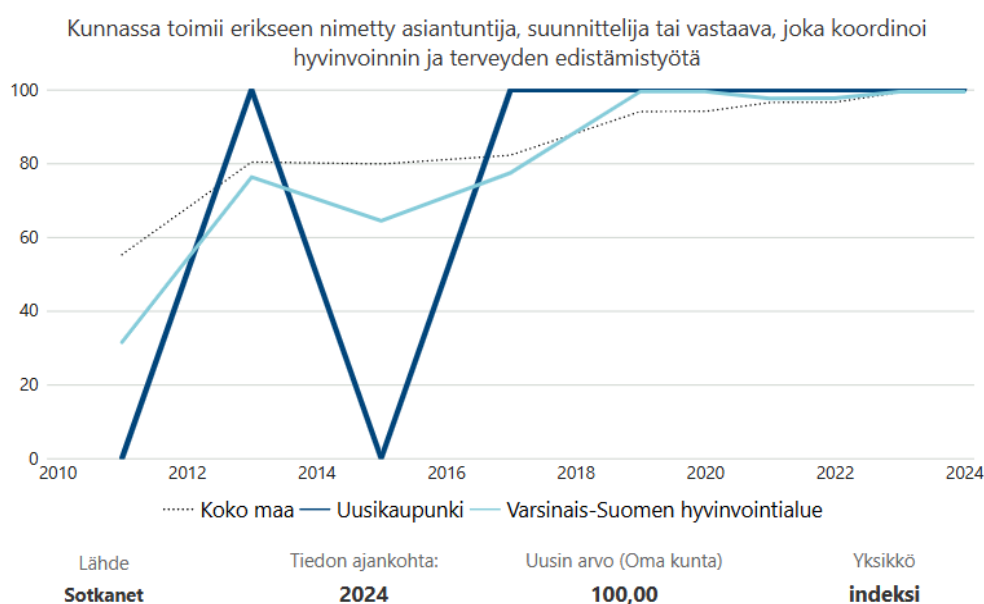
Tiedon ajankohta:
2024

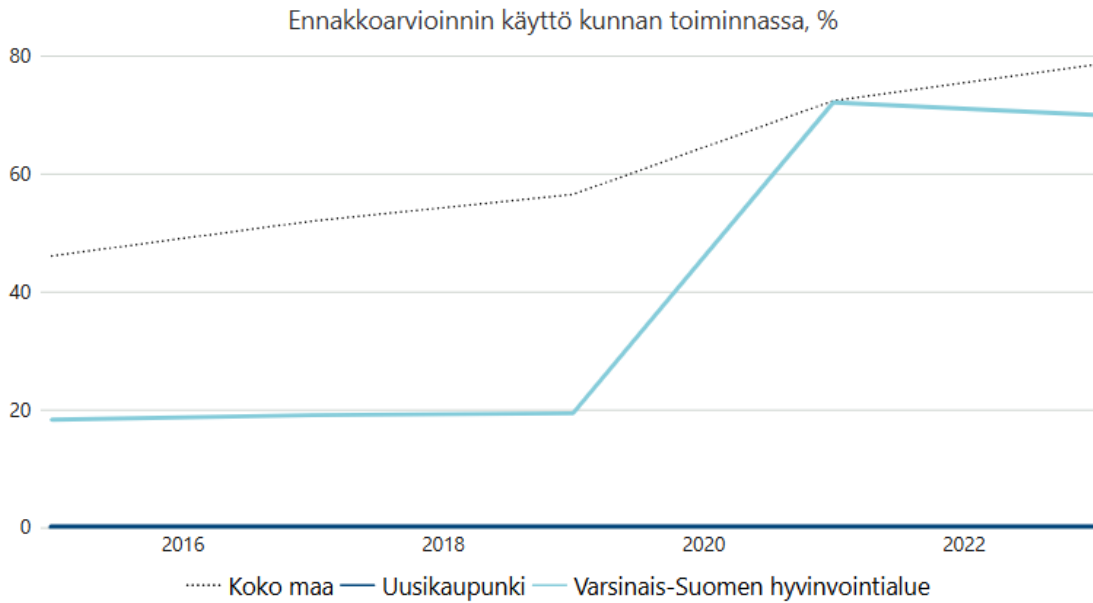
Uusin arvo (Oma kunta)
264,80

Yksikkö
lkm / 10 000 yli 65-v...

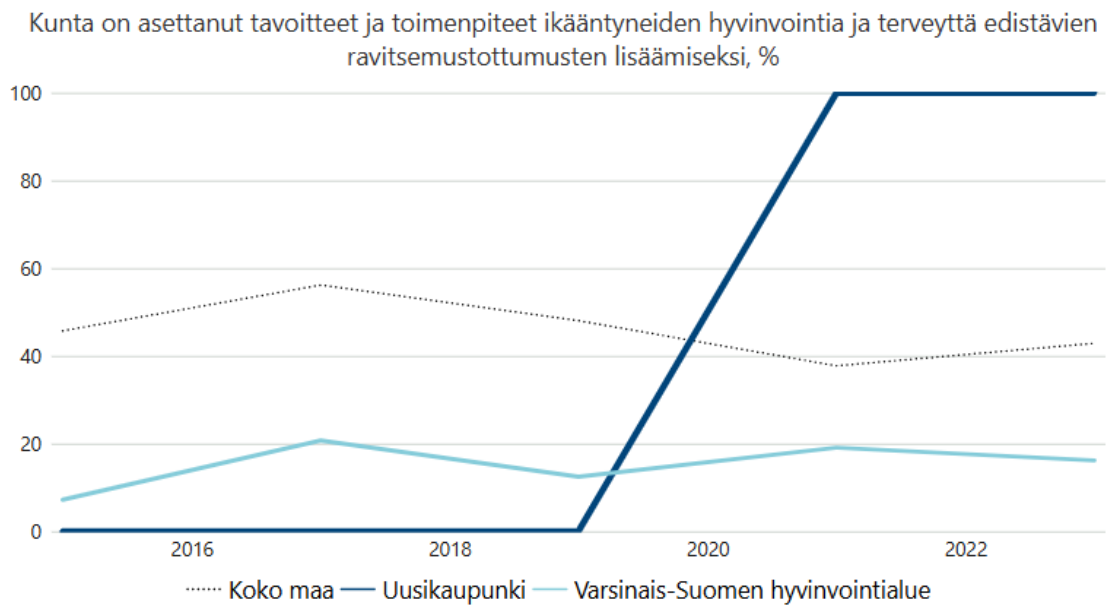
3 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteet kunnassa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteita ja käytäntöjä tarkastelevat indikaattorit osoittavat, että Uudessakaupungissa työ toteutuu täysimääräisesti muilta kuin systemaattisen ennakkoarvioinnin osalta.

Lähde: Sotkanet
Tiedon ajankohta: 2023
Uusin arvo (Oma kunta): 0,00
Yksikkö: %

Lähde: Sotkanet
Tiedon ajankohta: 2023
Uusin arvo (Oma kunta): 100,00
Yksikkö: %

”Kunta on asettanut tavoitteet ja toimenpiteet ikääntyneiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien ravitsemustottumusten lisäämiseksi”- indikaattori on poistettu kesällä 2025 kuntien vähimmäistietoindikaattorien listalta. Tätä indikaattoritietoa ei raportoida jatkossa.

4 Kuntalaiskyselyn tulokset

Uudenkaupungin kaupunki toteuttaa kerran valtuustokaudessa laajan kuntalaiskyselyn. Viimeisin kuntalaiskysely toteutettiin 12.–31.3.2025. Kyselyllä selvitettiin kuntalaisten tyytyväisyyttä kaupungin palveluihin sekä kerättiin kokemuksia hyvinvoinnista, terveydestä ja turvallisuudesta. Lisäksi kuntalaisilta kysyttiin ajatuksia kaupungin kehittämisestä ja tulevaisuudesta.

Kyselyyn saattoivat osallistua kaikki yli 18-vuotiaat uusikaupunkilaiset sekä vapaa-ajan asukkaat. Kysely oli saatavilla suomeksi, englanniksi ja ukrainaksi ja se toteutettiin yhteistyössä Finnish Consulting Groupin (FGC) kanssa.

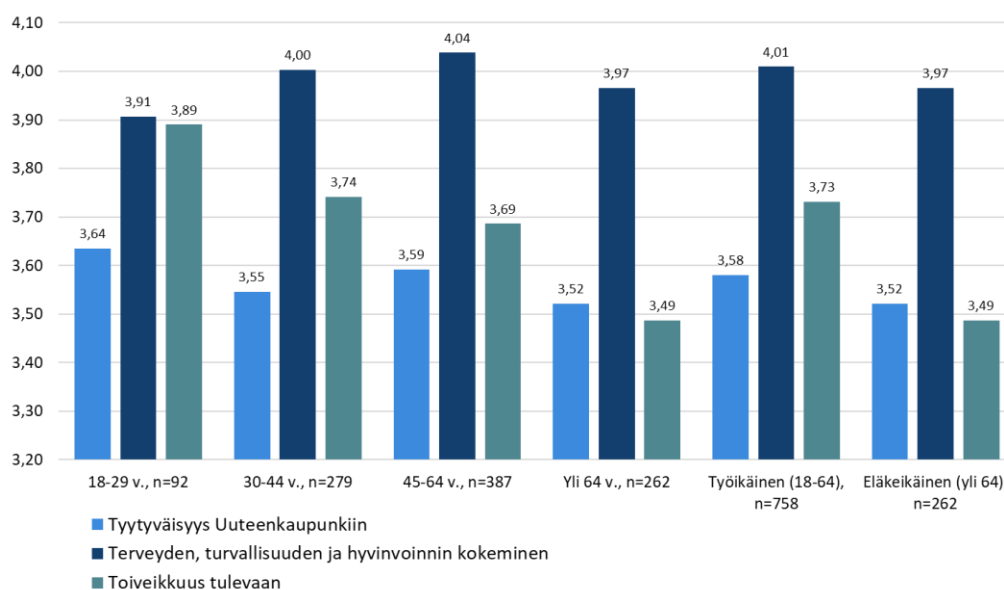
Kyselyyn vastasi yhteensä 1096 henkilöä, eli noin seitsemän prosenttia kaikista täysi-ikäisistä uusikaupunkilaisista.

4.1 Palvelutyytyväisyys

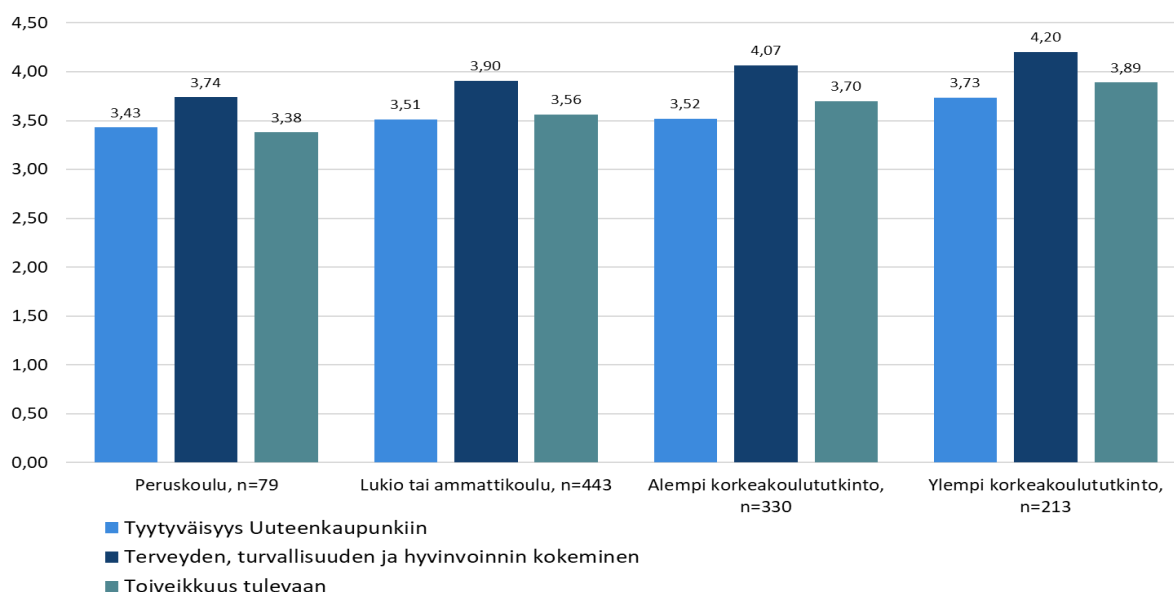
Uudenkaupungin kuntapalvelut saivat vastaajilta yleisarvosanan 7,5 asteikolla 4–10. Tulos vastaa vertailukuntien tasoa.

Vastausten perusteella asukkaat ovat tyytyväisimpiä kaupungin liikunta- ja kulttuuripalveluihin. Uimahalli, sisä- ja ulkoliikuntatilat sekä museot, näyttelyt ja esittävä taide saivat erityisen myönteiset arviot. Myös kaupungin varhaiskasvatus, peruskoulu ja lukio koettiin hyvin toimiviksi.

Eniten kehitettävää on vastaajien mukaan julkisessa liikenteessä, kuntalaisten vaikuttamisen mahdollisuuksissa, kunnan luottamushenkilöiden toiminnassa ja katujen ja teiden hoidossa. Vertailukuntiin nähden parannettavaa on myös mm. liikkumisen esteettömyydessä, jätehuollossa ja yritystoiminnan edistämisessä.

Tulokset kertovat myös sen, että vastaajan koulutustason kohotessa hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kokemus paranee keskimäärin jokaisella mittarilla. Tähän vaikuttaa mm. tulotaso, varmuus toimeentulosta ja pääsy palveluihin.

4.2 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kokeminen

Kuntalaiskyselyn tulosten perusteella voidaan todeta, että uusikaupunkilaiset kokevat elävänsä yhtä onnellista elämää kuin Suomessa keskimäärin. Kuntalaiskyselyn vastaajat antoivat elämälleen kokonaisuudessaan arvosanan 7,7 asteikolla 0–10, mikä on täysin sama kuin koko Suomen tulos Kestävän kehityksen ratkaisuverkoston (SDSN) onnellisuusraportissa, jossa Suomi on valittu maailman onnellisimmaksi maaksi jo kahdeksatta kertaa peräkkäin.

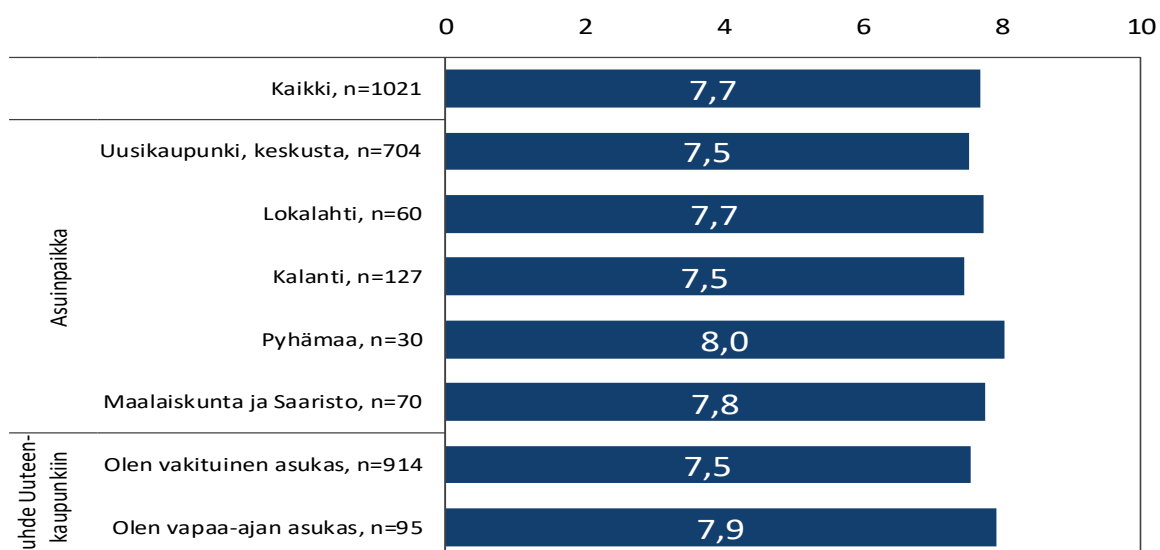
Kuntalaiskyselyn tulosten vertailu THL:n Terve Suomi tutkimukseen osoittaa, että uusikaupunkilaiset kokevat hyvinvointinsa useilla osa-alueilla vielä paremmaksi kuin suomalaiset keskimäärin. Uudessakaupungissa elämänlaatunsa erittäin hyväksi tai hyväksi koki 80,4 % vastaajista (koko maa 71,9 %) ja terveytensä hyväksi tai melko hyväksi 74,9 % (koko maa 62,6 %). Myös yksinäisyyden kokemukset olivat vähäisempiä (9,6 % vs. 13,6 %) ja tyytyväisyys ihmissuhteisiin yleisempää.

Uusikaupunkilaiset kokevat siis elämänlaatunsa hyväksi ja olonsa yleisesti turvalliseksi. Turvallisuuden kokemus ei juuri vaihtelee eri asuinalueiden välillä.

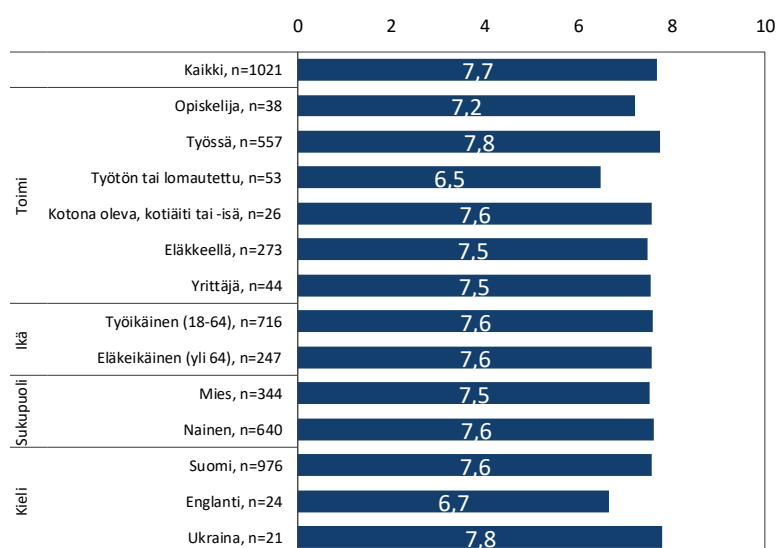
Sen sijaan onnellisuuden kokemus vaihtelee eri väestöryhmien ja alueidenkin välillä. Maahanmuuttajien kokema onnellisuus jäi selvästi kaupungin keskiarvon alapuolelle, poikkeuksena ukrainankieliset, joiden onnellisuuden kokemukset olivat korkeimpia. Maahanmuuttajat myös kokivat kyselyn perusteella enemmän turvattomuutta ja arvioivat elämänlaatunsa muita vastaajia heikommaksi.

Kaupungin eri alueita tarkasteltaessa huomionarvoista on se, että erityisen myönteisiä arvioita antoivat puolestaan pyhämaalaiset. He kokivat elämänlaatusa ja onnellisuutensa keskimääräistä paremmiksi ja suhtautuivat myös tulevaisuuteensa muita vastaajia toiveikkaammin.

Kun arvioit nykyistä elämäsi kokonaisuudessaan asteikolla nollasta kymmeneen, mihin sijoittaisit itsesi? Parhainta mahdollista elämää kuvaa 10, pahinta mahdollista elämää kuvaa 0.

Kun arvioit nykyistä elämäsi kokonaisuudessaan asteikolla nollasta kymmeneen, mihin sijoittaisit itsesi? Parhainta mahdollista elämää kuvaa 10, pahinta mahdollista elämää kuvaa 0.

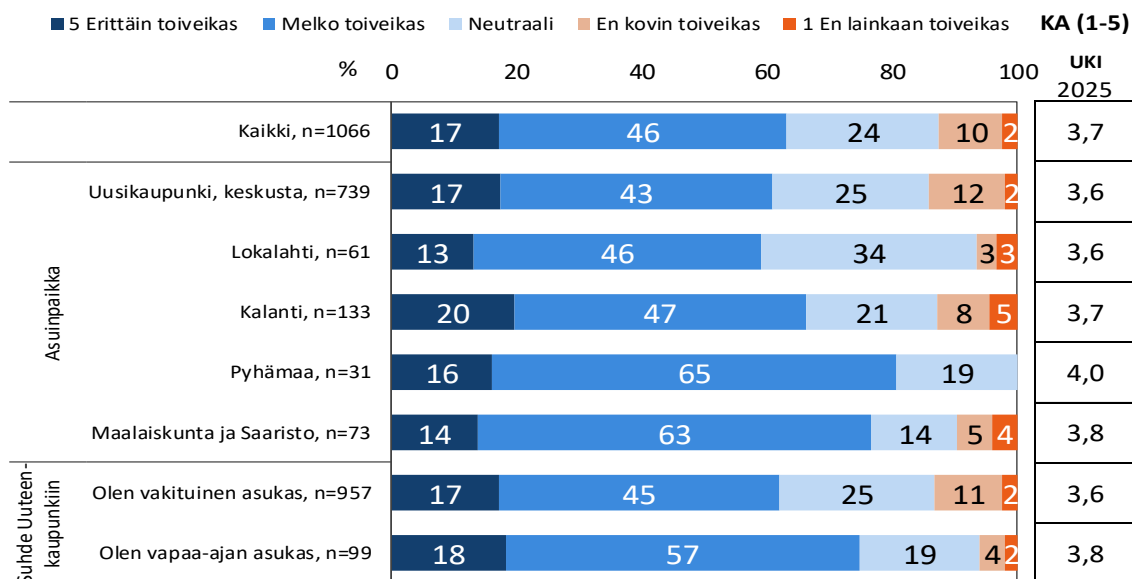

4.3 Kaupungin kehittäminen ja tulevaisuus

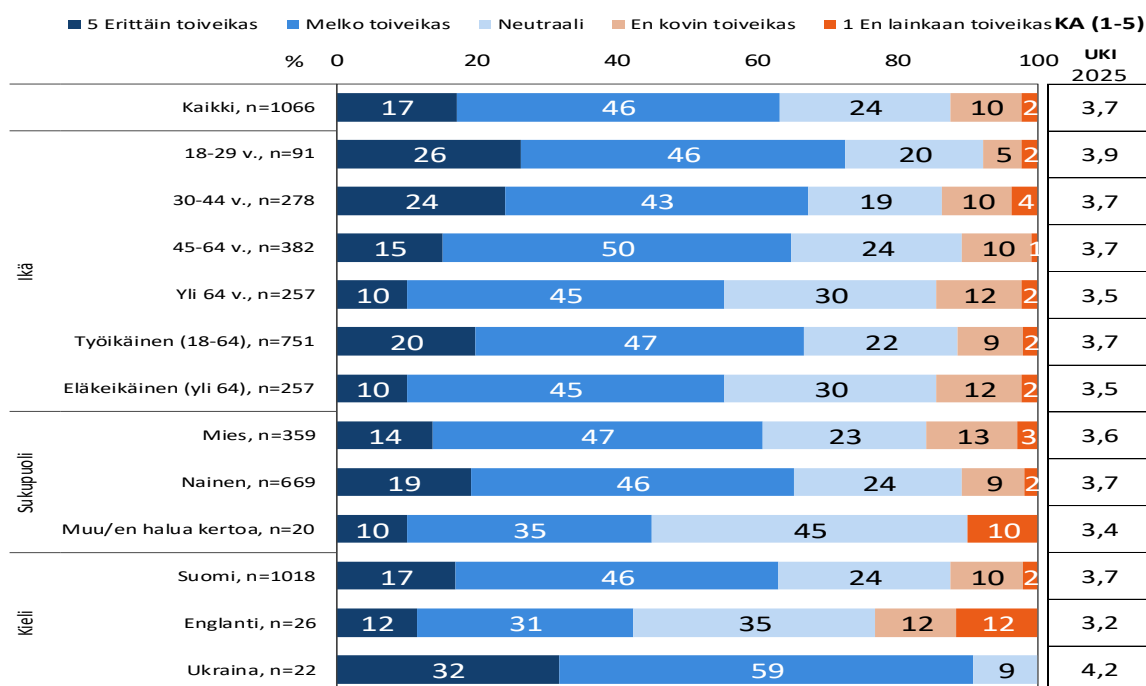
Kuntalaiskyselyn tulosten pohjalta voidaan todeta, että valtaosa uusikaupunkilaisista suhtautuu tulevaisuuteensa toiveikkaasti. Asukkaat toivovat, että kaupunki keskittyy jatkossa erityisesti nykyisten palvelujen turvaamiseen sekä hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämiseen.

Avoimissa vastauksissa korostui toive Uudestakaupungista paikkana, joka tarjoaa työtä, palveluita sekä viihtyisän ja toimivan arjen kaiken ikäisille kuntalaisille.

Kuinka toiveikas olet tulevaisuuden suhteen?

Kuinka toiveikas olet tulevaisuuden suhteen?

5 Turvallisuus, työllisyys ja koulutusaste

5.1 Yleinen turvallisuus

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan alkoi 24.2.2022. Sodan vaikutuksesta Eurooppa on kohdannut yhden suurimmista kriiseistä sitten toisen maailmansodan. Sota on jatkunut tuhoisana jo yli kolme vuotta.

Gazan sota alkoi palestiinalaisen terroristijärjestö Hamasin tehtyä terrori-iskun Gazan kaistalta Israelin puolelle 7.10.2023.

Ukrainan sodan syttymisen jälkeen Uuteenkaupunkiin on saapunut runsaasti ukrainalaisia. Valtaosa on rekisteröitynyt tilapäisen suojelun statuksella, joka on EU:n jäsenvaltioiden myöntämä suojelumuo Ukrainasta sotaa pakeneville henkilöille. Vuoden 2024 lopussa ukrainalaisia oli Uudessakaupungissa yhteensä noin 600 henkilöä, joista noin puolet ovat aikuisia ja puolet alaikäisiä.

Gazan ja Ukrainan sodat näkyvät uusikaupunkilaisille epävarmana maailmantilanteena, joka puolestaan vaikuttaa ihmisten turvallisuuden tunteeseen. Epävakaa maailmantilanne ja sodat aiheuttavat inhimillisen hädän ja kärsimyksen lisäksi epävarmuutta ja vähentävät esimerkiksi talouden ennustettavuutta. Epävarmuus puolestaan on myrkyä talouskehitykselle ja kasvulle. Talouden epävarmuus yleisellä tasolla näkyy korkeana työttömyytenä, joka puolestaan nakertaa entisestään ihmisten tulevaisuudenuskoa.

Toisaalta on huomioitava, että Suomen liittyttyä Natoon 4.4.2023 on se vahvistanut merkittävästi suomalaisten turvallisuuden tunnetta. Valtioneuvoston kanslian kansalaispulssi-kyselyssä, joka toteutettiin huhti-toukokuussa 2023 kolme neljästä suomalaisesta ilmoitti kokevansa, että heidän turvallisuuden tunteensa on vahvistunut, kun Suomi liittyi sotilasliitto Naton jäseneksi.

5.2 Liikenneturvallisuus

Tilastokeskuksen tieliikenneonnettomuustilastojen mukaan Uudenkaupungin alueella tapahtui vuosina 2021–2024 yhteensä kolmekymmentäkahdeksan (38) henkilövahinkoihin johtanutta tieliikenneonnettomuutta, joissa menehtyi 5 henkilöä ja loukkaantui 40 henkilöä.

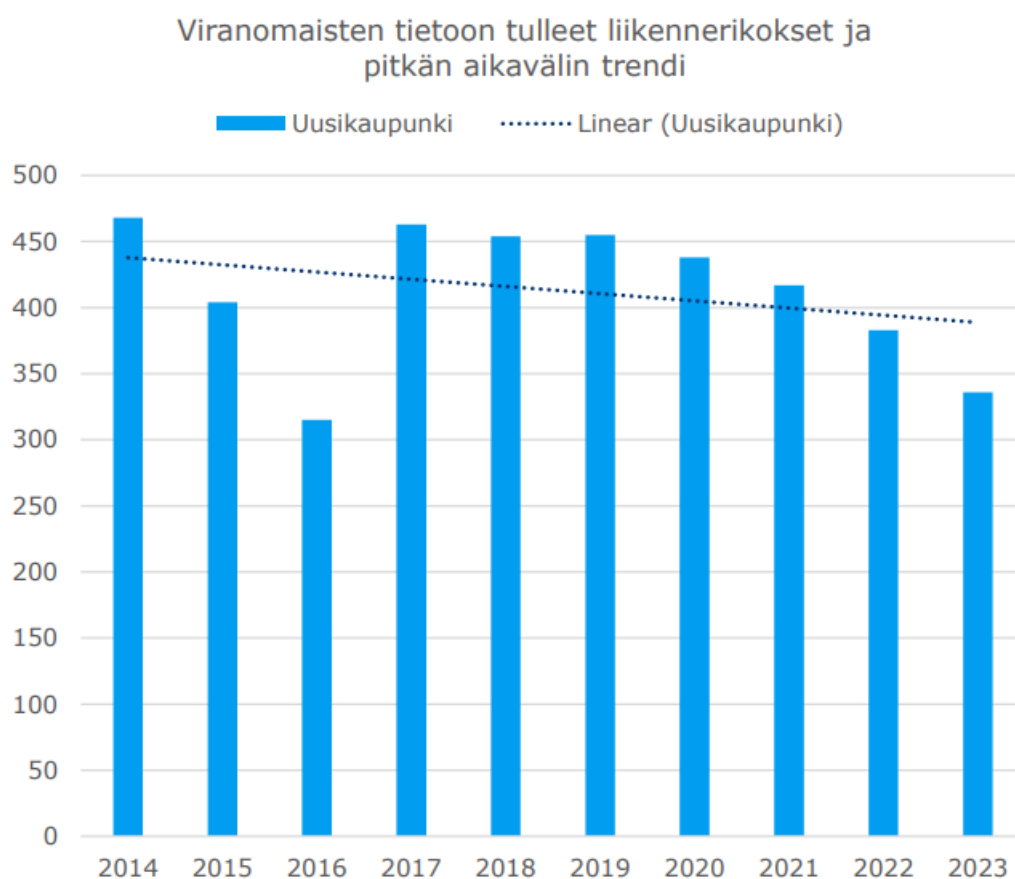
- Vuonna 2024 tapahtui seitsemän (7) henkilövahinkoon johtanutta onnettomuutta, joissa menehtyi yksi (1) henkilö ja loukkaantui kuusi (6) henkilöä.
- Vuonna 2023 tapahtui yhteensä kaksitoista (12) henkilövahinkoihin johtanutta tieliikenneonnettomuutta, joissa menehtyi (1) yksi henkilö ja loukkaantui (12) kaksitoista henkilöä.
- Vuonna 2022 henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia tapahtui kahdeksan (8) ja loukkaantuneita oli kymmenen (10). Kuolemaan johtaneita onnettomuuksia ei tapahtunut vuonna 2022.

- Vuonna 2021 tapahtui yksitoista (11) henkilövahinkoon johtanutta onnettomuutta, joissa menehtyi kolme (3) henkilöä ja loukkaantui yhdeksän (9) henkilöä.

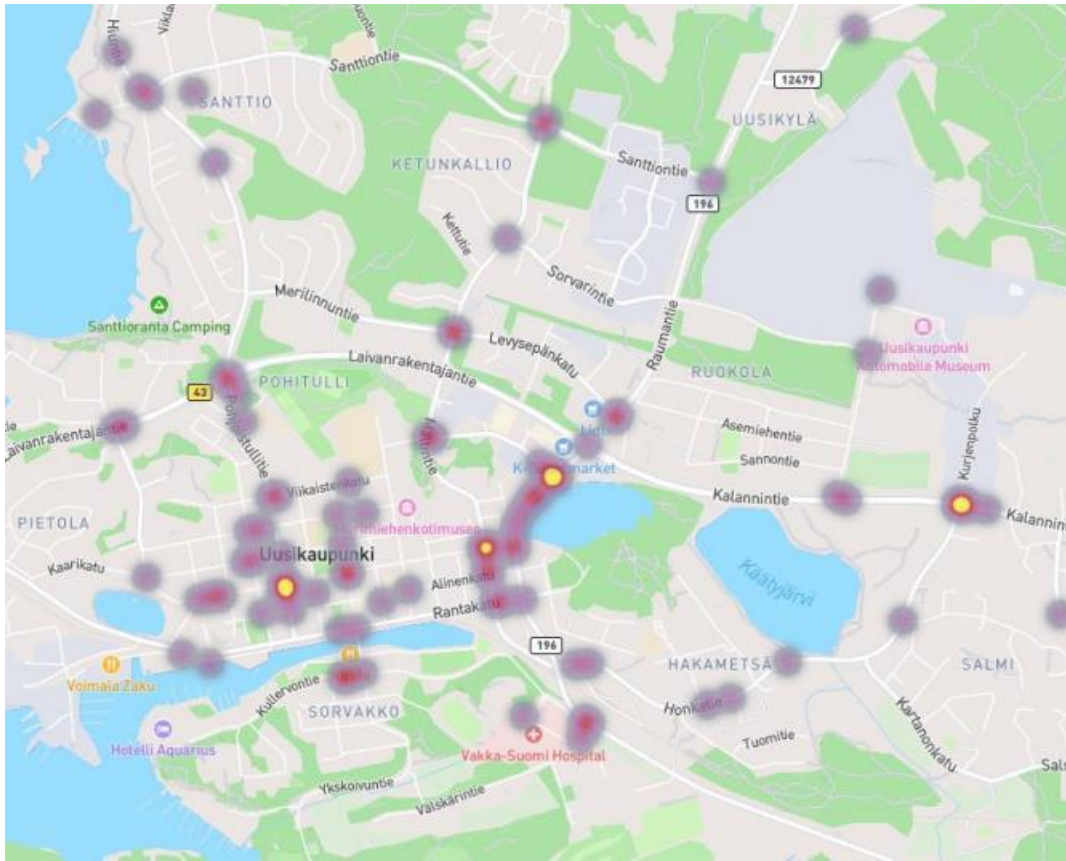
Koko tarkastelujaksolla 2021–2024 onnettomuusmäärä pysyi edelleen varsin alhaisena verrattuna koronapandemiaa edeltäneeseen aikaan, jolloin tieliikenteessä tapahtui vuosittain keskimäärin kaksikymmentä (20) henkilövahinkoa.

Asukaslukuun suhteutettuna tulee kuitenkin huomioida se, että Uudenkaupungin alueella tapahtuu enemmän henkilövahinkoihin johtavia onnettomuuksia kuin Varsinais-Suomessa tai koko maassa keskimäärin, kun vertailulukuna käytetään keskiarvoa vuosilta 2020–2024.

Ikäryhmittäin tarkasteltuna suurin riski on ikäryhmässä 15–17-vuotiaat. Tämän ikäryhmän onnettomuusriski on Uudessakaupungissa selvästi korkeampi kuin Varsinais-Suomen hyvinvointialueella tai koko maassa keskimäärin.

Uudenkaupungin keskusta-alueen onnettomuuskeskittymät kartalla vuosilta 2021–2024, Poliisin tilastoihin perustuen.

5.3 Työllisyys ja koulutusaste

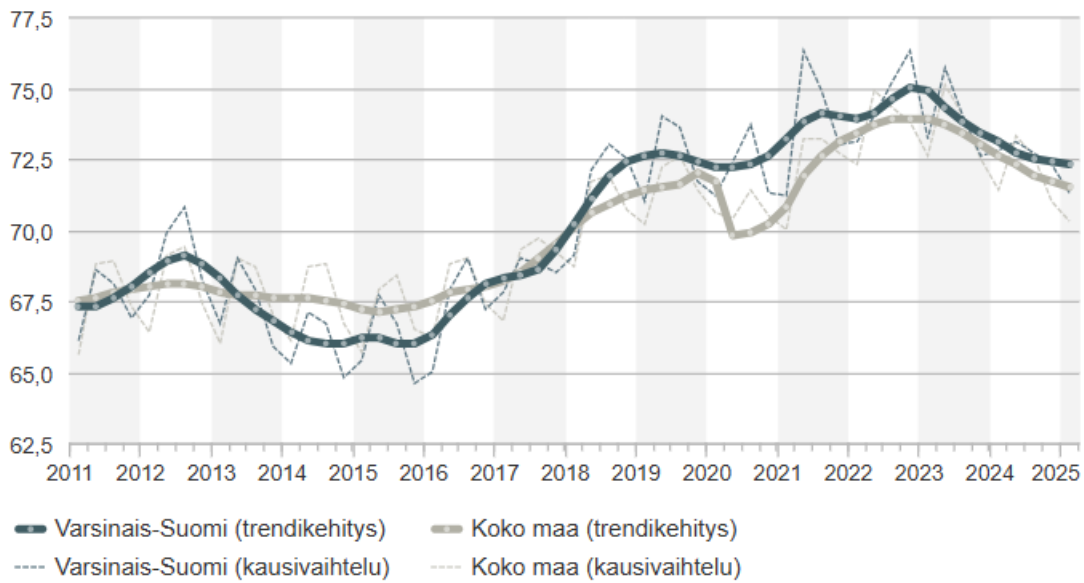
Työvoimapalveluista tuli vuodenvaihteessa 24/25 osa kunnan peruspalveluita, kun palvelujen järjestämisvastuu siirtyi valtiolta kunnille. Uusikaupunki palvelee alueen asukkaita ja yrityksiä myös kaikissa työllisyyden hoitoon liittyvissä asioissa. Uusikaupunki kuuluu Turun työllisyysalueeseen, joka muodostuu 23 Varsinais-Suomalaisesta kunnasta. Työllisyysalueen vastuukuntana toimii Turku ja lähipalveluja alueella tarjoaa yhdeksän kuntaa. Uusikaupunki tarjoaa lähipalveluja myös Kustavin, Pyhärannan, Taivassalon ja Vehmaan asukkaille ja yrityksille. Alueen työvoimapalveluista käytetään nimeä Uudenkaupungin elinkeino- ja työllisyyspalvelut.

Kaupungin organisaatiossa työllisyyspalvelut sijoittuvat elinkeino- ja työllisyyspalveluihin, joita johtaa elinkeinojohtaja.

Uudenkaupungin kaupungin työmarkkinatilanne on kokonaisuudessaan jatkunut epävarmana ja haasteellisena koko tarkastelujakson 2021–2025 ajan. Tämä johtuu pääosin epävarmasta maailmantilanteesta, joka on erityisesti heijastunut kaupungin suurimman työllistäjän toimialaan. Käytännössä tämä on näkynyt lomautuksina ja henkilöstön vähennyksinä.

Työllisyysasteen kehitys kääntyi laskuun koko työssäkäyntialueella ja Varsinais-Suomessa jo vuosien 2022 ja 2023 vaihteessa ja jatkuu edelleen. Työllisyysasteen kehityksen taittumista jälleen noususuuntaan ei ole vielä tapahtunut.

Työllisyyssasteen trendin kehitys (15-64-vuotiaat, %)

LOUNAISTIETO

Lähde: Tilastokeskus, työvoimatutkimus

Uudenkaupungin kaupungin työttömyysprosentin muutokset vuosilta 2021–2025, kun vertailulukuna käytetään tammikuun työttömyysprosenttia.

01/2021–9, 2 %
 01/2022–7,2 %
 01/2023–8,6 %
 01/2024–11 %
 01/2025–11,2 %

Vuoden 2024 joulukuun viimeisen päivän työttömyysprosentti:

12/2024–11,2 %

Vuoden 2025 huhtikuun viimeisen päivän työttömyysprosentti:

4/2025–11,2 %

5.4 Huono-osaisuus

Huono-osaisuutta voidaan määritellä inhimillisten, sosiaalisten ja taloudellisten ulottuvuuksien kautta. Näiden ulottuvuuksien pohjalta on laadittu Sotkanet.fi-palvelusta löytyvistä tilastotiedoista niin sanotut huono-osaisuusindikaattorit (Sokra-hanke).

Varsinais-Suomen huono-osaisuusindeksi on 89,6. Uudenkaupungin huono-osaisuusindeksi on 105,7. Mitä korkeampi luku sitä enemmän alueella on huono-osaisuutta. Uudenkaupungin luku on koko hyvinvointialueen viidenneksi korkein ja se kertoo siitä, että kaupungissa on esimerkiksi poikkeuksellisen korkea sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden tarve ja käyttöaste. Huono-osaisuuden ytimessä Uudessakaupungissa ovat pitkäaikaistyöttömät, ehkäisevää ja/tai täydentävää toimeentulotukea tarvitsevat, lastensuojelun asiakkaat sekä päihde- ja mielenterveysongelmista kärsivät. Nämä yksilöt ja perheet muodostavat huono-osaisuuden kovan ytimen. Pitkäaikaistyöttömyys ja koulutuksen ulkopuolelle jääminen ovat usein yhteydessä huono-osaisuuteen. Kaikkia työttömiä ei voida, eikä ole perusteltuakaan, luokitella huono-osaisiksi, mutta huono-osaisten keskuudessa työttömät ovat yliedustettuina.

Huono-osaisuus yhteensä

Kuvassa näytetään alueeseen Varsinais-Suomen HVA tasolla hyvinvointialueet kuuluvat kunnat

6 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ Uudessakaupungissa

6.1 TEA-viisari

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos (THL) ylläpitää TEA-viisaria, joka on maksuton ja avoin vertailutietojärjestelmä. Tiedot kuvaavat terveyden edistämisaktiivisuutta eli kunnan toimintaa asukkaidensa terveyden- ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

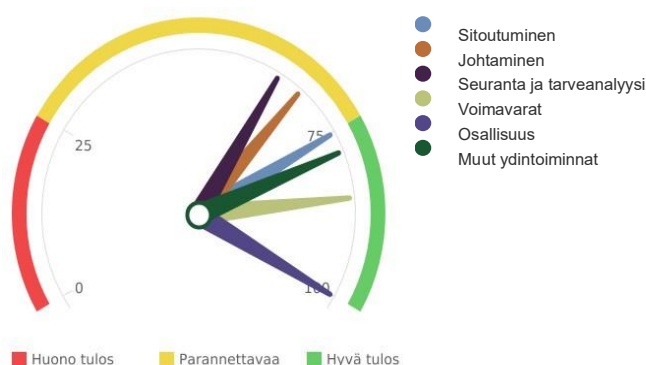
Uudenkaupungin viimeisimmät tulokset on saatu liikunnan osalta vuosilta 2022 ja 2024 sekä kulttuuri ja kuntajohtamisen, perusopetuksen ja lukion osalta vuosilta 2023. Tulokset raportoidaan aina kahden viimeisen vuoden tietojen ja kunnassa tehdyn työn pohjalta.

Uudenkaupungin kaupungin saamat tulokset liikunnan, kulttuurin ja kuntajohtamisen osa-alueilla ovat vahvistuneet merkittävästi. Perusopetuksen ja lukion tulokset ovat pysyneet pääosin samalla tasolla kuin aiemmat tulokset. Kokonaisuudessaan Uudenkaupungin kuntakohtaiset tulokset heijastelevat valtakunnallista keskiarvoa hyvin ja voidaan todeta, että kokonaisuutta tarkasteltaessa Uudenkaupungin viimeisimmät tulokset ovat koko mittaushistorian vahvimpia.

6.1.1 TEA-viisari liikunta

Liikunnan tulokset ovat erityisen vahvoja, kun tarkasteltiin osallisuuden, voimavarojen ja ydintoimintojen osa-alueita. Kaikilla mitatuilla liikunnan osa-alueilla tulokset ovat kehittyneet positiivisesti. Tuloksissa nousee myös esiin osa-alueita, joita tulisi vahvistaa. Näitä ovat esimerkiksi: Liikuntaseuratoimintaan osallistuvien lasten ja nuorten suhteellista osuutta kävijöistä sekä vuorovarauspohjaisten liikuntapaikkojen käyntitietojen ja kävijämäärien tilastointi sukupuolittain sekä kansallisten ohjelmien esittely luottamushenkilöille. Uudenkaupungin tulos liikunnan osalta on (78), joka on merkittävästi parempi kuin valtakunnallinen keskiarvoluku (69).

Liikunta : Uusikaupunki 2024

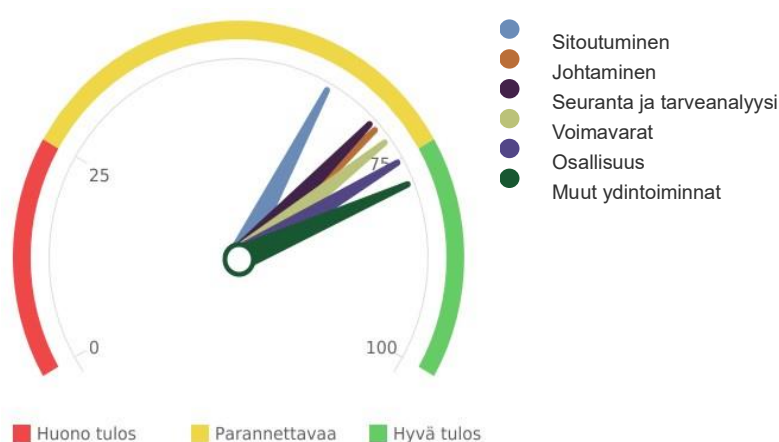

← Pisteet		Uusikaupunki	Koko maa
Liikunta		78	69
Sitoutuminen	i	75	66
Johtaminen	i	67	62
Seuranta ja tarveanalyysi	i	63	72
Voimavarat	i	85	58
Osallisuus	i	100	80
Muut ydintoiminnat	i	78	79

6.1.2 TEA-viisari kulttuuri

Erityisen hyviä tulokset ovat kulttuurin toimialalla, kun tarkasteltiin muita ydintoimintoja kuten kulttuuripalveluiden järjestämistä ryhmille: erilaisissa laitoksissa asuville, työttömille, paljon sosiaali- ja terveyspalveluja tarvitseville kotona asuville ikäihmisille ja maahanmuuttajataustaisille väestöryhmille. Ainut ryhmä, jolle ei kaupungissa ollut tarjottu suunnitelmallisesti kulttuuripalveluita, on opiskelun tai työelämän ulkopuolelle jääneet nuoret. Tuloksissa nousee myös esiin asioita, joita tulisi parantaa ja niitä olivat esimerkiksi: erilaisten valtakunnallisten ohjelmien käsittely toimielimissä sekä johtoryhmissä. Kulttuuritoimialan tuloksesta voidaan todeta, että Uudenkaupungin tulokset (71) vastaa hyvin valtakunnallista vertailulukua (72) eli tulos jää vain pisteen päähän valtakunnallisesta keskiarvosta.

Kulttuuri : Uusikaupunki 2023

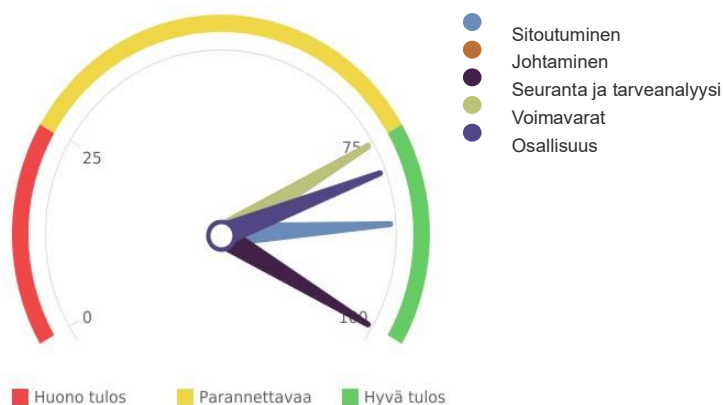

← Pisteet		Uusikaupunki	Koko maa
Kulttuuri		71	72
Sitoutuminen	i	62	66
Johtaminen	i	70	73
Seuranta ja tarveanalyysi	i	69	66
Voimavarat	i	72	65
Osallisuus	i	75	78
Muut ydintoiminnot	i	78	82

6.1.3 TEA-viisari kuntajohtaminen

Erityisen hyviä tulokset ovat kuntajohtamisessa, kun tarkasteltiin seuranta-tarveanalyysin sekä sitoutumisen osa-alueita. Kaikilla mitatuilla kuntajohtamisen osa-alueilla tulokset ovat hyvin vahvoja ja sijoittuivat 75 pisteen 100 pisteen väliin (asteikko 0–100 pistettä). Tuloksissa nousee myös esiin osa-alueita, joita tulisi kuntajohtamisessa vahvistaa. Näitä ovat esimerkiksi: erilaisten suunnitelmien tekeminen ja ajantasaistamisen sekä päätösten ennakoarvioinnin menetelmien suunnitelmallisempi hyödyntäminen. Todettakoon myös, että kuntajohtamisessa Uudenkaupungin tulos on sama kuin valtakunnallinen keskiarvo (83).

Kuntajohto : Uusikaupunki 2023

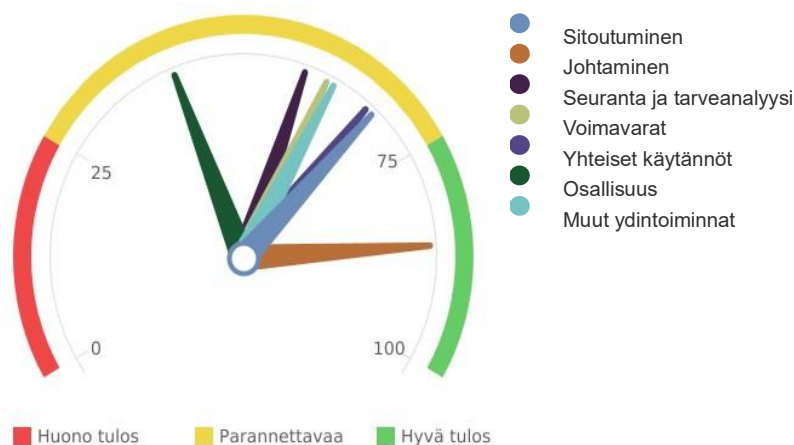

Pisteet		Uusikaupunki	Koko maa
Kuntajohto		83	83
Sitoutuminen	i	86	83
Johtaminen	i	75	86
Seuranta ja tarveanalyysi	i	100	90
Voimavarat	i	75	79
Osallisuus	i	79	78

6.1.4 TEA-viisari perusopetus

Erittäin hyviä tulokset ovat perusopetuksen osalta, kun tarkasteltiin johtamista, myös sitoutumisen ja yhteisten käytäntöjen osa-alueilla tulokset ovat hyviä. Tuloksissa nousee myös esiin osa-alueita, joita tulisi perusopetuksen osalta vahvistaa. Näitä ovat esimerkiksi: vanhempainyhdistys- ja tukioppilastoiminta, huoltajien ja oppilaiden vaikutusmahdollisuuksien parantaminen sekä kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen. Huoltajien ja opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien parantaminen sekä vanhempainyhdistys- ja opiskelijakuntatoiminnan kehittäminen. Perusopetuksen osalta voidaan todeta, että Uudenkaupungin tulokset (63) vastaa hyvin valtakunnallista vertailulukua (64) eli tulos jää vain pisteen päähän valtakunnallisesta keskiarvosta.

Perusopetus : Uusikaupunki 2023

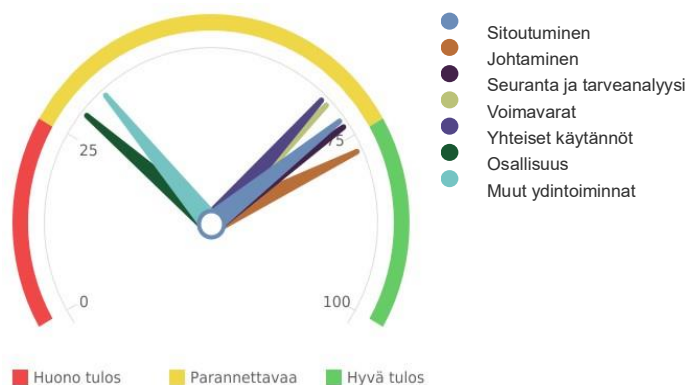

← Pisteet		Uusikaupunki	Koko maa
Perusopetus		63	64
Sitoutuminen	i	68	57
Johtaminen	i	86	77
Seuranta ja tarveanalyysi	i	58	63
Voimavarat	i	61	61
Yhteiset käytännöt	i	67	72
Osallisuus	i	41	60
Muut ydintoiminnot	i	62	57

6.1.5 TEA-viisari lukio

Hyviä tulokset ovat lukiokoulutuksen osalta, kun tarkasteltiin johtamisen, seuranta-tarveanalyysin sekä sitoutumisen osa-alueita. Näillä osa-alueilla tulokset ovat hyviä ja sijoittuivat 75 pisteen tuntumaan (asteikko 0–100 pistettä). Tuloksissa nousee myös esiin osa-alueita, joita tulisi lukiokoulutuksen osalta vahvistaa. Näitä ovat esimerkiksi: huoltajien ja opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien parantaminen sekä vanhempainyhdistys- ja opiskelijakuntatoiminnan kehittäminen. Myös lukiopäivän liikunnallisuutta lisääviä toimenpiteitä pitäisi pystyä lisäämään. Lukion osalta Uudenkaupungin tulos jää valtakunnallinen keskiarvo (69) alapuolelle, Uudenkaupungin tuloksen ollessa (60).

Lukiokoulutus : Uusikaupunki 2024

← Pisteet		Uusikaupunki	Koko maa
Lukiokoulutus		60	69
Sitoutuminen	i	72	72
Johtaminen	i	77	80
Seuranta ja tarveanalyysi	i	73	68
Voimavarat	i	69	57
Yhteiset käytännöt	i	68	82
Osallisuus	i	29	66
Muut ydintoiminnot	i	33	55

6.2 Hyte-kerroin

Hyvinvoinnin -ja terveyden edistämisen ”hyte-palkintorahaa”, maksetaan kunnille osana peruspalveluiden valtionosuuksia tietyn laskentakaaavan mukaan sen perusteella, miten kunnan hyte-työssä on onnistuttu. Tämä kuntien uusi valtionosuus tuli voimaan vuoden 2023 alusta. Perinteisesti valtionosuudet ovat määräytyneet lakisääteisten palvelutehtävien laskennallisten kustannusten pohjalta siten, että kunta ei ole voinut niihin vaikuttaa. Hyte-kerroin on uudenlainen tapa laskea valtionosuuksia, koska kunnassa voidaan vaikuttaa sen muodostumiseen. Mitä paremmin kunta siis hoitaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävänsä sitä enemmän kunnalle maksetaan valtionosuutta.

Hyte-raha laskelmassa kunnan tekemää hyte-työtä arvioidaan yhteensä 21 indikaattorin perusteella, jotka jakautuvat prosessi-indikaattorien (15) ja tulosindikaattorien (6) osioihin. Indikaattoreiden perusteella lasketaan kunkin kunnan oma hyte-kerroin. Kuntien tekemää työtä arvioidaan pääosin aina edellisen kahden vuoden aikana tehdyn työn osalta ja joidenkin indikaattorien osalta tietoa kerätään joka kolmas vuosi.

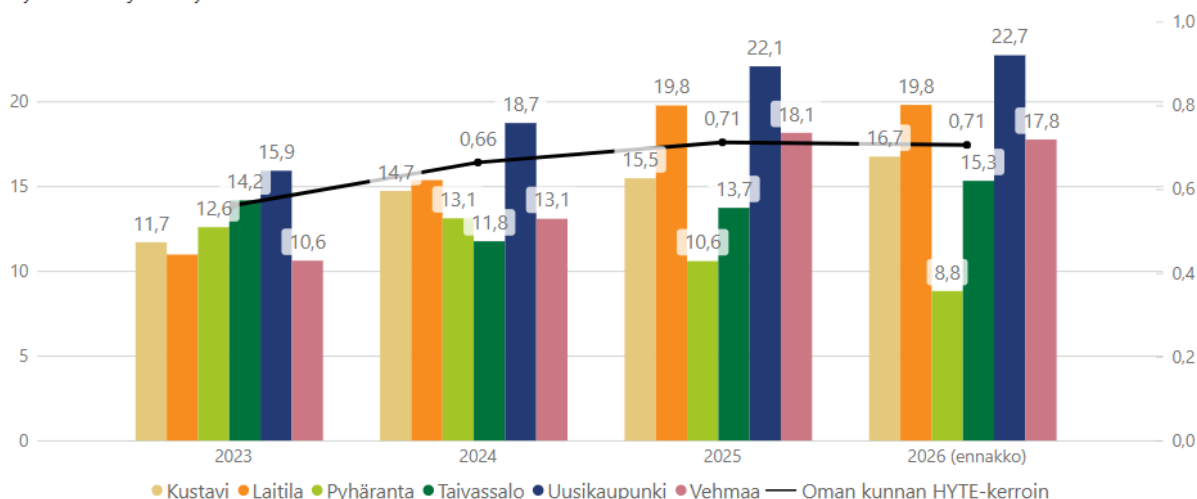
Uudessakaupungissa hyte-työssä on onnistuttu erinomaisesti ja tämä näkyy kaupungin saamina hyte-korvauksina. Kaupungin saamat hyte-korvaukset:

- **246 017 € (2023)**
- **282 594 € (2024)**
- **329 650 € (2025)**
- **336 560 € (2026)** (ennakkolaskelma)

Hyte-kertoimen mukaiset korvaukset ovat 4 % kuntiin maksettavista valtionosuuksista eli kyseessä on hyvin marginaalinen osuus, mutta Uudenkaupungin kaltaisessa pienessä kunnassa puhutaan kuitenkin merkittävästä summasta silloin kun työssä onnistutaan hyvin.

Hyvinvoinnin- ja terveyden edistämisen (hyte) työssä on viime vuosina Uudessakaupungissa onnistuttu vertaillen hyvin. Esimerkiksi Vakka-Suomen seutukuntavertailussa Uusikaupunki on selvä ykkönen, myös Varsinais-Suomen alueella Uusikaupunki on aivan tuloskärjessä. Valtakunnallisessa vertailussa tulos on myös hyvä, kun tarkastellaan kuntien hyte-kertoimia ja hyte-euroja, joita kuntiin on maksettu.

HYTE-kertoimeen perustuva rahoitus, €/asukas
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa

Kun Uudenkaupungin Hyte-kertoimien kehitystä verrataan koko maan ja Varsinais-Suomen hyvinvointialueen muihin kuntiin voidaan todeta, että Uudenkaupungin hyte-kerroin on kehittynyt positiivisesti. Uudenkaupungin hyte-kerroin on nyt huomattavasti parempi kuin koko maan tai Varsinais-Suomen muiden kuntien keskiarvo.

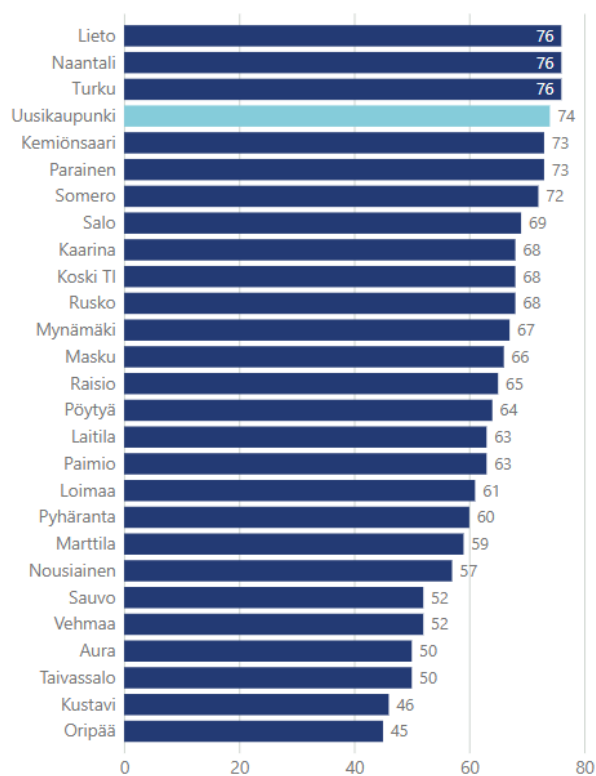
Vuosi Koko maa Uusikaupunki Varsinais-Suomen hyvinvointialue

2018	65,25	64,00	62,64
2020	66,80	69,00	64,46
2021	64,12	62,00	59,68
2022	66,70	56,00	63,72
2023	68,46	66,00	66,98
2024	64,45	71,00	62,11

Kun Varsinais-Suomen kuntien hyte-kerrointa ja TEA-viisari pisteitä tarkastellaan yhdessä, on Uudenkaupungin yhteistulos kaikista Varsinais-Suomen kunnista paras.

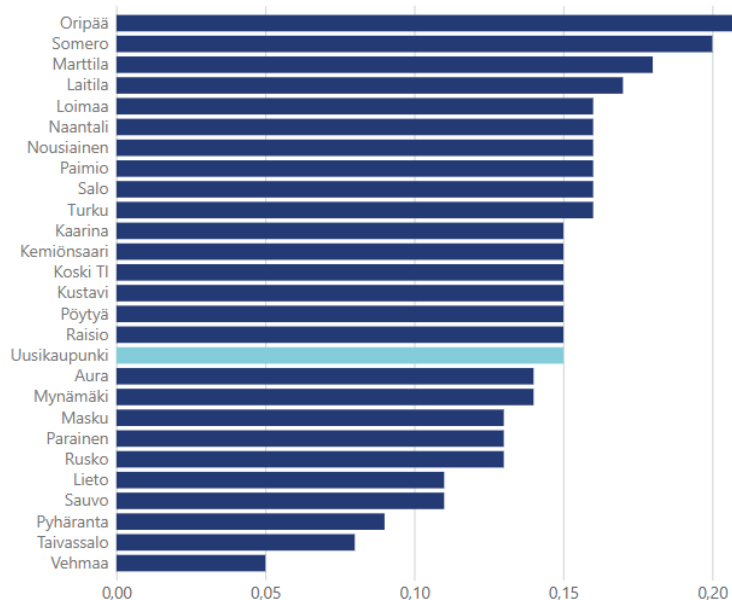
Kunta	Asukasluku	Kunnan HYTE- kerroin	Valtionosuus, €
Rusko	6436	0,72	143 925
Uusikaupunki	14938	0,71	329 650
Lieto	20637	0,67	430 155
Masku	9619	0,67	199 622
Kaarina	36339	0,67	750 657
Naantali	19999	0,66	407 415
Kemiönsaari	6462	0,65	131 184
Nousiainen	4695	0,64	92 947
Laitila	8441	0,64	166 783
Turku	201863	0,63	3 942 349
Koski Tl	2207	0,63	43 091
Parainen	14999	0,63	291 564
Salo	51100	0,61	971 801
Mynämäki	7515	0,61	141 604
Vehmaa	2245	0,59	40 739
Pöytyä	8130	0,58	145 608
Somero	8410	0,57	149 298
Loimaa	15420	0,54	257 304
Aura	3961	0,54	65 978
Raisio	25331	0,53	414 746
Paimio	11236	0,52	180 500
Marttila	1930	0,51	30 292
Kustavi	949	0,50	14 675

TEA-pisteet, Terveystiedon edistämisen aktiivisuus kunnassa
(kuntajohto, kulttuuri, perusopetus ja liikunta), indeksi

Kun tarkastellaan Uudenkaupungin hyte-kustannuksia suhteessa kaikkien palveluiden kustannuksiin, Uudessakaupungissa on käytetty euroja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen hyvin maltillisesti.

Kunnan HYTE-kustannukset verrattuna kaikkien palveluiden kustannuksiin

7 Palvelukeskusten katsaus hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen vuosina 2021–2025

7.1 Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

Kirjasto

Kirjastotyö tarjoaa kulttuurihyvinvointia kaikille ikäryhmille ja innostaa kirjallisuuden pariin. Kirjaston säännöllinen toiminta on tarjonnut vauvaloruja, satuhetkiä, kirjavinkkauksia, tiedonhaunopetusta, kirjailijavierailuja, lukupiiritoimintaa, kirjallisuuteen keskittyviä tapahtumia, näyttelyitä ja luentoja.

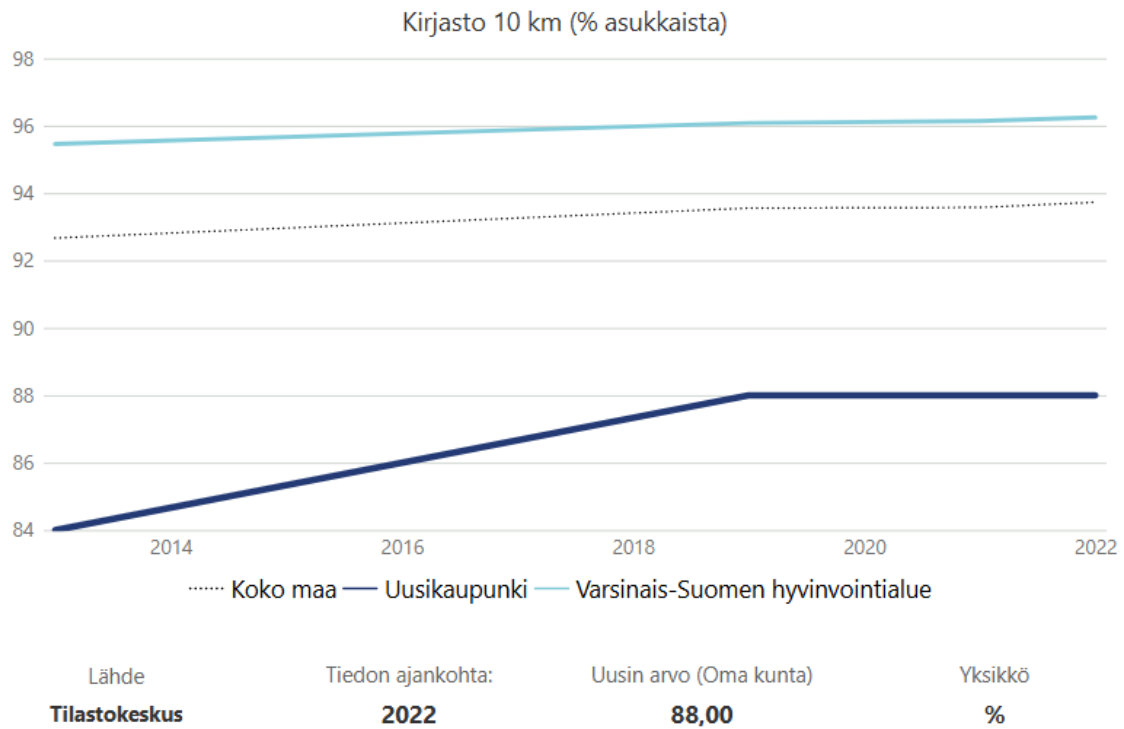
Kirjasto on myös panostanut saavutettavuuteen monella tapaa. Kirjakassipalvelun avulla ikäihmiset ovat saaneet kirjaston aineistoja kotiin ja palvelutaloihin. Uudet siirtolainakokoelmat päiväkodeissa ja Sakunkulman päiväkeskuksessa sekä lainauskaapit Wintterissä tuovat kirjaston aineistot sinne, missä kuntalaiset liikkuvat. Kirjasto on myös tiedottanut asiakkaita saavutettavuuskirjasto Celian palveluista sekä erityisesti vuonna 2024 avautuneesta kuntien yhteisestä E-kirjastosta.

Kirjasto on ollut Aluehallintoviraston (AVI) rahoittamissa lukemisedistämishankkeissa aktiivisesti mukana. Painopisteenä on ollut erityisesti lasten lukemisharrastuksen tukeminen. Vuonna 2021–2022 Uudenkaupungin kirjasto oli mukana LUJA-kielitietoinen kirjasto -hankkeessa ja vuonna 2023 Lukemisen supervoimaa -hanke tarjosi kaikille Uudenkaupungin esikoululaisille ja 1–3-luokkalaisille lukemisen pariin innostavan musiikillisen nukketeatteriesityksen.

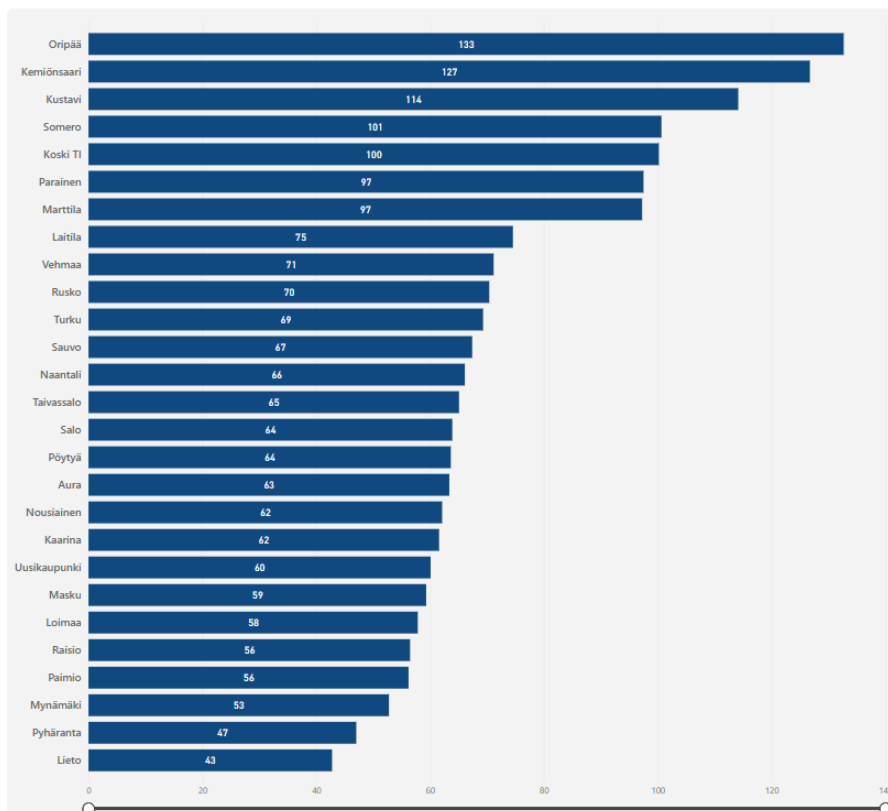
Kirjastossa on panostettu AVI:n hankerahoituksella myös nuorisoon, kun kirjastoon palkattiin hankerahoituksella kirjastonuorisotyöntekijä vuoden 2025 alussa. Hankkeen avulla on mahdollista tarjota nuorille ohjattua toimintaa kirjastotilassa.

Uudenkaupungin pääkirjasto on toiminut väistötiloissa 2020 vuoden kesäkuusta vuoden 2025 kesään saakka. Pääkirjaston remontin valmistuminen ja kirjaston avautuminen asiakkaille elokuussa 2025 tulee tarjoamaan kirjastolain mukaiset puitteet toiminnan toteuttamiseen.

Tilastokeskus tilastoi kirjaston saavutettavuutta prosenttiluvun mukaan sen perusteella kuinka suuri osa väestöstä asuu 3 km, 10 km tai 20 km säteellä lähimmästä kirjastosta. Uusikaupunkilaisista 88 % asuu vähintään 10 km säteellä lähimmästä kirjastosta ja 97 % asuu vähintään 20 km säteellä.

Uudenkaupungin kaupungin euromääräiset kirjastopalveluihin käytetyt erät (€/per asukas) ovat alueellisessa vertailussa hyvin matalat. (lähde: <https://www.tutkihallintoa.fi/>)

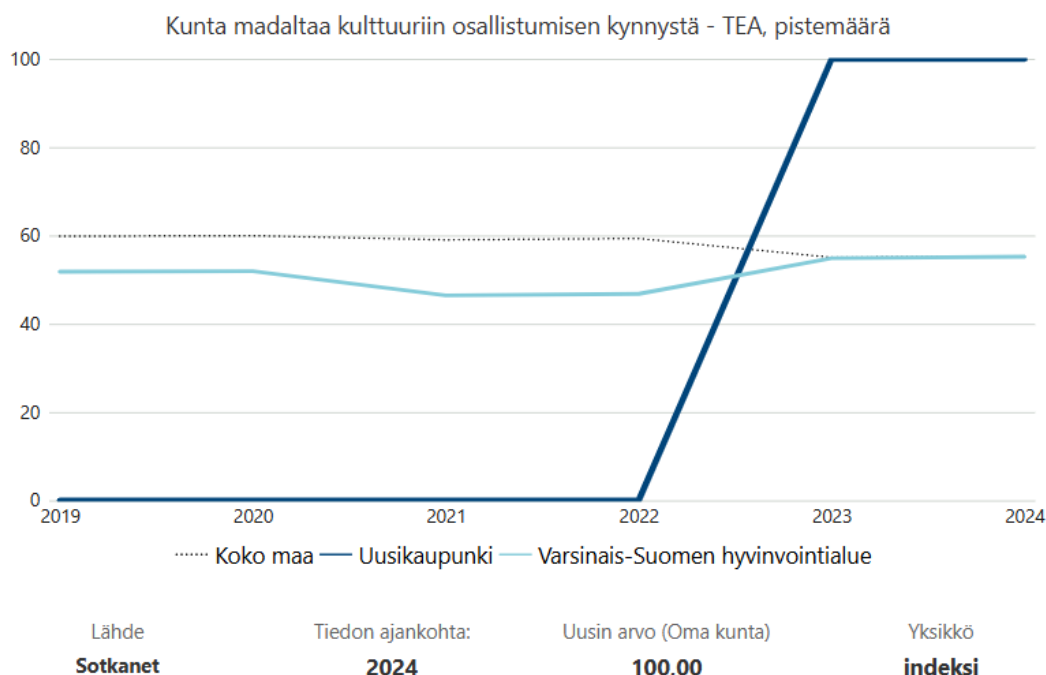
Kulttuuripalvelut

Yleisten kulttuuripalveluiden toiminta löysi uusia muotoja vuosien 2021–2025 välillä. Koronapandemian vielä vaikuttaessatapahtumia järjestettiin etäyhteyksien välityksellä, mikä elävöitti kulttuurikenttää hankalana aikana. Vuoden 2022 aikana konsertti- ja teatteritoiminta palasi hiljalleen tuttuihin uomiinsa, mutta niiden ohelle kehitettiin myös uutta.

Vuosina 2022–2024 kulttuuripalvelut järjestivät Luovien ihmisten vertaistukiryhmän kokouksia, joiden tarkoituksena oli sekä auttaa eri alojen taiteilijoita luomaan keskinäisiä kontakteja että kannustamaan kaupunkilaisia toteuttamaan luovia projekteja ja löytämään motivaatiota harrastuksiinsa. Vuodesta 2022 lähtien Crusellissa on järjestetty Uki Open Stage -nimisiä tapahtumia, joissa kaupunkilaiset pääsevät näyttämään omia taitojaan yleisön edessä. Samana vuonna avattiin myös kaikille maksuton harrastetila, jota erityisesti maahanmuuttajat ja nuoret käyttävät aktiivisesti bänditoimintaan. Keväällä 2023 Uuteenkaupunkiin perustettiin Kulttuuri- ja liikuntaluotsitoiminta, jota koordinoidaan hajautetusti hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluiden eri palveluyksiköissä.

Kulttuurikeskus Crusellin toimintaa on pyritty kehittämään entisestään palvelemaan kaupunkilaisten tarpeita paremmin: viestintää on kehitetty, näyttelytoiminta on aktiivisempaa, tapahtumia on järjestetty enemmän, tilaan on otettu käyttöön turvallisemman tilan periaatteet ja vuonna 2025 valmistuneen hissini myötä tilat ovat aiempaa esteettömämpiä. Crusellin ulkopuolista toimintaa on pyritty lisäämään muun muassa yhteislaulutilaisuuksien, Lyhtyjien yö ja Taiteiden yö -tapahtumien, sekä kulttuuriavustuksilla tuetun toiminnan avulla. Kulttuuripalvelut olivat myös keskeisessä roolissa varhaiskasvatuksesta koko peruskoulun loppuun kattavan kulttuurikasvatussuunnitelman päivittämistyössä, joka saatiin valmiiksi vuonna 2024.

Uudenkaupungin kulttuuripalveluiden osalta TEA-viisari tulosten perusteella on todettavissa, että kaupunki madaltaa kulttuurin osallistumisen kynnystä täysimääräisesti.

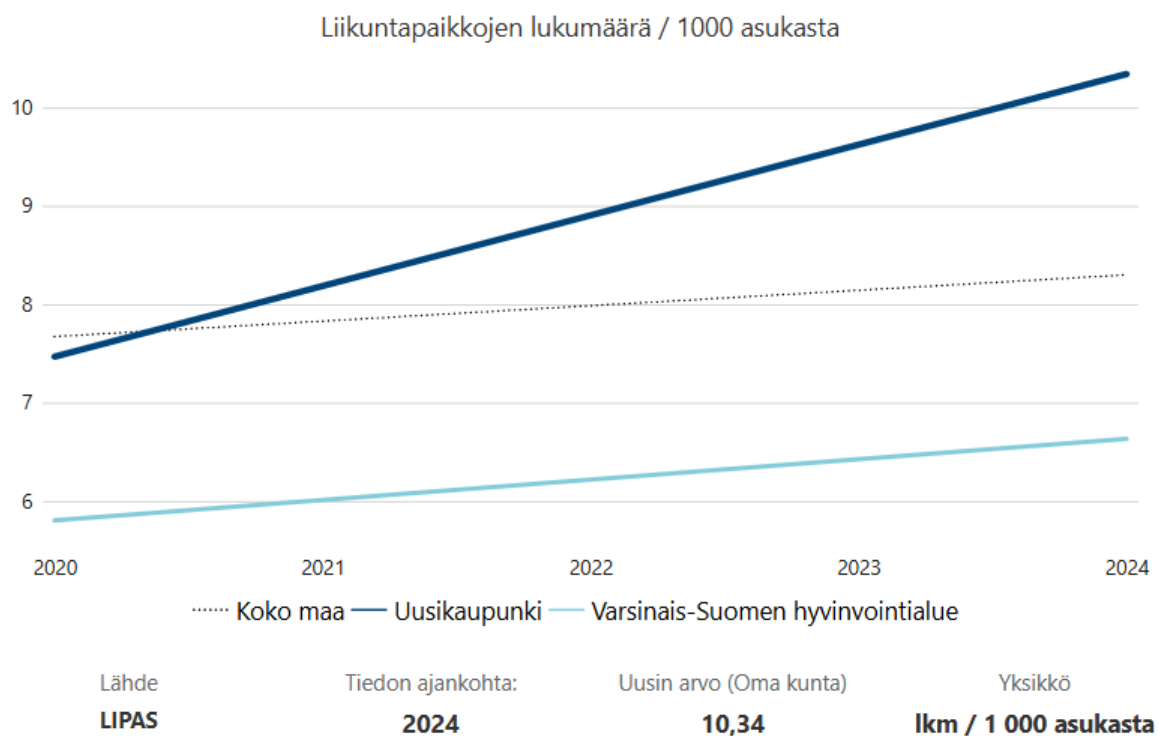
Liikunta

Uudessakaupungissa liikunta toimii keskeisenä keinona edistää kuntalaisten hyvinvointia ja terveyttä. Tavoitteena on tarjota monipuolisia ja saavutettavia liikuntamahdollisuuksia kaikenikäisille. Toimintaa ohjaavat kuntalaisten osallistaminen, poikkihallinnollinen yhteistyö sekä liikuntaympäristöjen jatkuva kehittäminen.

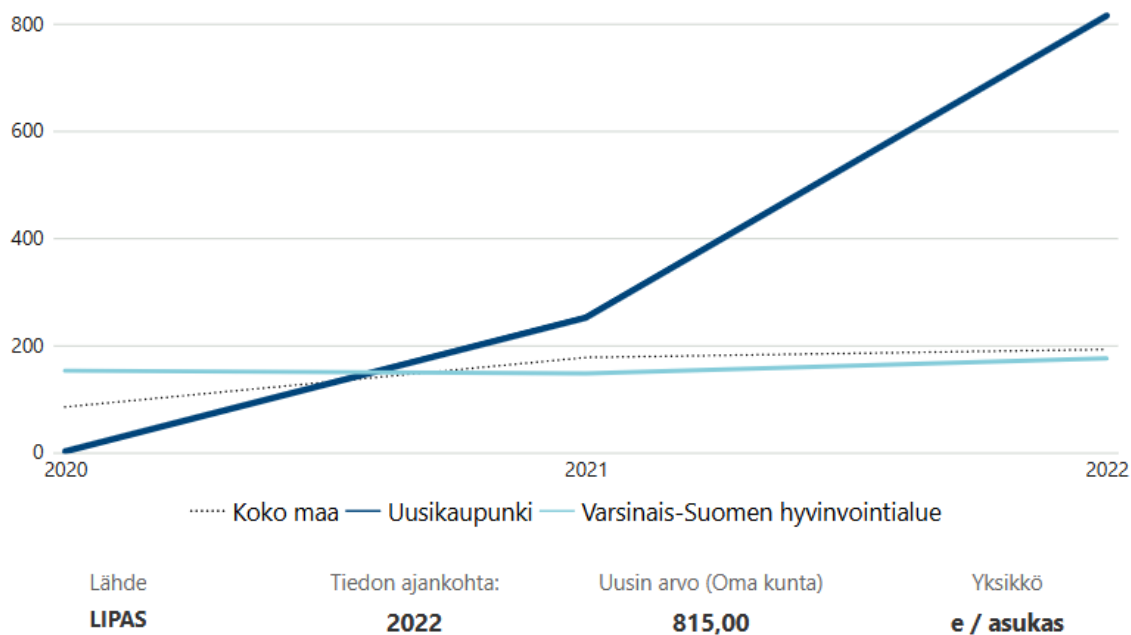
Kaupunki on parantanut erityisesti sisäliikuntatilojen saavutettavuutta kaikille väestöryhmille, muun muassa koulujen liikuntasalien sähköisen tilavarauksen ja kulunvalvonnan uudistuksilla. Luontopoluilla, kuntoreiteillä ja uimarannoilla tehtyjä kunnostuksia on toteutettu vastauksena kuntalaispalautteeseen. Vuonna 2025 valmistui myös uusi Wintterin monitoimijatalo, joka tarjoaa nykyaikaiset ja monipuoliset liikuntatilat koululaisille, urheiluseuroille ja kuntalaisille. Lisäksi täysimittainen jalkapallon keinonurmikenttä valmistui 2024, mikä parantaa merkittävästi jalkapallon vapaa-ajan harrastamisen ja kilpailutoiminnan puitteita.

Laaja liikkumisympäristö kattaa myös puistot, piha-alueet ja kevyen liikenteen väylät. Aikaisempina vuosina liikunnan kehittämistä on ohjattu liikuntaolosuhteiden kehittämisohjelman (2021) ja #Ukiliikkuu-liikuntaohjelman avulla, joiden toteutumista on seurattu ja arvioitu. Vuonna 2025 nämä ohjelmat yhdistetään yhdeksi liikunta- ja olosuhteohjelmaksi. Uudistuksen tavoitteena on kehittää liikuntamahdollisuuksia entistä vaikuttavammin sekä vahvistaa liikkumista terveyttä tukevana elämäntapana. Ohjelman valmistelussa korostuu kuntalaisten osallistaminen ja poikkihallinnollinen yhteistyö.

Liikuntapaikkojen lukumäärää tai liikuntatoimen toiminta- ja investointimenoja tarkasteltaessa voidaan todeta, että kaupungin panostukset ovat moninkertaisia vertailualueisiin nähden.

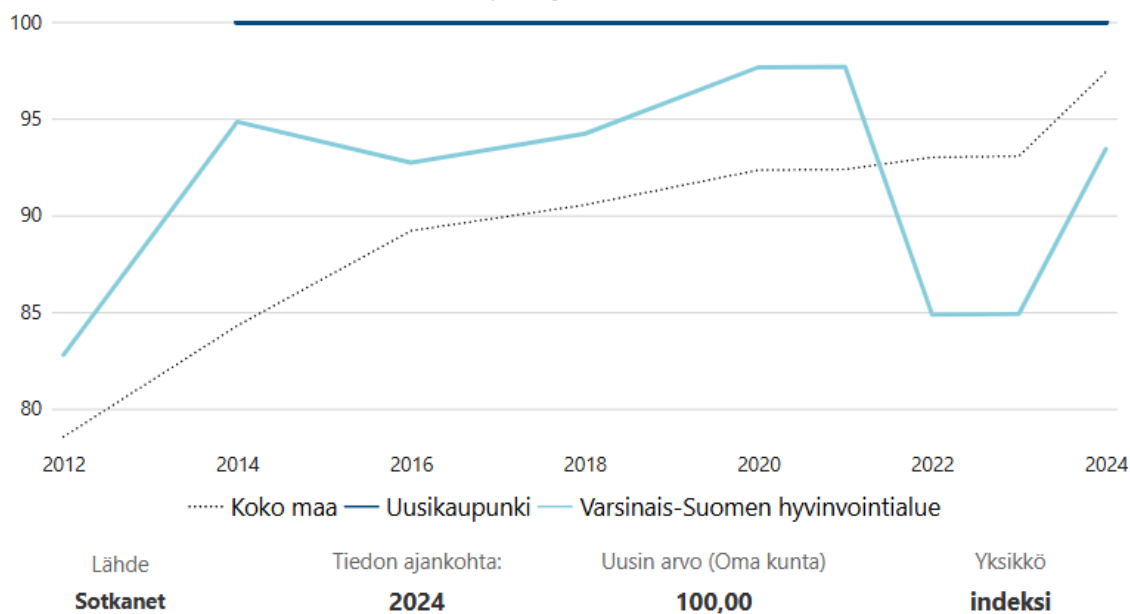

Kunnan liikuntatoimen toimintamenot /asukas € + kunnan investoinnit liikuntaan / asukas €

Uudessakaupungissa järjestetään täysimääräisesti toimintaa myös lapsille ja nuorille, jotka ovat liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella.

Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikkumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille

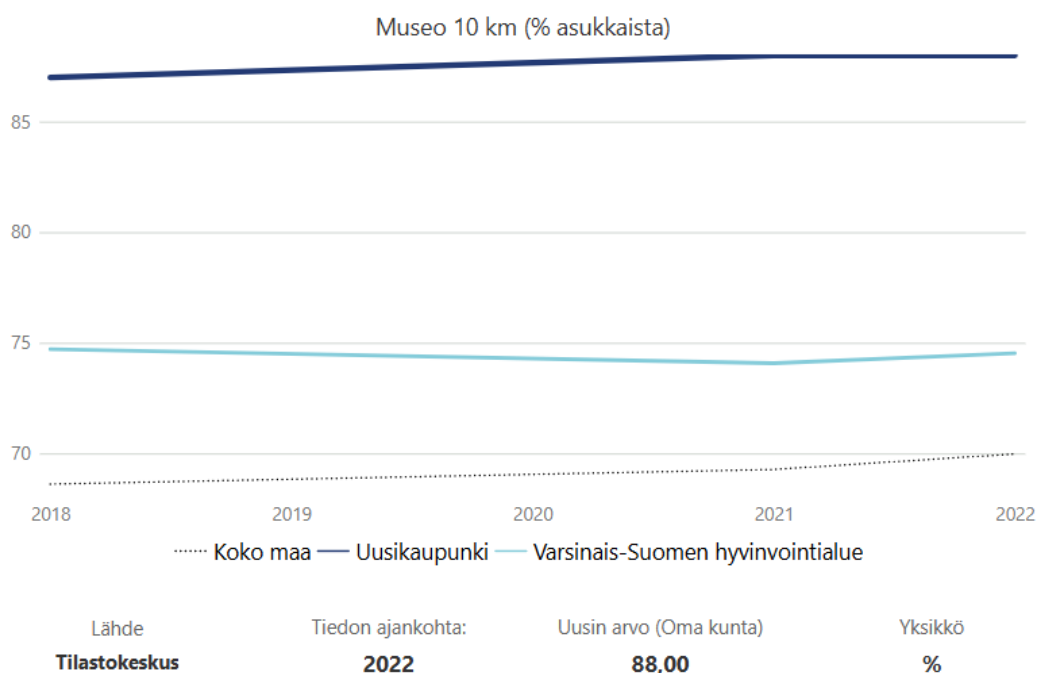

Museo

Museoissa käymisen ja museoissa toteutettavan toiminnan vaikutuksia hyvinvointiin on tutkittu kansainvälisesti ja kansallisesti. Yleisesti ottaen museoissa käymisen on havaittu herättävän positiivisia tunteita ja tarjoavan fyysistä ja psyykkistä rentoutusta sekä rauhoittavia kokemuksia. Museovierailu voi tarjota tarpeellisen hengähdystauon arjen kiireistä ja huolista. Museot tarjoavat paikkoja oivaltamiselle ja ihmettelylle. Vierailu museonäyttelyssä voi rohkaista pohdiskelemaan omaa itseä uudella tavalla. Omien tunteiden, kokemusten ja ajatusten tunnistaminen, käsitteleminen ja ymmärtäminen voi olla hyödyllistä mielen hyvinvoinnille. Uudenkaupungin museotoimi on järjestänyt monipuolista sosiaaliseen vuorovaikutukseen kannustavaa toimintaa, mikä voi osaltaan vähentää yksinäisyyden tunnetta ja sosiaalista eristäytyneisyyttä. Rauhallisella ja muistoja herättävillä museotiloilla on myös havaittu olevan merkitystä hyvinvoinnin kokemukseen.

Museotyön nostattama kotiseututunne, omien juurien vahvistaminen ja toisaalta menneiden aikojen muisteleminen on mitä suurimmassa määrin hyvinvointia tuottavaa. Museon koko toiminta tähtää kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseen. Museon palveluissa on viime vuosien aikana kiinnitetty erityishuomio palvelujen seinättömyyteen. Museon tuottamaa kotiseututunteen vahvistamista on suunnitelmallisesti tehty myös museon näyttelytilojen ulkopuolella. Matkalaukkumuseotoimintaa on jatkettu ja kehitetty varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja myös vanhuspalveluiden tarpeisiin. Digitoituja aineistoja on lisätty, jolloin kokoelmien saavutettavuus on helpottunut. Saavutettavuutta on lisätty myös tuottamalla verkkonäyttelyitä, luentoja, mobiilioppaita ja videoita. Museo on tarjonnut selkokielisiä kotiseutuopastuksia kaupungissa opiskeleville muunkielisille ja maahanmuuttajaryhmille. Myös varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ryhmien vierailuilla on huomioitu maahanmuuttajataustaiset osallistujat.

Tilastokeskus tilastoi museon saavutettavuutta prosenttiluvun mukaan sen perusteella kuinka suuri osa väestöstä asuu 3 km, 10 km tai 20 km säteellä lähimmästä museosta. Uusikaupunkilaisista 88 % asuu vähintään 10 km säteellä lähimmästä museosta ja 96 % asuu vähintään 20 km säteellä.

Nuorisopalvelut

Nuorisopalveluissa tuetaan nuorten kasvua ja osallisuutta vapaa-ajan ympäristöissä monella eri tavalla. Näitä palveluja nuorille ovat nuorisotilatoiminta, etsivä nuorisotyö, nuorisovaltuusto, harrastamisen Uudenkaupungin mallin kerhotoiminta, koulu-, kirjasto- ja sekä ankkurinuorisotyö. Vuosien aikana nuorisopalveluissa on tehty merkittäviä kehitystoimia.

Nuorisotilojen ikärajausta on laajennettu koskemaan yhä nuorempia nuoria sekä tarjoamaan nuorisotila toimintaa myös vanhemmille nuorille. Erityisesti Kalannin nuorisotilan toimintaa on pyritty vuosien aikana kehittämään sekä keskittämään yhä nuorempiin nuoriin tulevaisuuden muutosta ajatellen, kun yläkouluikäiset aloittavat koulunsa monitoimijatalo Wintterissä. Nuorisotilatoimintaa on saatu järjestettyä myös Lokalahdella, yhteistyössä Uudenkaupungin seurakunnan kanssa.

Etsivässä nuorisotyössä on järjestetty vanhemmille nuorille vapaa-ajan viettomahdollisuuksia lisäämällä tarpeen mukaisia ryhmätoimintoja, nuottavalmennusta ja avoimia nuorisotilailtoja.

Vuosien aikana palveluita on lisätty hankerahoituksen turvin, mikä mahdollisti uusien toimintamuotojen, kuten koulu-, kirjasto- ja ankkurinuorisotyön aloittamisen. Samalla on kehitetty myös nuorille suunnattua tapahtumatarjontaa heidän toiveidensa pohjalta.

Nuorisovaltuusto on kehittänyt toimintaansa, jonka myötä he ovat saaneet enemmän vaikuttamisen paikkoja. Nuoret saivat puhe- ja läsnäolo-oikeuden kaupunginvaltuustossa ja he ovat aktiivisesti osallistuneet erilaisiin työryhmiin nuorina edustajina.

Toiminnan kehittämistä haastoi erityisesti koronavuosien aikaiset rajoitukset. Palveluiden elpyminen vei aikaa, ja käyttäjämäärät pysyivät pitkään matalampina kuin ennen pandemiaa.

7.2 Kasvun ja oppimisen palvelut

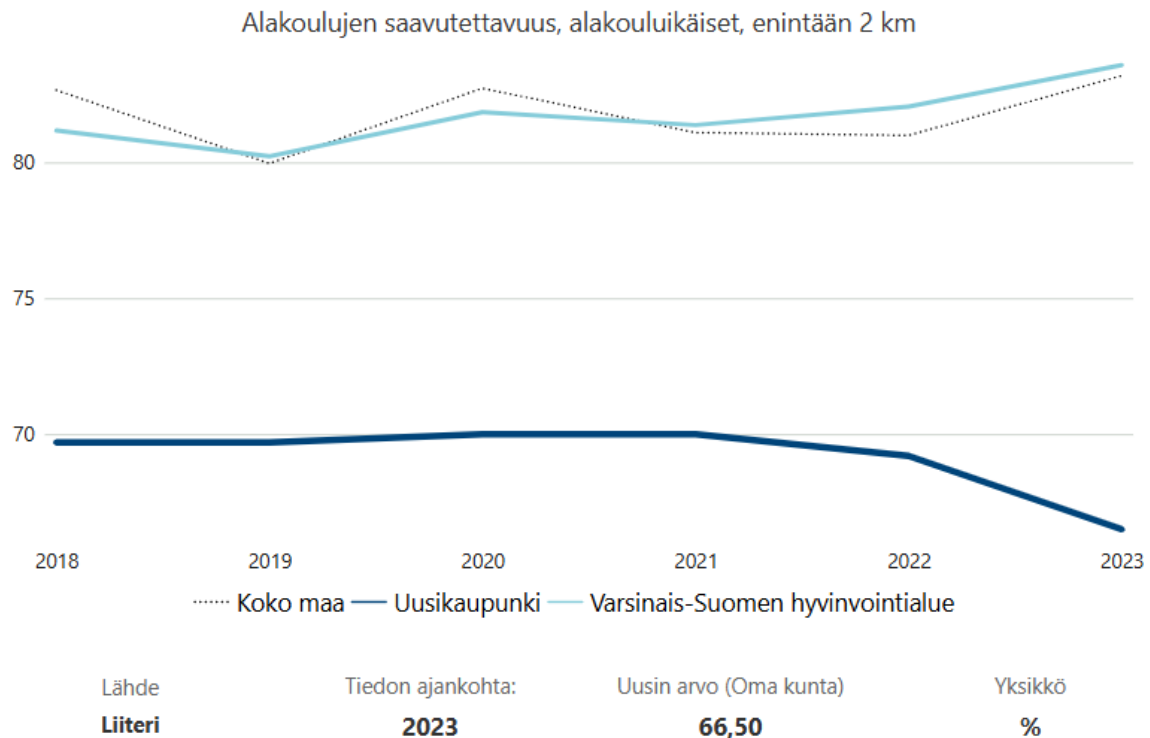
Varhaiskasvatus ja perusopetus

Uudessakaupungissa varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, ryhmäperhepäiväkodissa ja perhepäivähoidossa. Huoltajat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen. Kunnallisessa ja yksityisessä varhaiskasvatuksessa oli loppuvuonna 2024 yhteensä 570 lasta. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti varhaiskasvatuksessa on pidettävä huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Uudenkaupungin varhaiskasvatuksessa on päivitetty toimintaohjeita sekä painotettu turvallisuussisältöjä niin suunnittelu-, kehittämis- kuin arviointityössä. Sisällöt on kirjattu työtä ohjaaviin asiakirjoihin entistä täsmällisemmin, jotta voidaan paremmin taata yhdenvertaisen varhaiskasvatuksen toteutuminen. Myös tuen järjestämisen käytäntöjä on selkiytetty. Vuosina 2021–2024 Uusikaupunki osallistui valtakunnalliseen kaksivuotisen esiopetuksen kokeiluun. Olemme mukana myös valtakunnallisessa Liikkuva varhaiskasvatus-ohjelmassa.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä lasketaan siitä, kuinka moni alueen varhaiskasvatukseen oikeutetuista varhaiskasvatusikäisistä lapsista osallistuu varhaiskasvatukseen. Uudessakaupungissa varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä on ollut tasaisessa nousussa vuoden 2022 jälkeen.

Uudessakaupungissa oli syksyllä 2024 yhteensä 1378 perusopetusikäistä lasta ja nuorta. Koululaisille turvallisuuden tunne ja ihmissuhteet ovat tärkeitä erityisesti joukkoon kuulumisen ja kiinnittymisen sekä koulumotivaation ja -viihtyvyyden kannalta. Kiusaamisen ennaltaehkäisy, kiusaamiseen ja väkivaltaan puuttuminen sekä oppilaiden osallisuuden lisääminen omassa arjessaan ovat keskeisiä keinoja kouluviihtyvyyteen ja sitä kautta oppimiseen vaikuttamisessa. Tämän tukemiseksi koulujen toimintatapoja on yhtenäistetty ja kehitetty vastaamaan nykytilannetta ja lainsäädäntöä. Lisäksi vanhempien osallisuuden vahvistaminen ja tiivis yhteistyö niin varhaiskasvatuksessa kuin perusopetuksessakin on avainasemassa. Edellä mainittujen lisäksi tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamista on vahvistettu paikallisen opetussuunnitelman määräyksillä. Koulujen järjestyssäännöt on päivitetty ja yhtenäistetty ja koulupoissaolojen seurantaan on kehitetty yhtenäinen malli kouluun kiinnittymisen tueksi. Oppilaiden liikunnallista elämäntapaa edistetään kaikissa kouluissa mm. Koulut liikkuu -työryhmän tuella.

Kaikille avoimen Liiteri- tietopalveluiden tietosisällön pohjalta voidaan tarkastella alakoulujen saavutettavuutta suhteessa lasten kodin sijaintiin. Uudessakaupungissa 66,5 % alakouluikäisiä lapsista asuu 2 km säteellä lähimmästä koulusta.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen toiminnassa keskeistä on yhteistyö huoltajien kanssa sekä moniammatillinen yhteistyö koulun sisällä ja koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa. Yhtenä keskeisenä tavoitteena on tiivistää ennaltaehkäisevien palveluiden verkostoa sekä kehittää toimintamalleja lasten ja nuorten hyvinvoinnin tueksi.

Lukio

Uudenkaupungin lukiossa opiskeli 204 opiskelijaa vuoden 2024 syksyllä. Lukio on keskikokoinen yleislukio, jossa opiskelijoiden yksilölliseen ohjaamiseen ja tukemiseen on hyvät mahdollisuudet.

Painopistealueena on ollut oppilaiden osallisuuden kasvattaminen lukiotyön arjessa. Opiskelijoiden hyvinvointiin, jaksamiseen ja viihtymiseen lukiossa on kiinnitetty vuosina 2021–2024 huomiota. Lukiossa on järjestetty tempauksia, joilla lukiolaisten yhteenkuuluvuutta ja osallisuutta on lisätty. Valtakunnallisen kouluterveyskyselyn lisäksi koulussa järjestetyt hyvinvointikyselyt osoittavat, että tarvetta opiskelijoiden jaksamisen tukemiselle on edelleen paljon. Koulun yhteisöllinen opiskeluhuoltotyöryhmä pyrkii toiminnallaan ohjaamaan moniammatillisia palveluita siten, että ne olisivat mahdollisimman hyvin saavutettavia ja lukion opiskelijat saavat tarvitsemansa tuen.

7.3 Tekniset ja ympäristöpalvelut

Uudenkaupungin kaupungin tekninen infra suorittaa keväisin katujen, yleisten alueiden ja pihojen hiekoitusmurskeen ja muiden epäpuhtauksien poistamista välittömästi, kun se on sääolosuhteiden puolesta turvallista. Katujen, yleisten alueiden sekä kaupungin omistamien kiinteistöjen piha-alueiden harjauksessa ja imulakaisussa käytetään pölynsidonnan tehostamiseksi vettä, jolla pyritään varmistamaan hyvä ilmanlaatu myös työsuoritusten aikana. Uudenkaupungin ympäristönsuojelumääräysten mukaan lehtipuhaltimien ja vastaavien pölyä levittävien laitteiden käyttö hiekan poistoon on kaupungissa kielletty.

Talviaikaan kadut, yleiset alueet sekä kaupungin kiinteistöjen piha-alueet aurataan ja liukkautta torjutaan kaupungin kunnossapito-ohjeiden mukaisesti. Tavoitteena on saattaa kadut ja pyörätiet turvallisesti liikennöitävään kuntoon aina ennen liikenteen huipputunteja. Ulkoliikuntapaikkojen hoidon yksikkö ylläpitää ulkoliikuntapaikkoja Uudessakaupungissa. Ylläpidon piiriin kuuluvat kuntopolut, ulkoliikuntavälineet, juoksuportaat, ulkokentät (hiekk- ja jalkapallokentät), urheilukentät, pesäpallokentät, beachvolley ja- lentopallokentät, koripallokentät, tenniskentät, uimarannat, frisbeegolfraja ja laavut. Talvisin ylläpidetään myös latuja sekä ulkojääkenttiä.

Työtä hoidetaan yhteistyössä alueiden hoitoon osallistuvien yhdistysten, kaupungin viherpalveluiden ja kiinteistöhoitoon kanssa. Muun muassa retkeilyreittien ja laavujen käyttöasteet ovat selkeästi nousseet omaehtoisen liikunnan kasvaessa. Viheralueiden ja liikunnan merkitys ihmisten hyvinvoinnille on tutkitusti huomattava.

Tilapalvelut varmistaa toiminnallaan, että kaupungin tilat ovat terveellisiä, turvallisia ja mahdollisimman viihtyisiä. Hyvää sisäilmastoa ylläpidetään LVIAS-järjestelmien systemaattisilla huolloilla ja tarkastuksilla sekä tarvittaessa peruskorjauksilla.

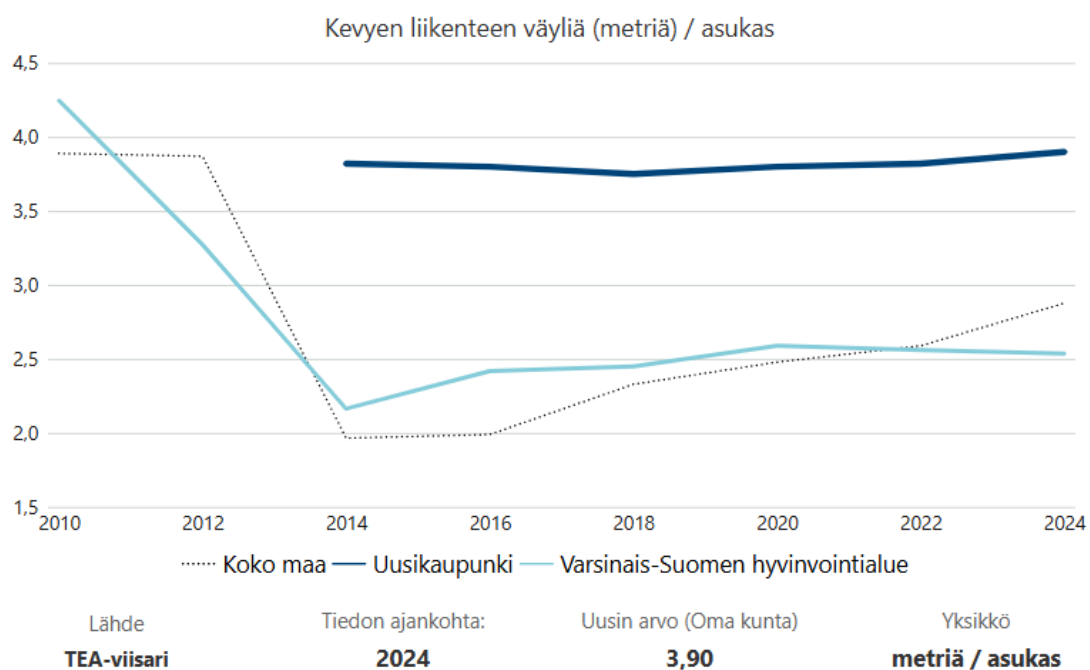
Sisäilman laadun parantamiseksi on tehty ilmanvaihdon käyntiaikojen muutoksia siten, että ilmanvaihto on päällä 24/7 ja jäähdytysjärjestelmiä on myös lisätty tiloihin. Sisäilman seurantaan on hankittu myös erillisiä sisäilmaston seurantajärjestelmiä.

Kaupungin vanhenevat kiinteistöt aiheuttavat vuosittain yhä enemmän myös ilmastointilaitteiden peruskorjaustarpeita. Erilaiset huonosta sisäilmasta johtuvat kokemusperäiset oireilut ovatkin kumulatiivisesti lisääntyneet ja korjaustarpeita on ilmennyt yhä useammassa kiinteistössä. Sisäilmaongelmien käsittelemiseksi ja haittojen minimoimiseksi on kaupungissa jo vuosia toiminut sisäilmatyöryhmä. Ryhmän tavoitteena on koordinoita haittailmoitusten kautta sisäilmaongelmien ratkaisemista yhteistyössä muiden toimialojen kanssa. Ongelmien syitä ja korjausmenetelmiä selvitetään erilaisten asiantuntijoiden suorittaminen tutkimusten ja

menetelmien avulla. Tilojen kunnossapidämiseksi on kaupungin kiinteistöissä käytössä sähköinen huoltokirja, jonka avulla voidaan luoda huoltosuunnitelmia ja suorittaa kiinteistökohtaista seurantaa. Kiinteistöstrategian sisältämässä kiinteistösalkutuksessa kaupungin omistamat rakennukset on luokiteltu strategisen tärkeytensä mukaan. Salkutuksessa myös seurataan mm. kiinteistöjen korjausvelan muutoksia, kuntoluokan ja teknisen arvon kehitystä.

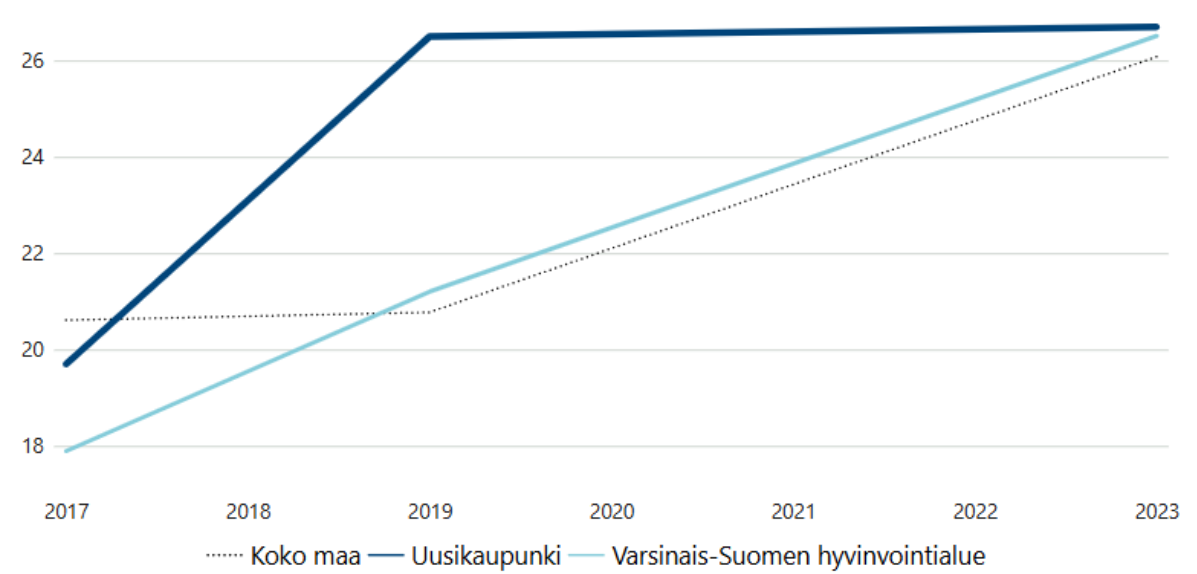
Uudenkaupungin monitoimijatalo Wintteri saatiin käyttöön alkuvuodesta 2025 ja Wintteri tulee vaikuttamaan kaikkien kaupunkilaisten hyvinvointiin positiivisesti kattavilla opetus-, kulttuuri-, harraste- ja liikuntatiloilla. Wintterissä on nykyaikaisimmat digitaaliset ratkaisut kulku- ja turvateknologiassa ja LVIAS- sekä akustisissa ratkaisuissa.

Uudenkaupungin kevyen liikenteen väylien metrimäärä on kiitettävän korkealla tasolla ja merkittävästi parempi kuin vertailualueilla keskimäärin.

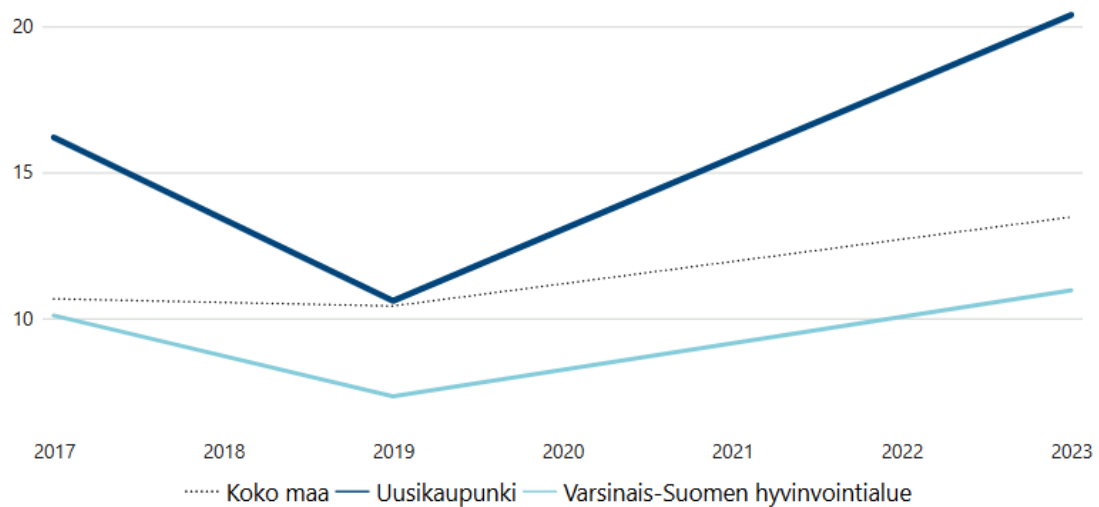
Oppilaitosten fyysisten työolojen osalta perusopetuksen paikalliset tulokset heijastelevat hyvin tarkasti valtakunnallisia lukuja. Lukion osalta tulokset ovat selvästi heikompia, kun taas toisen asteen osalta tulokset ovat verrokkeja merkittävästi paremmat. Tulokset heijastelevat aikaa ennen Winteriin muuttoa keväällä 2025.

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % 8. ja 9. luokan oppilaista

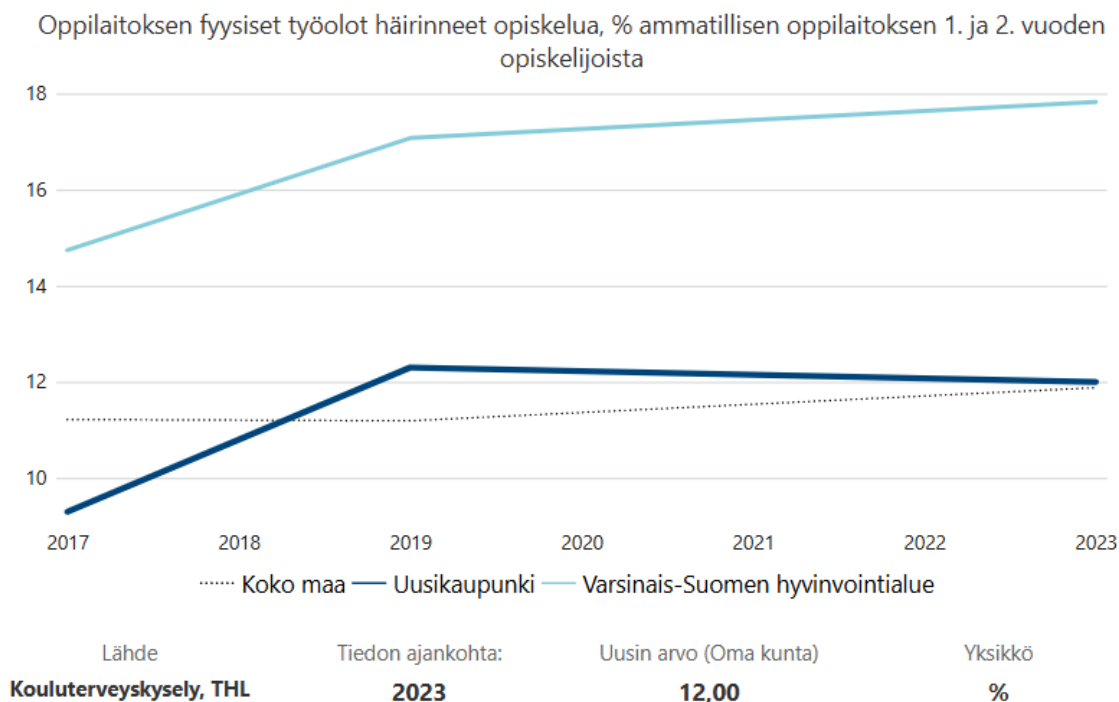

Lähde: Kouluterveyskysely, THL
Tiedon ajankohta: 2023
Uusin arvo (Oma kunta): 26,70
Yksikkö: %

Oppilaitoksen fyysiset työolot häirinneet opiskelua, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Lähde: Kouluterveyskysely, THL
Tiedon ajankohta: 2023
Uusin arvo (Oma kunta): 20,40
Yksikkö: %

7.4 Hallinto- ja elinvoimapalvelut

Kaupungin elinkeinopalvelut huomioi uusia asukkaita tervetulokirjeellä, jossa samalla lyhyesti kerrotaan myös kaupungin palveluista. Kirje on suomen- ja englanninkielinen. Tavoitteena on tuottaa tunne siitä, että on tervetullut ja edistää integroitumista kaupungin yhteisöön. Varta vasten maahanmuuttotastaisten asukkain integroitumisen edistämiseksi on vuodesta 2020 lähtien toteutettu myös Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluiden kehittäminen -hanketta.

Uudenkaupungin kaupunki oli mukana vuonna 2021 alkaneessa työllisyyden kuntakokeilussa, jossa kaupunki organisoiti työllisyyspalvelut erityisesti pitkäaikaistyöttömille ja maahanmuuttotastaistaisille työnhakijoille. Samana vuonna maan hallitus linjasi myös tavoitteen työllisyyspalveluiden siirtymiseksi kokonaan valtiolta kuntien vastuulle. Uuden tehtävän vastaanottamista valmisteltiin vuosien 2022–2024 aikana laajassa yhteistyössä, jonka pohjalta syntyi 23 kunnan yhteinen Turun työllisyysalue, jossa Uudenkaupungin kaupunki vastaa Vakka-Suomen toiminta-alueen (Kustavi, Pyhäranta, Taivassalo, Uusikaupunki, Vehmaa) palvelujen tuottamisesta.

Asukkaiden hyvinvointiin vaikutettiin myös erillisellä Asumisneuvoja-hankkeella, jonka toteuttamisesta tehtiin sopimus ARAn kanssa. Hanke oli jatkoa aiemmin läpiviedylle Asta-hankkeelle. Asumisneuvoja-hankkeen avulla tuotettiin neuvonta ja tukipalveluja asukkaille, joilla on haasteita asumisessa mm. taloudellisten asioiden hallinnan vuoksi tai asumisturvallisuuteen ja asumiseen liittyvien häiriötekijöiden osalta. Hanke aloitettiin kaupungin elinkeinotoimen vastuulla, mutta toiminta siirrettiin kaupungin vuokratyöyhtiöön sen toiminnan uudelleen organisoinnin yhteydessä.

Valtuustokaudella 2021–2025 maahanmuuttotyö uudistui perusteellisesti. Uudistuksen taustalla vaikuttivat sekä toimintaympäristön ulkoiset muutokset ja tapahtumat että kaupungin johdon näkemys maahanmuuttotyön strategisesta merkityksestä. Maahanmuutto on noussut yhä selkeämmin keskeiseksi elinvoima- ja kasvutekijäksi kaikissa Suomen kunnissa, erityisesti pienemmissä kaupungeissa, kuten useat valtakunnalliset selvitykset ja tutkimukset osoittavat. Se kompensoi alhaista syntyvyyttä ja toimii luonnollisena väestönkehityksen ja alueellisen elinvoiman vahvistajana.

Sote-uudistuksen yhteydessä vuoden 2023 alusta maahanmuuttotyönkoordinaatio siirtyi kaupungin sosiaali- ja terveystalvueluista kaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveludien vastuulle ja vuonna 2025 huhtikuun alusta maahanmuuttotyönkoordinaatio siirrettiin osaksi kaupungin elinkeino- ja työllisyyspalveluita.

Kaupunkisuunnittelu

Vuonna 2024 kaupunkisuunnittelujaosto koosti Uudenkaupungin arkkitehtuuripoliittisen ohjelman (Apoli) työkortit vuosille 2025–2028. Työkorteissa asetettiin tavoitteita, jotka tukevat asukkaiden hyvinvointia rakennetun ympäristön kautta. Niissä korostetaan turvallisia ja viihtyisiä asuin- ja kohtaamispaikkoja, arjen palvelujen saavutettavuutta sekä monipuolisia asumisvaihtoehtoja eri elämäntilanteisiin. Näiden avulla pyritään vahvistamaan sujuvaa arkea ja asukkaiden kiinnittymistä omaan ympäristöönsä.

Hyvinvointinäkökulmaa tukevat myös luonnon ja kulttuuriperinnön huomioiminen. Lumoava-teemassa linjattiin tavoitteeksi viher- ja siniverkostojen kehittäminen ja luonnon saavutettavuuden parantaminen, mikä edistää arjen liikkumista, virkistystä ja terveyttä. Mittareina käytetään esimerkiksi viheralueiden määrää asukasta kohden ja sitä, kuinka moni asuu alle 500 metrin päässä luontoreitistä. Juureva-teemassa puolestaan asetettiin tavoitteeksi kulttuuriperinnön ja paikallisen identiteetin vahvistaminen. Tämä näkyy esimerkiksi kulttuuriympäristöjen kunnostusasteen seurannassa sekä niissä järjestettävien tapahtumien määrässä.

Lisäksi työkorteissa painotetaan kestävää liikkumista ja turvallisia reittejä, joiden avulla asukkaiden arkeen saadaan lisää liikettä ja sujuvuutta. Saavutettavuuden parantamisella tuetaan sekä fyysistä että sosiaalista hyvinvointia: kaupunkiin luodaan ympäristö, jossa on helppo liikkua, kohdata ja osallistua. Hyvä ympäristö vaikuttaa mielialaan ja ihmisten kokonaishyvinvointiin. Tutkimukset ovat osoittaneet, että viihtyisä ympäristö saa ihmiset liikkeelle. Kiinnostava ympäristö tukee ihmisiä valitsemaan kestävämpiä liikkumismuotoja ja ottamaan enemmän askelia arkeen. Tämän tueksi seurataan muun muassa pyöräilyn ja kävelyn suosion kasvua, joukkoliikenteen käyttöastetta sekä liikenneturvallisuuden kehittymistä. Rakennettuun ympäristöön ja Apolin työkortteihin liittyvine mittaristojen kehittämistyö on alkanut.

8 Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen valtakunnallisesti, hyvinvointialueilla ja kunnissa

Lakisääteisen terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön rinnalle on viime vuosina nostettu myös turvallisuuden edistäminen. Valtioneuvoston julkaisussa: Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 on kirjattu seuraavat neljä **valtakunnallista** painopistettä:

- 1) Kaikille mahdollisuus osallisuuteen,
- 2) Hyvät arkiympäristöt,
- 3) Hyvinvointia ja terveyttä edistävä toiminta ja palvelut sekä
- 4) Päätöksenteolla vaikuttavuutta.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopisteet 2023–2025:

- 1) mielen hyvinvointi,
- 2) osallisuus,
- 3) fyysinen kunto,
- 4) terveelliset elintavat sekä
- 5) arjen ja lähisuhteiden turvallisuus

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelman painopisteet 2023–2025:

- 1) Elintapaohjaus; ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen, kulttuurihyvinvointi
- 2) Mielen hyvinvoinnin tukeminen; järjestöyhteistyö; ehkäisevä päihdetyö
- 3) Turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen; kotouttamistyö, yhteisöllisyyden tukeminen, liikenneturvallisuustyö ja sosiaalinen vahvistaminen

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelman pitää huomioida valtakunnallisten ja hyvinvointialueen painopisteiden lisäksi myös Uudenkaupungin paikalliset erityispiirteet sekä toteuttaa kaupungin voimassaolevaa strategiaa.

9 Strateginen ohjelmatyö

Uudessakaupungissa

9.1 Hyvinvointikertomustyö

Kunnan hyvinvointisuunnitelma on kokonaisuus, joka rakentuu seuraavaista osista:

- 1) Koko valtuustokauden käsittävä laaja hyvinvointikertomus,
- 2) Vuosittaiset hyvinvointiraportit,
- 3) Hyvinvointisuunnitelma, jossa on määriteltynä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopisteet, jotka perustuvat valtakunnalliseen, hyvinvointialueelliseen sekä paikalliseen hyvinvointitietoon. Suunnitelman tulee olla myös linjassa kaupungin strategiassa määriteltyjen päämäärien kanssa.

Nämä kokonaisuudet yhdessä muodostavat suunnitelmallisen kehyksen kunnassa tehtävälle hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmille sekä niiden seurannalle, ja arvioinnille ja ne toimivat myös raportoinnin työvälineinä sekä ohjaavat käytännön työtä.

9.2 Hyvinvointisuunnitelman 2023–2025 toteuttaminen

9.2.1 Elintapaohjaus; ravitsemuksen ja liikkumisen edistäminen, kulttuurihyvinvointi

a) Ravitsemussuunnitelman tekeminen ja sen toimeenpano ja raportointi sekä liikuntaolosuhteiden kehittämisohjelman seuranta ja täytäntöönpano

Vuonna 2023 käyttöön otettu ja vuonna 2024 päivitetty Uudenkaupungin ravitsemussuunnitelma ohjaa kaupungin ravitsemustyötä poikkeihallinnollisesti. Suunnitelma kattaa kaikki ikäryhmät ja se on julkisesti saatavilla. Ravitsemussuunnitelman toteutumista seurataan nimetyn työryhmän toimesta, joka kokoontuu keskimäärin neljä kertaa vuodessa. Ravitsemustyötä täydentää seurojen ja yhdistysten sitoutuminen laadittuihin päihdepelisääntöihin sekä velvollisuus tutustuttaa kaikki jäsenet niiden sisältöön. Tämä tukee terveellistä ja turvallista toimintakulttuuria erityisesti lasten ja nuorten harrastustoiminnassa.

Elintapaohjauksessa yksi työmuoto on kaupungin liikuntaneuvonta, joka kuuluu kunnan liikuntapalvelujen tuottamaan kokonaisuuteen. Liikuntaneuvonta on hyväksi havaittu keino tavoittaa terveytensä kannalta liian vähän liikkuvat kuntalaiset. Liikuntaneuvonnan palveluketjusta on tuotettu tietoa, jota on jaettu yhteistyötahoille.

Liikuntaneuvonta on tärkeä osa kunnan liikuntapalveluja. Se tarjoaa maksutonta tukea vähän liikkuville kuntalaisille sekä tietoa kaupungin, seurojen ja yksityisten toimijoiden liikuntamahdollisuuksista. Neuvontaa kohdennetaan eri ikäryhmille ja perheille. Liikuntaneuvontaa on alettu toteuttaa myös ryhmämuotoisena, mikä mahdollistaa vertaistuen ja liikunnan aloittamisen matalalla kynnyksellä.

Liikuntapalvelujen johdolla toimii useita eri ikäryhmiin keskittyviä työryhmiä, kuten Liikkuva varhaiskasvatus, Koulut liikkuu, Liikunnan ja ravitsemuksen työryhmä sekä Voimaa vanhuuteen - ohjelmatyöryhmä, myös seurayhteistyö toimii vahvana. Työryhmät ovat keskeisessä roolissa eri ikäluokkien liikkumisen edistämässä ja muodostavat olennaisen osan kaupungin poikkihallinnollista hyvinvointityötä. Lisäksi Uusikaupunki kuuluu Rajattomasti liikuntaa -kumppanuusverkostoon, joka tukee liikunnan asemaa kunnallisella ja alueellisella tasolla sekä edistää yhteistyötä eri toimijoiden kesken.

b) Kulttuurikasvatussuunnitelman tekeminen

Kulttuuripalvelut ja kasvun- ja oppimisen palvelut saivat yhteistyössä valmiiksi Uudenkaupungin kulttuurikasvatussuunnitelman (KOPS) vuonna 2024 ja se hyväksyttiin kaupungin päätöksenteossa samana vuonna. Työn taustalla hyödynnettiin Uudenkaupungin aiempaa kulttuurikasvatussuunnitelmaa sekä lähiseutujen ja muiden verrokkikuntien kulttuurikasvatussuunnitelmia. Myös kulttuuriosuuskunta Uulun ja Suomen lastenkulttuurikeskusten liiton asiantuntijuutta sekä ajankohtaisia tutkimuksia kulttuurin hyvinvointivaikutuksista hyödynnettiin valmistelutyössä. Kulttuurikasvatussuunnitelman sisältöjä laadittiin laajassa yhteistyössä kaupungin muiden palveluyksiköiden sekä monien paikallisten luovan alan toimijoiden kanssa.

Uudenkaupungin kulttuurikasvatussuunnitelmassa on huomioitu monia eri kulttuurikasvatuksen näkökulmia. Kulttuurikasvatussuunnitelmaa noudattamalla kaikki uusikaupunkilaiset lapset saavat kosketuspintaa seitsemään keskeiseen teemaan, jotka ovat: 1) globaalikasvatus, 2) elämykset, 3) juhlat, 4) kotiseututuntemus ja paikallinen kulttuurihistoria, 5) luovat harrastukset ja itseilmaisu, 6) lukemiseen kannustaminen ja 7) työelämätaidot luovilla aloilla.

Kulttuurikasvatussuunnitelma jakautuu kahteen tasoon: perustasoon ja syventävään tasoon. Perustaso on se kulttuurikasvatuksen minimitaso, johon sitoudutaan vuosittain. Se pystytään tuottamaan kustannustehokkaasti suurilta osin kaupungin omien palvelukeskusten järjestämänä. Perustason noudattaminen varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori saa riittävän ja keskenään samantasoisien kosketuksen kulttuurin eri muotoihin. Syventävä taso puolestaan kattaa valmiiksi sovittuja palveluita, joihin kannustetaan opettajia tarttumaan, mikäli resurssit sen sallivat.

Kulttuurikasvatussuunnitelman sisällöt tukevat varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen yleisiä tavoitteita.

c) Kulttuurihyvinvoinnin menetelmien hyödyntäminen kokeilevassa työssä

(kulttuuriluotsi/kulttuuriystävä/runo- ja kulttuurikävely-toiminnan kokeilu ja kehittämien).

Vuonna 2023 Uudenkaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut perustivat palveluyksiköittensä välisen kulttuuri- ja liikuntaluotsitoiminnan. Kyseessä on vapaaehtoistoiminta, jolla halutaan kannustaa ja tukea vapaa-ajan harrastuksiin ja tapahtumiin osallistumista tarjoamalla henkilölle mahdollisuus ottaa koulutettu vapaaehtoinen, ”luotsi”, mukaansa erilaisiin tilaisuuksiin. Kohdeyleisönä ovat ihmiset, joille jännittämisen tai muun syyn takia on muodostunut kynnykseksi osallistua kaupungissa järjestettäviin tapahtumiin tai jotka eivät koe luontaiseksi osallistua tapahtumiin yksin. Kulttuuriluotsitoimintaa on tarjolla ympäri Suomea ja liikuntaluotsejakin esiintyy varsinkin isommissa kaupungeissa kuten Helsingissä, Tampereella ja Jyväskylässä.

Vaikutteita ja tukea luotsitoiminnan perustamiseen saatiin erityisesti Jyväskylän ja Tampereen kulttuuriluotsitoiminnan koordinaattoreilta sekä Suomen Punaisen Ristin ystävätoiminnan kouluttajalta, ja lisäksi Mannerheimin lastensuojeluliitolta ja Varsinais-Suomen mielenterveysomaiset - FinFami ry:n vapaaehtoistyön koordinaattorilta. Taustatyön pohjalta Uudenkaupungin hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut laativat oman luotsikoulutuksen maaliskuussa 2023, jolloin koulutettiin kaupungin ensimmäiset vapaaehtoiset kulttuuri- ja liikuntaluotsit.

Kulttuuriluotsitoiminnan hyödyntäminen Uudessakaupungissa on kuluneina vuosina ollut hyvin vähäistä, mutta luotsitoimintaa tarjotaan yhä siltä varalta, että tarve kasvaa tulevaisuudessa.

Vuosina 2022–2024 järjestettiin myös Luovien ihmisten vertaistukiryhmän kokoontumisia. Kyseessä on täysin uusikaupunkilainen konsepti, jolla haluttiin innostaa ja tukea kaupunkilaisia luovien harrastusten pariin sekä edesauttaa kulttuurialalla työskentelevien ja niitä harrastavien ihmisten verkostoitumista. Kolmen vuoden toimintansa aikana kokoontumisia järjestettiin yhteensä 28 kertaa ja kävijöiden määrä vaihteli tapaamisten välillä 2–12 hengen välillä. Keväällä 2025 toiminta on ollut tauolla, mutta sen jatkaminen on jälleen mahdollista myöhempänä ajankohtana.

Uki Open Stage on ”lava on vapaa” -tyyppinen tapahtuma, joita on järjestetty vuodesta 2022 saakka 3–4 kertaa vuodessa. Uki Open Stagesissa kuka tahansa pääsee esiintymään ja osoittamaan taitojaan lavalla. Myös tämän toiminnan tavoitteena on kannustaa kulttuuriharrastusten pariin ja niiden ylläpitämiseen. Kaupungissa on ollut myös tarjolla maksuton harrastetila, jota käytetään tyypillisesti 5–10 kertaa viikossa bändiharrastustoimintaan. Sekä Uki Open Stage että harrastetila on saavuttanut laajalti monenlaisia kohderyhmiä, kuten lapsia, nuoria, eläkeläisiä ja maahanmuuttajia.

Kulttuurin pitkäaikaisella harrastamisella on monissa tutkimuksissa todettu olevan erilaisia terveyttä ja hyvinvointia edistäviä vaikutuksia. Kaikilla edellä mainituilla toimilla halutaan tukea kulttuuriharrastusten ylläpitämistä sekä halutaan tarjota mieleenpainuvia kokemuksia kaupunkilaisten elämään.

d) Hyte-avustukset

Uudenkaupungin kaupunki myönsi paikallisille seuroille, yhdistyksille, järjestöille ja toimintaryhmille pienimuotoisia hyte-avustuksia, jotka osaltaan toteuttivat Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelman painopisteitä. Tukimuoto lopetettiin vuoden 2024 alusta osana kaupungin talouden tasapainottamistoimia. Uudenkaupungin kaupunki on kuitenkin jatkanut varojen myöntämistä hyvinvointityöhön. Varoja on myönnetty kaupungin hallinnoimista lahjoitus- ja perintövaroista hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävään työhön. Varoja on myönnetty paikallisille, yhdistyksille, järjestöille, yrityksille ja toimijoille uusikaupunkilaisten hyväksi tähtäävään hyvinvointityöhön.

9.2.2 Mielen hyvinvoinnin tukeminen; järjestöyhteistyö; ehkäisevä päihdetyö

e) Järjestöyhteistyön kehittäminen ja –yhdistysohjelman seuranta ja päivittäminen

Uudessakaupungissa tehtävän yhdistysyhteistyön ohjenuorana on toiminut koko valtuustokauden ajan vuonna 2020 laadittu Meidän kaupunkimme 2020-luvulle yhdistysohjelma. Ohjelma on tahdonilmaus ja tiekartta viihtyisän, osallistavan ja elinvoimaisen Uudenkaupungin puolesta. Yhteisenä päämääränä on hyvän elämän toteutuminen. Mielen hyvinvoinnin merkitystä ei voi kuin

korostaa, kun pyritään edistämään hyvää elämää. Toimiva yhteistyö edistää luontevasti lähidemokratiaa sekä laajentaa julkisen sektorin palvelutarjontaa.

Yhdistysohjaushanke Yhteistä kumppanuutta käynnistettiin keväällä 2020 vahvistamaan yhteistyötä yhdistysten ja kunnan välillä. Hanke vastasi yhdistisyhteistyön koordinoinnista syksyyn 2022 saakka. Keväästä 2023 alkaen yhteistyön koordinointia on jatkanut maahanmuutto- ja palvelukoordinaattori. Keväällä 2025 järjestö- ja yhdistystyön koordinaatio on sisällytetty osaksi vastaavan kulttuurituottajan tehtäviä.

Yhteistyötä on edistetty monipuolisin työmuodoin, kuten monipuolisin yhdistys- ja asukasilloin. Tilaisuuksien teemoina ovat olleet muun muassa yksinäisyyden ehkäisy, yhdistysten välisen yhteistyön kehittäminen sekä kestävyyskysymykset. Suurin osa tapahtumista on järjestetty läsnä tilaisuuksina, mutta korona-aikana kokoonnuttiin myös verkon välityksellä.

Yhdistysten ja kunnan välisen vuorovaikutuksen vahvistamiseksi otettiin käyttöön niin sanottu yhdistyskirje. Kirje kokoaa yhteen ajankohtaisia asioita, jotka koskettavat sekä yhdistyksiä että kuntaa. Kirje julkaistaan kesimäärin noin kymmen kertaa vuodessa.

f) Ehkäisevän päihdetyön työmenetelmien kehittäminen yhdessä hyvinvointialueen toimijoiden kanssa/paikallisen ohjelmatyön seuranta

Ehkäisevä päihdetyö organisoitui uudella tavalla hyvinvointialueen uudistuksen myötä vuoden 2023 alussa, jolloin vastuu ehkäisevän päihdetyön koordinaatiosta jäi kunnille. Lounais-Suomen aluehallintoviraston teettämän kyselyn tulosten perusteella ehkäisevä päihdetyö on järjestetty Uudessakaupungissa asianmukaisesti. Tämä tarkoittaa sitä, että ehkäisevästä päihdetyöstä päättävä toimielin on nimetty: hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta sekä ehkäisevän päihdetyön koordinaattori on nimetty: nuorisopalveluiden vastaava ja että kaupungissa toimii ehkäisevää päihdetyötä toimeenpaneva työryhmä: ehkäisevän päihdetyön työryhmä sekä monialainen ja poikkihallinnollinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä: UKIHYTE-ohjausryhmä.

Ehkäisevän päihdetyön työryhmä on kokoontunut säännöllisesti, noin 2–4 kertaa vuosittain. Lisäksi ehkäisevän päihdetyön koordinaattori on osallistunut UKIHYTE-ohjausryhmään. Ehkäisevän päihdetyön tueksi käytettiin ehkäisevän päihdetyön toimenpidesuunnitelmaa 2020–2024, jota päivitettiin vuonna 2023 alussa sosiaali- ja terveystieteiden siirryttyä Varsinais-Suomen hyvinvointialueelle. Vuoden 2024 aikana ehkäisevän päihdetyöryhmän jäsenistön kanssa on tehty uusi ehkäisevän päihdetyön suunnitelma vuosille 2025–2029.

Ehkäisevästä päihdetyöstä koostettiin vuoden 2023 aikana Uudenkaupungin verkkosivuille tietoa, jonne lisättiin myös alueella toimivien päihdeettömyyttä tukevien kolmannen sektorin toimijoiden yhteystietoja. Yhteistyössä liikuntapalveluiden kanssa pyrittiin tehostamaan päihdeettömyyden tukemista. Seuroja on pyydetty tiedottamaan päihdepelisäännöistä toiminnassa mukana oleville. Liikuntapalveluiden avustushjeita on yhteistyössä seurojen kanssa päivitetty siten, että jatkossa päihdepelisääntöihin sitoutuminen huomioidaan avustusta myönnettäessä. Ulkoliikuntapaikoille on asennettu tupakointi kielletty -kylttejä, joilla pyritään kiinnittämään huomiota siihen, että liikuntapaikat ovat päihdeettömiä ympäristöjä.

Ehkäisevän päihdetyön näkyvyyttä on pyritty lisäämään eri keinoin. Näistä hyviä esimerkkejä ovat mm. Valtakunnallisen ehkäisevän päihdetyön viikko, jolloin Uudessakaupungissa järjestettiin eri

yksiköissä infopisteet, jossa oli kattavasti jaossa päihdetietoutta koskevaa materiaalia. Vapesta ja nikotiinipusseista järjestettiin etävanhempainillat ensimmäistä kertaa vuosina 2024 ja vuonna 2025 yhteistyössä Varsinais-Suomen Vape-verkoston kanssa. Uudenkaupungin kaupungin yhdistyskirjeen kautta on jaettu tietoa ehkäisevän päihdetyön koulutustarjonnasta järjestötoimijoille. Uudenkaupungin kaupungin henkilökunnalle on tehty savuttomuusviestintää yhteistyössä kaupungin henkilöstöpalveluiden kanssa. Vuonna 2024 palkittiin ensimmäistä kertaa toimija, joka on edistänyt omalla toiminnallaan päihteettömyyttä kaupungissamme.

Varsinais-Suomen hyvinvointialueen kanssa on aloitettu yhteistyö. Varsinais-Suomen hyvinvointialue on pyytänyt koolle mielenterveyden edistämisen, ehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyyn kuntaverkoston yhdyshenkilöt. Kaupungin ehkäisevän päihdetyön koordinaattori on nimetty yhdyshenkilöksi, ja hän on osallistunut tapaamisiin.

Pakka-toimintamalli on paikallisten alkoholi-, tupakka- ja rahapelihaittojen ehkäisyyn kehitetty menetelmä. Tätä mallia toteutetaan osana ehkäisevää päihdetyötä. Osa tätä työtä on mm. päihdetilannekyselyt ja pakkaostokokeet. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen koordinoima päihdetilannekysely on toteutettu vuosittain. Kyselyä jaettiin laajasti kaupungin eri viestintäkanavia hyödyntäen. Pakkaostokokeet on suoritettu vuosittain. Ostokokeilla pyritään kehittämään myyntipaikkojen ikärajavaltontaa ja vähentämään alaikäisten mahdollisuuksia saada käsiinsä alkoholia ja tupakkatuotteita. Pakkaostokokeentuloksista on kerrottu kauppoihin, joissa pakkaostokokeita tehtiin. Lisäksi vähittäismyyjille on järjestetty kahtena vuotena mahdollisuus keskustella tuloksista yhdessä ehkäisevän päihdetyön koordinaattorin ja hyvinvointijohtajan kanssa.

Varsinais-Suomen Pakka-yhteistyöfoorumi on kokoontunut 13.5.2024 ensimmäistä kertaa Varhan koordinoimana. Mukana kokoontumisissa on V-S alueen kunnat ja elinkeinotoimijoiden edustajat poliisi ja aluehallintoviraston edustajia.

9.2.3 Turvallisuuden ja osallisuuden edistäminen; kotouttamistyö, yhteisöllisyyden tukeminen, liikenneturvallisuustyö ja sosiaalinen vahvistaminen

g) Uudenkaupungin kotouttamisohjelma ja Ukilaistuminen - Kotouttamisen seurantaraportin tekeminen

Suomen ensimmäinen kotouttamislaki (Laki kotoutumisen edistämisestä (1386/2010)) oli säädös, joka määritteli valtion ja kuntien tehtävät maahanmuuttajien kotoutumisen tukemisessa. Laki astui voimaan ensimmäisen kerran vuonna 2011, ja sitä on sittemmin muutettu ja päivitetty useaan otteeseen. Vuoden 2025 alusta astui voimaan uusi laki kotoutumisen edistämisestä (681/2023), joka korvasi aiemman lain. Kyseessä oli lainsäädännön kokonaisuudistus, joka päivitti lainsäädännön vastaamaan nykyisiä tarpeita ja olosuhteita. Lain tarkoituksena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan ja edistää heidän tasa-arvoisia mahdollisuuksiaan osallistua yhteiskuntaan ja työelämään. Lain taustalla on ajatus siitä, että onnistunut kotoutuminen hyödyttää sekä yksilöä että yhteiskuntaa: se lisää hyvinvointia, osallisuutta ja vähentää syrjäytymisen riskiä.

Aiemman lainsäädännön aikana kotouttamistyön edistämiseksi ja monialaisen yhteistyön vahvistamiseksi oli kunnissa laadittava kotouttamisohjelma. Kotouttamisohjelmalla oli merkitystä, sillä valtion kotoutumispalvelukorvausten maksamisen edellytyksenä oli, että kunnalla oli voimassa oleva ja asianmukaisesti päivitetty kotouttamisohjelma sekä sopimus pakolaisten

vastaanottamisesta. Uudenkaupungin kotouttamisohjelma ja sen vuosiraportointi toteutui ohjelmakaudella suunnitelmallisesti. Uudenkaupungin kaupunki on myös jatkanut sopimusta pakolaisten kuntaan ohjaamisesta ja kotoutumisen edistämisestä ELY-keskuksen kanssa marraskuussa 2024.

h) Vammaispoliittinen ohjelma

Vammaispoliittisen ohjelman valmistelu alkoi Uudessakaupungissa jo 2022. Ohjelma saatiinkin valmiiksi vuonna 2023, mutta se ehti jo valmistuessaan vanhentua, sillä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (ns. sote-uudistus) muutti merkittävästi toimintaympäristöä. Tämän lisäksi vammaispalvelulain hyväksymistä siirrettiin useampaan kertaan. Laki hyväksyttiin lopulta vuoden 2024 lopulla ja tuli voimaan 1.1.2025. Uusi laki laajentaa soveltamisalaa ja muuttaa palvelujen sisältöä. Samalla se kumosi aiemman vammaispalvelulain ja -asetuksen sekä suuren osan kehitysvammalain sääntelystä. Uudenkaupungin vammaispoliittinen ohjelma palautettiin valmisteluun. Vammaispoliittisen ohjelman uutta valmistelua on käsitelty vammaisneuvostossa.

i) Lasten ja nuorten kuulemisen kehittäminen

Uudenkaupungin kaupungin hallintosääntöä on uudistettu siten, että se antaa nuorisovaltuustolle mahdollisuuden nimetä valtuuston kokoukseen kaksi edustajaansa, joilla on läsnäolo- ja puheoikeus. Nuorisovaltuuston edustajilla ei kuitenkaan ole läsnäolo-oikeutta valtuuston suljetussa kokouksessa. Tämä hallinnollinen muutos on merkittävä lasten ja nuorten kuulemisen näkökulmasta.

Lasten- ja nuorten kuulemismenetelmiä on kehitetty edelleen erityisesti Lasten parlamenttitoiminnan avulla sekä Rauhan symposiumissa. Lasten parlamentin istuntoja on pidetty kolme, ensimmäinen vuonna 2022 ja järjestyksessään kolmas vuonna 2024. Lasten parlamentti järjestetään osana Lasten kuu- marraskuu tapahtumakuukautta, joka puolestaan pohjautuu YK:n Lasten oikeuksien julistukseen. Uudenkaupungin Lasten parlamentti on kaikille kaupungin 5.luokkalaisille tarkoitettu lasten oikeuksiin keskittyvä vaikuttamisfoorumi. Yksipäiväisen tapahtuman lisäksi lapset tekevät ennakkotehtäviä, oppivat vaikuttamisen keinoista, kuten äänestämisestä ja eri keinoista tuoda keskusteluun niitä asioita, jotka lapset näkevät tärkeiksi ja merkityksellisiksi. Lasten parlamenttiin osallistuu vuosittain noin 150 lasta.

Rauhan symposium järjestetään Uudessakaupungissa joka toinen vuosi. Vuoden 2023 tapahtumassa järjestettiin ensimmäisen kerran Lasten symposium tapahtuma. Lasten päivään ja lasten kyselytuntiin osallistui arvioilta noin 400 lasta ja nuorta.

j) Osallistavan budjetoinnin (OSBU) kokeilu

Uudessakaupungissa kokeiltiin ensimmäistä kertaa asukasbudjetointia vuonna 2023–2024. Asukasbudjetointi tunnetaan Suomessa myös nimellä osallistava budjetointi. Kokeilu suuntautui neljälle alueelle: Kalantiin, Pyhämaahan, Lokalahdelle sekä vanhaan Maalaiskuntaan ja saaristoon.

Kokeilussa kerättiin ideoita kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi sekä asuin- ja elinympäristön kehittämiseksi. Ideat jatkojalostettiin äänestys ehdotuksiksi. Äänestyksestä toteutukseen siirtyi niin monta ehdotusta kuin alueen budjettiin mahtui. Ideointi, kehittäminen ja varsinainen äänestys järjestettiin keväällä 2023 ja valitut ideat toteutettiin kesän ja syksyn 2023 sekä kevään 2024 aikana.

Kokeiluun varatut rahat - yhteensä 65 000 euroa - jaettiin alueille seuraavasti: Kalanti 20 000 €
Lokalahti 15 000 €, Pyhämaa 15 000 € ja Maalaiskunta ja saaristo 15 000 €.

k) Kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmän työskentelyn jatkaminen ja liikenneturvallisuustyön vahvistaminen

Kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmän (Ketuli) toiminta on ollut Uudessakaupungissa suunnitelmallista ja jatkuvaa. Työryhmä kokoontuu vuosittain keskimäärin 3 kertaa. Työryhmän kokonpanossa on mukana reilut 20 henkilöä. Ryhmän kokoonpano on väestöryhmiä ja toimialoja ajatellen kattava.

Työryhmän tukena liikenneturvallisuustyössä toimi ELY:n ja kuntien (Uusikaupunki, Laitila, Pyhäraanta) yhdessä hankkima liikenneturvallisuuskordinaattori. Liikenneturvallisuustyöstä on ryhmän toimesta viestitty kuntalaisille, kaupungin henkilöstölle ja päättäjille.

Viestintä on keskittynyt esimerkiksi kestävän ja turvallisen liikkumisen teemojen ympärille. Tapahtumien yhteydessä on myös tuotu liikenneturvallisuusteemaa esiin esimerkiksi jakamalla tietoa ja heijastimia tapahtumissa. Yhdessä paikallislehtien kanssa on kerrottu päihderiippuvuussairauksista ja niiden vaikutuksista liikenneturvallisuuteen. Kaupungin henkilöstöä on myös aktiivisesti kannustettu osallistumaan koulutuksiin liikenneturvallisuuden ja tietouden kasvattamiseksi. Kaupungilla on käytössä Koululiitu-ohjelma koulumatkojen vaarallisuuden arviointiin ja koulukuljetusten suunnittelun tueksi. Esiopetuksen ja perusopetuksen koulukuljetusopas päivitettiin syksyllä 2023. Liikenneturvallisuusasiat on huomioitu oppaassa erittäin hyvin.

Ketuli-ryhmä seuraa koordinaattorin avustuksella kaupungin alueella tehtävää liikenneturvallisuustyötä ja kestävän liikkumisen edistämistä. Ryhmä seuraa ja raportoi toiminnasta ja keskustelee ja purkaa yhdessä toteutuneita tapahtumia. Myös ”Viiden tähden liikenneturvallinen kunta” -arviointi tehdään vuosittain. Kaupungin henkilöstöä on myös aktiivisesti kannustettu osallistumaan koulutuksiin liikenneturvallisuuden ja tietouden kasvattamiseksi.

l) Koulunuoristyöhankkeen käynnistäminen

Uudenkaupungin nuorisopalvelut on saanut koulunuorisotyön toteuttamiseen valtionavustusta vuosina 2023–2025, jonka aikana koulunuorisotyöntekijä on työskennellyt Uudenkaupungin yläkouluissa nuorten parissa. Hanketta on edistetty sille asetettujen tavoitteiden mukaisesti, joita ovat oppilaiden hyvinvoinnin tukeminen, osallisuuden ja kouluarjen tukeminen sekä yhteisöllisyyden edistäminen. Työtä on toteutettu monipuolisesti välitunneilla, oppitunneilla ja koulun tapahtumissa. Koulunuorisotyöhön on haettu uuta valtionavustusta, johon odotetaan päätöstä. Tavoitteena on jatkaa koulunuorisotyötä, mikäli uusi avustus myönnetään.

10 Tiivistelmä ja johtopäätökset

Tähän laajan hyvinvointikertomukseen kerätyn tietosisällön pohjalta voidaan todeta, että Uudessa-kaupungissa on onnistuttu hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työssä valtuustokaudella 2021–2025 verrattain hyvin.

Lähtökohdat hyvinvointityöhön ovat Uudessakaupungissa haasteelliset: Kaupungissa on alueellisesti vertailtuna paljon huono-osaisuutta ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työhön ohjattavat resurssit ovat alueellisesti vertailtuna matalat. Positiivista on se, että haastavista lähtökohdista huolimatta kaupungissa on onnistuttu edistämään kuntalaisten hyvinvointia alueellisesti ja valtakunnallisesti vertailtuna erittäin hyvin. (Hyte-kerroin ja TEA-Viisari)

Hyvinvointikertomuksen tiedon pohjalta voidaan kuitenkin myös selkeästi tunnistaa ne keskeisimmät hyvinvointipuutteet, jotka ovat uhkia uusikaupunkilaisten hyvinvoinnille. Oheiseen taulukkoon on koottu keskeisimmät hyvinvointipuutteet väestöryhmittäin.

1) Uudenkaupungin hyvinvointipuutteet

	Hyvinvointipuutteet väestöryhmittäin	Tietolähde
1	Lapset ja nuoret a) uusikaupunkilaiset lapset ja nuoret kokevat vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten taholta fyysistä väkivaltaa merkittävästi enemmän kuin alueella tai valtakunnassa keskimäärin. b) Lasten ja nuorten koulukiusatuksi joutumisen ja ahdistuneisuuden kokemukset on Uudessakaupungissa huomattavasti todennäköisempiä kuin alueella tai valtakunnassa keskimäärin. c) Lasten ja nuorten kokemus omasta terveydentilastaan on laskenut merkittävästi. d) Ylipainoisten 13–16 vuotiaiden nuorten suuri määrä ovat selkeitä uhkia lasten ja nuorten hyvinvoinnille Uudessakaupungissa.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 (Move 2024, kouluterveyskysely 2023)
2	Nuoret aikuiset (20–29) a) kärsivät osattomuuden kokemuksista. Tämä näkyy erityisesti miesten kohdalla tyytymättömyytenä ihmissuhteisiin, ja kokemuksina ettei ole tarpeellinen kenellekään. b) Myös nuorten aikuisten kokema yksinäisyys on selvästi yleisempää kuin muissa ikäryhmissä. c) Uudessakaupungissa on merkittävästi enemmän nuoria aikuisia 18–24, jotka ovat syrjäytymisriskissä kuin vertailualueilla. -> Yksinäisyyden ja osattomuuden kokemuksilla on suora vaikutus terveyteen ja elinikään.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 (Kuntalaiskysely 2025)

3	Työikäiset (18–65) a) uusikaupunkilaisten työikäisten ja erityisesti 30–44-vuotiaiden ryhmässä on entinen niitä, jotka eivät ole toiveikkaita tulevaisuuden suhteen. Sairastavuusindeksi-arvoluku on Uudessakaupungissa merkittävästi koholla suhteessa alueelliseen ja valtakunnalliseen arvoon.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 (Kuntalaiskysely 2025)
4	Ikäihmiset (65+) a) kokevat elämänsä nuorempia ikäluokkia turvattommaksi.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 (Kuntalaiskysely 2025)
5	Maahanmuuttajat a) kokevat elämänlaatunsa heikommaksi kuin muut väestöryhmät Uudessakaupungissa keskimäärin. b) Myös turvattomuuden kokemukset ovat selkeästi korkeampia kuin muissa väestöryhmissä.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 (Kuntalaiskysely 2025)

2) Uudenkaupungin rakenteelliset hyvinvointivahvuudet

Oheiseen taulukkoon on koottu Uudenkaupungin keskeisimmät rakenteelliset hyvinvointivahvuudet.

	Hyvinvointivahvuudet	Tietolähde
1	Johtamisvastuu ja työnjako hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisessä ja raportoinnissa (hyte) on selkeä/Hyvinvointikoordinaatio toteutuu/Hyvinvointityön vastuut määritelty selkeästi/Hyvinvointijohtaja, EPT-koordinaattori sekä ikäihmisten hyvinvointikoordinaattori nimetty. Vastuulliseksi toimielimeksi on nimetty hyvinvointi- ja vapaa-aikalautakunta.	TEA-viisari/THL 2021 ja 2023 Uudenkaupungin kaupungin hallintosääntö 2025
2	Hyvinvointiraportointi toteutuu suunnitelmallisesti sekä painopisteiden mukainen ohjelmatyö selkeine toimenpiteineen toteutuu. -> tiedolla johtaminen ja hyvinvointitiedon hyödyntäminen toteutuu.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 (THL)
3	Kaupungin terveyden ja hyvinvoinnin edistämistyön TEA-viisari tulokset kehittyneet myönteisesti vuosien 2021–2025 aikana.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2025, TEA-viisari/THL 2021 ja 2023
4	Uudenkaupungin hyte-kerroin on kehittynyt myönteisesti, joka näkyy kaupungin saamina hyte-korvauksina.	Uudenkaupungin laaja hyvinvointikertomus 2021–2025 Kuntamaisema/(Sotkanet)

11 Katse tulevaisuuteen

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden (hytetu) edistämisen työn merkitys kasvaa entisestään tulevaisuudessa. Tulevaisuuden menestyvän kunnan tulee määrittelemaan entistä merkittävämmässä määrin se, miten ne onnistuvat kuntalaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä. Uudenkaupungin viimeisimmässä kuntalaiskyselyssä asukkaat toivoivat, että kaupunki keskittyisi jatkossa erityisesti nykyisten palvelujen turvaamiseen sekä hyvinvoinnin ja työllisyyden edistämiseen, eli niihin asioihin, jotka liittyvät keskeisesti niin yksilön kuin koko yhteisönkin hyvinvointiin.

Uudenkaupungin erityispiirteet huomioiva, suunnitelmallinen hyte-työ, joka perustuu tiedolla johtamiseen ja jota tehdään, ei ainoastaan poikkihallinnollisesti, mutta laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa luo vahvan perustan tälle työlle.

Loppusanat

Hyvän elämän toteutuminen kaikille uusikaupunkilaisille on mahdollista.

Uudenkaupungin kaupungin palvelukeskuksien ja muiden toimijoiden toimesta tehdään vaikuttavaa ja merkittävää työtä sen eteen, että hyvän elämän edellytykset toteutuvat.

Tässä työssä tiedolla johtaminen ja vaikuttava päätöksenteko ovat avainasemassa.

Lopuksi todettakoon, että Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) alainen verkostotoimija nimeltään Kestävän kehityksen ratkaisuverkosto (SDSN) on mitannut Suomen maailman onnellisimmaksi maaksi jo kahdeksatta kertaa peräkkäin.

Lähteet

Ehkäisevä päihdetyö Lounais-Suomen aluehallintoviraston toimialueen kunnissa vuonna (2023) 181/2023 Aluehallintovirastojen julkaisuja

https://avi.fi/documents/25266232/147850625/Julkaisu-181_EPT+kunnissa_LSAVI.pdf/f1691ded-d50e-cf75-c179-8f17f8d88332/Julkaisu-181_EPT+kunnissa_LSAVI.pdf?t=1696308111514

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030: Valtioneuvoston periaatepäätös (2021) Valtioneuvoston julkaisuja 2021:14

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162913>

Kouluterveyskysely (2023) Terveyden – ja hyvinvoinnin Laitos (THL)

<https://thl.fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/kouluterveyskysely/kouluterveyskyselyn-tulokset>

Lounaistieto (2025) Lounaistieto.fi / Tilastot ja analyysit / Työllisyys ja työpaikat

<https://www.lounaistieto.fi/tilastot/tyollisyys/>

Lounais-Suomen alueen nuorten elinolokatsaus (2023) Aluehallintovirastojen julkaisuja 174/2023

<https://avi.fi/documents/25266232/147850625/Julkaisu-174+Lounais-Suomen+alueen+nuorten+elinolokatsaus+2023.pdf/97c77725-10d8-5d64-481e-9239f99b9fbb/Julkaisu-174+Lounais-Suomen+alueen+nuorten+elinolokatsaus+2023.pdf?t=1691649259375>

MOVE! -mittaustulokset (2025) Opetushallitus

[Move!-mittaustulokset | Opetushallitus](#)

Sotkanet (THL) -Tilastotietoja väestön terveydestä ja hyvinvoinnista (2025)

[Etusivu - Sotkanet.fi, Tilasto- ja indikaattoripankki](#)

TEAVIISARI-tulokset (2025) Terveyden – ja hyvinvoinnin Laitos (THL)

[Tulokset - TEAviisari - Terveyden edistämisen vertailutietojärjestelmä](#)

Tilastokeskuksen maksuttomat tilastotietokannat (2025) Tilastokeskus

<https://stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?active1=SSS>

The World Happiness Report (eng) (2025) YK: Kestävän kehityksen ratkaisuverkosto (Sustainable Development Solutions Network, (SDSN) (2025)

[Home | The World Happiness Report](#)

Työllisyyskatsaus 12/23 Varsinais-Suomi (2025)

[Työllisyyskatsaus Kesäkuu 2025](#)

Uudenkaupungin Arkkitehtuuripoliittisen ohjelman työkortit vuosille 2025-2028

<http://uki.fi/apoli>

Uudenkaupungin kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2023–2025

[Hytesuunnitelma 31012023.pdf](#)

Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta (2021) Valtioneuvoston julkaisuja
2021:48 <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-383-769-0>

Kiitos

Rami Arola
Venla Blomros
Teija Pajula
Leena Arvela-Hellén
Petri Hatakka
Jarkko Heinonen
Juha Heltimo
Mari Jalava
Taru Joutsa-Huutola
Anniina Kiiveri
Arja Kitola
Mika Lintula
Henriikka Lohtaja
Salla Mäkinen
Joni Pietiläinen
Juuso Sinervä
Harri Soini
Jennika Salonen
Outi Soininen
Atso Vainio

Teksti: Jan Vuorenlaakso
Taiton viimeistely ja kuvatoimitus: Sonja Stenman

